

VOLITVE PRED VRATI

Dober mesec nas še loči od upravnih volitev, ki bodo v nedeljo, 26. maja. Pri nas zadevajo vrsto večjih in manjših občin v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Slovenske volivce pa predvsem zanimajo občine Gorica, nato v tržaški pokrajini Devin-Nabrežina, v goriški pa še Krmin. Vsekakor pa bodo te volitve pomemben test tako na vsedržavni kot na krajevni ravni. Na prvi bo seveda šlo zlasti za vlogo vladne večine oz. opozicije. Na drugi strani pa so za nas zelo važne, ker spet lahko pokažejo na vlogo in uveljavitev slovenskega elektorata.

Problem upravnih volitev je sedaj odprt, k njemu pa se bomo gotovo še vrnil. Zadeva je predvsem upravne značaja, je pa obenem tudi politična, in to vsaj za Slovence v naši deželi.

Vsake volitve so seveda pomembna politična preizkušnja, in to ne samo upravn. To se je zlasti za Slovence v Italiji pokazalo že v prvih povojnih letih, ko je na primer slovenska lista z lipovo vejico dosegla (zlasti v Gorici) svoje prve mandate tako v občinskem kot v pokrajinskem svetu. Takratni izvoljeni svetovalci na samostojni slovenski listi so zelo pogumno nastopili in se skoraj fizično izpostavili takratnemu močnemu italijanskemu pritisku. To so bili v Gorici dr. Avgust Sfiligoi, Rudi Bratuž, dr. Anton Kacin, dr. Karel Birs, Polde Kemperle in drugi.

Nekoč, in to zlasti v prej omenjenih prvih povojnih letih oz. desettletjih, smo imeli tako goriški kot tržaški Slovenci prav v občinskih svetih obeh glavnih mest pokrajin edini pomembni politični forum. Vse to velja zlasti za obdobje do leta 1964, to je do ustanovitve avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Šele tedaj smo dobili v tem že zakonodajnem organu, namreč v deželnem svetu, najvišji politični forum, v katerem sta prav prva deželna poslanca SSk, dr. Jože Škerk in dr. Drago Štoka, lahko iznašala naše skupne zahteve.

Kot smo prej omenili vlogo prvih goriških svetovalcev slovenske liste z lipovo vejico (kot izraz SDZ), tako pogledajmo sedaj na Tržaško, kjer so se v istih časih borili za slovenstvo in demokracijo občinski svetovalci samostojne slovenske liste, kot dr. Josip Agneletto, nato dr. Teofil Simčič, pa še dr. Rafko Dolhar in drugi.

Podobno vlogo so imeli naši prvi pokrajinski svetovalci v Gorici Avgust Sfiligoi, Rudi Bratuž, nato dr. Andrej Makuc, dr. Martin Kranner, Marija Ferletič in še vrsta mlajših politikov. V Trstu pa so bili na podobnem mestu dr. Rudolf Marc, Saša Rudolf, dr. Drago Legiša in drugi. Mislim, da je bilo vsekakor delo teh osebnosti nedvomno pionirsko in zelo dragoceno.

Današnji zapis je seveda le uvod v sedanjo volilno borbo, ki je prav za nas Slovence lahko izredno važna in odgovorna. Danes so seveda volilne razmere precej drugačne.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Spirala nasilja in oborožene sovraštosti v Sveti deželi, deželi rojstva, smrti in vstajenja našega Gospoda, deželi, za katero pripadniki treh velikih monoteističnih veroizpovedi verujemo, da je sveta, je dosegla, nezaslišane razsežnosti. Živimo izjemno težavne trenutke na vsem mednarodnem področju in po vsem svetu možje, žene in nedolžni otroci trpijo za posledicami vojne, revščine in nepravilnosti.

PAPEŽ JANEZ PAVEL II., PONEDELJEK, 8. APRILA 2002

VANDALSKA OSKRUNITEV KOSOVELOVEGA KIPA V TRSTU

SRAMOTA IN SLEPOTA!

JURIJ PALJK

Pravzaprav bi pod ta naslov lahko zapisali, da se slepota takih dejanj ni nikdar nehala, pa čeprav smo se zadnje čase naučili, da nam ni bilo več potrebno teden za tednom in iz meseca v mesec pisati o oskrunitvah naših simbolov na Tržaškem, pa naj je šlo za slovenske napise ali za naše spomenike.

Prav zato z ogorčenjem pišemo o vandalskem dejanju oskrunitve spomenika pesniku Srečku Kosovelu v Ljudskem vrtu, oskrunitve, ki jo je prva opazila neka slovenska gospa, ki se je v nedeljo, 7. t.m., podala na sprehod v Ljudski vrt. Na podstavku ni videla več doprsnega kipa pesnika s Krasa, ki je s svojo čudovito pesniško besedo nagovarjal in še vedno nagovarja vsakega ljubitelja lepe in dobre umetniške besede in je zato tudi našel svoje mesto med Italom Svevom in Jamesom Joycem v Ljudskem vrtu. Prvi je o hudi oskrunitvi poročal radio Trst A,

FOTO KROMA

prišla je seveda policija in našli so tudi Srečkov doprsni kip, v travi je ležal pomazan. Kot da ni bilo dovolj dejstvo, da so kip surovo in nasilno sneli s podstavka, ampak so ga morali še pomazati, da bosta učinek in naše zgražanje še večja.

Mislili smo, da nam ne bo potrebno več pisati o hudih dejanjih, ki so vedno imela za

cilj uničevanje in mazanje naših, slovenskih simbolov, a smo se motili. In noben slučaj tudi ni, da to nasilno in umazano dejanje prihaja v času, ko se je stopnjevanje napetosti in, recimo že enkrat na glas!, sovražnosti do Slovencev v Trstu spet dvignilo na nam iz preteklosti dobro znane ravni. Vse to seveda dokazuje, kdo

danes vlada v Trstu, in zato nas ne čudijo besede političnega predstavnika najslabše tržaške desnice, ki je vandalsko dejanje oskrunitve Kosovelevega spomenika sicer javno obsodil, a pri tem takoj dodal, da je sam seveda mnenja, da Kosovelov kip ne spada med kipe velikih mož v Ljudskem vrtu, ker da je bil že sam nekoč odločno proti njegovi postavitvi v Ljudski vrt. Dodal je še, da je že takrat, ko so Kosovelov kip postavljali v Ljudski vrt, javno povedal, da spada Kosovelov doprsni kip v slovenski dijaški dom. Poznamo te besede in ne čudijo nas več, ker vemo, da bi nas ljudje takega kova radi potisnili za zidove, v geto, če že ne ravno čez državno mejo na Krasu.

Pa vendar bomo zapisali, da gre za hudo in nasilno dejanje, ki je seveda jasen in zgovoren odraz današnjega duha v Trstu in kaže na to, da je biti Slovenec v Trstu še vedno težko.

STRAN 3

ŠE VEDNO ODPERTO VPRAŠANJE

O PROBLEMU ZAJAMČENEGA ZASTOPSTVA

ALOJZ TUL

O zajamčenem zastopstvu narodnih in jezikovnih manjšin se dandanes veliko razpravlja. Pri tem je mišljen predvsem ustrezno zastopstvo v izvoljenih telesih, v katera manjšine prav zaradi omenjenega števila svojih pripadnikov težko same prodrejo ali pa jim je to sploh dejansko onemogočeno. Včasih so manjšine prisiljene se zateči pod okrilje večjih strank, da vsaj poskušajo izvoliti koga, ki bi ščitil njihove interese. Objektivne izkušnje pa niso najbolj vzpodbudne, ker na omenjeni način izvoljeni predstavniki ne morejo svojega specifičnega poslanstva opravljati avtonomno in v izključno korist manjšinske skupnosti. Slovenska manjšina v Italiji ima nekaj zadnjih izkušenj glede učinkovitosti takšnega posred-

nega "zastopstva", zato se trajno bori, da bi ji bilo v največji možni meri omogočeno izvoliti vsaj minimalno zastopstvo, kot to že velja za nekatere manjšine v Evropi, med temi za italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem.

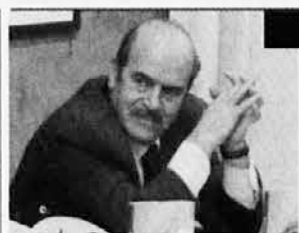
Po drugi strani pa zadeva naleti na veliko nerazumevanje pri odločitvah političnih silah večinskega (italijanskega) naroda, da bi v duhu substancijalne demokracije in evropske naravnosti zagotovili naši manjšini vsaj minimalno predstavnost v izvoljenih organih. S tem bi hkrati odpadli razni pomisleki in predsodki do manjšine in slovenske v naši deželi še posebej. Kakšen porazen vtis daje prav dežela F-Jk, ki svojo posebno avtonomijo zgodovinsko dolguje prisotnosti slovenske manjšine, da se na vse načine otepa ukrepov v korist

Slovencev, vključno do njihove zastopanosti v deželnem svetu. Kot znano, je prav pred kratkim sprejela takšen volilni zakon, ki vprašanje slovenske prisotnosti v deželni zbornici popolnoma ignorira, tako z načelnega kot konkretnega vidika, kakor da vprašanje sploh ne obstaja.

In vendar ne gre za nekaj nemogočega, kot nas mnogi skušajo prepričati s trditvijo, da je potreben predhodni ustavni zakon, ki bi spremenil deželni statut z dodelitvijo novih pristojnosti na področju volilne zakonodaje. Doslej ni nihče dal nikakršne ustrezne konkretne pobude v tem smislu. V pričakovanju dokončne rešitve bi Dežela lahko vnesla v svoj volilni zakon določila, ki veljajo za izvolitev predstavnikov narodnih manjšin na listah vsedržavnih strank pri volitvah v evropski parlament, a se

je tej možni obliki sama odrekla zaradi notranjih nesoglasij v odboru. To so dejstva, ki jih ni mogoče spregledati in še toliko manj opravičiti.

Naj ob tej priložnosti spomnimo, da ima slovenska manjšina zagotovljeno eno mesto v vsedržavnem šolskem svetu v Rimu. Zadevnega predstavnika izvolijo ustrezne komponente slovenskih šol. Podobno predstavnostvo je zagotovljeno tudi v pokrajinskih šolskih svetih v Trstu in Gorici. Neke vrste zajamčena prisotnost je po novem deželnem zakonu o obrtništvu zagotovljena predstavnikom Slovenskega gospodarskega združenja v deželni ter v tržaški in goriški pokrajinski komisiji za obrt. Deželne oblasti so v tem primeru pravično ravnale in uresničile za devno politično voljo. Takšna politična volja pa je očitno zmanjkala pri oblikovanju zadnjega deželnega volilnega zakona, pri katerem so večinske politične sile popolnoma obšle vprašanje zastopstva slovenske narodne skupnosti v deželnem svetu F-Jk.

Nagrada Vstajenje

Miroslav Košuta je prejel letošnjo literarno nagrado Vstajenje.

(stran 6)

- 06 Adrijan Pahor
GOLDONIJEVE ZDRAHE
- 07 Marko Vuk
ZAKLJUČUJE SE RETROSPEKTIVA VENA PILONA
- 08 Mira Fabjan
KRSTNA IZVEDBA REQUIEMA FRIGYSA HIDASA
- 14 Breda Susič / pogovor
ANDREJ ŠIK
- 16 Jolka Milič
KRAS, VEM, DA SI MORJE

KONGRESA BREZ POSEBNIH NOVOSTI

V nedeljo, 7. t.m., sta se v Bologni in v Riminiju končala kongresa Nacionalnega zvezništva in Stranke komunistične prenove. Kdor je pričakoval kdovekakšne novosti, je bil gotovo razočaran. Podpredsednik vlade Fini je bil potrjen za predsednika svoje stranke, poslanec Bertinotti pa je bil prav tako potrjen za strankinega glavnega tajnika. Nacionalno zvezništvo je ohranilo svoj razpoznavni znak, kar pomeni, da se na zunaj še vedno predstavlja kot naslednica misovskega gibanja, Stranka komunistične prenove pa se je brez kdovekakšne razprave odpovedala stalinizmu, kot je bilo napovedano še pred kongresom.

Na kongresu Nacionalnega zvezništva sta spregovorila tudi predsednik vlade Berlusconi in minister Bossi, glavni voditelj Severne lige. Berlusconi je tudi tokrat nastopil dokaj naduto in Dom svoboščin, to je sedanjo vladno koalicijsko, označil za "nezlomljivo". Demagoški je bil tudi nastop ministra Bossija, saj je govoril o reformah, ne da bi povedal, s kakšnimi sredstvi jih bo vlada izvedla. Podpredsednik vlade Fini je v zaključnem nastopu posvetil še največjo pozornost socialnemu vprašanju. Dejal je, kako je nujno nadaljevati z

dialogom s predstavniki delavcev in delodajalcev, pri čemer je pripravljen sodelovati tudi osebno. Po splošni stavki 16. aprila bo treba vsekakor obnoviti pogajanja, saj ne gre le za "razpiti 18. člen delavskega statuta", temveč za preureditev celotnega trga delovne sile. Pri tem pa je predvsem nujno določiti ustrezna gmotna sredstva, saj takšna preureditev ima svojo ceno, ki ni majhna.

Na potek kongresa Stranke komunistične prenove je gotovo vplivalo tudi dejstvo, da so pohod za mir, ki je bil konec zadnjega tedna, iz protesta zapustili predstavniki levosredinskih strank in tudi mnogi sindikalisti. Pohod je zaradi večje skupine Palestincev, odetih v oblačila, kakršna nosijo palestinski samomoričci, postal izrazito protizraelska javna manifestacija, s čimer je izgubil svoj prvotni značaj. Zato je glavni tajnik Bertinotti tako patetično tudi zaključil strankin kongres.

Kar zadeva kongres Nacionalnega zvezništva, na katerem naj bi prišli do izraza novi znaki, da se stranka zares oddaljuje od svojega fašističnega izvora, je gotovo zelo zanimiva in tudi poučna anketa, ki jo je naredil dopisnik milanskega dnevnika Corriere della sera. Udeležence tako mlajše kot srednje in

starejše generacije je častnik vprašal, kaj sodijo o fašizmu. Vsi so odgovorili, da jih prav nič ne moti, če jim pravijo fašisti. Pripadniki starejšega rodu menijo, da se jim s to besedo hočejo priljubiti, mlajši pa pravijo, da je beseda fašist zanje pohvala! Tako je neki udeleženec kliknil: "Ščepce fašizma več nikakor ne škoduje!" 45-letni delegat iz Milana pa je ponovil stavek, ki smo ga že slišali, in sicer, da je bil Mussolini največji državnik prejšnjega stoletja! Ko to beremo, se sprašujemo, ali je Fini leta 1995 v Fiuggiju zares prelomil s fašizmom ali pa je šlo le za prevaro?

Morda velja še omeniti, da je manjšinska struja Levih demokratov, katere najvidnejši predstavnik je Giovanni Berlinguer, brat pokojnega glavnega tajnika KPI Enrica, pred dnevi zborovala v Rimu in sklenila ustanoviti združenje "April". To ni ne nova stranka ne struja, temveč združenje, ki "naj skrbi za utrjevanje zveze med levico in levo sredino ter naj prenavlja politiko". Berlinguer je dejal, da so zborovalci "praznovali prebujenje leve, ki je nastalo v sedanji družbi ob ogorčenju proti krivicam po svetu in zaradi ukrepov Berlusconijske vlade".

DL

"IZRAEL NAJ SE UMAKNE!"

BREDA SUSIČ

"Izraelska vojska naj se z zasedenih ozemelj umakne takoj!" Bushev "now!" je izrazil strogo, kot nepreklicen ukaz-nasvet Sharonu, ki že dva tedna vztraja s svojo vojaško akcijo na palestinskem avtonomnem ozemlju. Na Zahodnem bregu je izraelska vojska v minulem tednu zasedla Ramalo (kjer je palestinski vodja Arafat še vedno odrezan od sveta), Betlehem (kjer so v ponedeljek po večdnevem obkoljevanju bazilike Jezusovega rojstva izraelski vojaki nasilno skušali prodreti v samostan, v katerem nudijo patri zatočišče večji skupini Palestincev), Nablus ter Jenin (kjer so potekali hudi spopadi med vojaki in prebivalstvom), pa še Qalqilyo in Tulkarem. Po Bushevem ponedeljkovem svarilu se je vojska iz teh zadnjih dveh mest res umaknila in tako ustvarila vtis, da je ameriški diktat zalegel. V resnici je bil umik vojske le delen, saj so se tanki ustavili takoj izven mest, istočasno pa se je začel vdor na jugu Gaze.

Izrael svojo vojaško akcijo opravičuje s tem, da mora narediti konec palestinskemu terorizmu, ki je v zadnjih mesecih izčrpal izraelsko družbo in njene politične ter vojaške voditelje. Ta cilj opravičuje vsakršno sredstvo: zasedbo mest, vdore v vsako hišo posebej, zažige in rušenja hiš, ponižanja palestinskega prebivalstva, masovne aretacije, ustanavljanje kampov - ki javnosti prikličejo v spomin koncentracijska taborišča - za vse nove zapornike v puščavi Negew, umore, napade na svete kraje, kakršna je bazilika Jezusovega rojstva v Betlehemu... Sharon se je odločil, da bo do cilja, to je do varnosti Izraela, prišel tudi s popolno osamitvijo in izolacijo Arafata. Zaradi tega je v zadnjem tednu še poostiril

nadzor nad glavnim štabom Palestinske avtonomne oblasti v Ramali, kjer je Arafat že tedne v zasilnem priporu, mu odvzel vodo in elektriko ter preprečil mirovnikom, novinarjem in visokim diplomatom (zavritev dovoljenja za obisk španskega zunanjega ministra in predsedujočemu EU, Piquetu, ter odgovornemu za zunanjo in varnostno politiko pri EU, Solani, je bila prava klopota evropski in svetovni diplomaciji), da obiščejo palestinskega voditelja. Konec minulega tedna je amerškemu odposlanecu Zinniju le dovolil, da obišče in se pogovori z Arafatom. Debatirala sta o možnosti obnove mirovnih pogajanj, ki naj bi se začela s pogovori o vzpostavitvi sporazumov glede varnosti v Izraelu in na palestinskih avtonomnih območjih.

Cilj, s katerim Sharon opravičuje svoje vojaške posege, pa še nikoli ni bil tako oddaljen, kot ravno po tej zadnji nevarni zaostritvi. Atentati se kljub vsemu nadaljujejo, kot se je zgodilo v sredo v Haifi, kjer se je samomorilec razstrelil na avtobusu in povzročil deset mrtvih. Gospodarstvo celotne države (ne več samo na palestinskih ozemljih) je na kolenih, življenje na ulicah velikih izraelskih mest je zaradi straha pred maščevanjem teroristov popolnoma ohromljeno. Celotna svetovna javnost se zgraža nad tem, kar se dogaja na Bliznjem vzhodu, slike in posnetki o nasilju izraelske vojske, o napadih na svete kraje, vsak dan vdirajo v naše hiše. Kljub vsemu pa so ostali vsi poizkusi, da bi pritisnili na Sharona, brez uspeha. Papeževi številni pozivi k miru niso preprečili zaprtja vrat, ki so bila običajno vatičanski diplomaciji vendarle odprta. Varnostni svet OZN se še nikoli prej ni postavil tako odločno na stran Palestincev: zasedal je skoraj vsak drugi dan in sprejel vrsto resolucij, ki pozivajo Izra-

el k umiku z zasedenih ozemelj. Ponižanje, ki sta ga doživela Piqué in Solana, je bila jasna nezaupnica celotni evropski diplomaciji.

Ni torej čudno, da je vse to sprožilo val novega antisemitizma po celotni Evropi. Nela-godje in nevarnost, v katerih so se znašle vse judovske skupnosti v svetu, pa so pravzaprav celo malenkost v primerjavi z destabilizacijo, ki jo je Sharon povzročil na celotnem bliznjem vzhodnem območju. Na jugu Libanona so se znova »prebudili« šiiški skrajneži Hezbollah, ki so začeli ponovno obstreljevati izraelska naselja vzdolž meje. Iraški rais Saddam Hussein je z enostranskim umikom svojega petroleja s svetovnega trga povzročil majhen gospodarski, predvsem pa politični potres, ki verjetno ne bo ostal brez posledic, predvsem v arabskem svetu. Ameriški državni sekretar Powell, ki je začel svojo turnejo na Bliznjem vzhodu, je bil zaradi dose-danega ameriškega zadržanja v arabskih državah deležen zelo hladnega sprejema.

Sploh je sedaj meč za razrešitev bliznjevzhodnega gordijskega voza v rokah ZDA. Mirovna misija Colina Powella se bo v četrtek zaključila v Izraelu pri Sharonu. Tokrat se bo državni sekretar vendarle srečal tudi z Arafatom. Do sedaj je bila namreč ameriška diplomacija skrajno negativno razpoložena le do Arafata, Sharona pa je opravičevala. Po zadnjih dogodkih se zdi, da je Bush izgubil potrpljenje tudi s svojim zaveznikom, saj ne more več zaradi njega tvegati, da izgubi podporo arabskih držav pri svojem boju proti svetovnemu terorizmu. Če se je tega zavedel tudi Sharon sam, bo to edina možnost, da se prepriča in vendarle zaustavi svoj krvavi pohod.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

MIR ŠE MOGOČE REŠITI

Ostro soočenje med Izraelci in Palestinci je slej ko prej močno dvignilo temperaturo na Bliznjem vzhodu. Judovska država je z vso močjo posegla v svetovni spopad s terorizmom, vojaške operacije v Afganistanu se zdijo že pozabljene. Vre v zmerih arabskih državah, Sirija je pomaknila del vojske proti svojim mejam, v Franciji je prišlo do napadov na sinagoge. Bliznji vzhod je pač Bliznji vzhod, tu je Jeruzalem, središčno mesto zemeljske krogle, tu je Sveta dežela, ki je čez noč postala vojaško bojišče. Govorica orožja v teh krajih je še posebej zlovesča in na ozemlju izpričane svetosti tudi čez vsako mero izzivalna. Toda vseeno je mir še mogoče rešiti in zanj bi morali vsi storiti vse, kar je sploh mogoče. Za mir bi morali čimprej storiti vse prav zato, ker v javnosti objavljeni načrti napovedujejo vojno in predvsem širitev vojne.

Po Palestini naj bi bil na vrsti Irak, se ve, da kot država, ki je podpirala in še podpira terorizem. Ob tem pa ob sedanjih dogajanjih ni težko predvideti, da bi napad na Irak še dosti bolj dvignil temperaturo vojne kot obračunavanje med Izraelci in Palestinci. Irak je ena ključnih držav Perzijskega zaliva oziroma črpanja nafte. In od nafte je prav razviti svet tako rekoč življenjsko odvisen. Seveda je mogoče to državo vojaško zdrobiti skoraj tako učinkovito kot Afganistan, toda tu je v bližini Iran in ne nazadnje Rusija, ki utegne na preveč porušeno strateško ravnotežje nekega dne reagirati. Poleg tega bi se temperatura vojne na ozemlju

Iraka dvignila tudi zaradi napovedi, da bi morali v tem primeru uporabiti taktično jedrsko orožje, kar verjetno ne navdušuje nikogar, je bilo pa že nekajkrat omenjeno. Na vsak način bi še močnejše zavrelo v preostalih arabskih državah, ki bi v večji meri zavzele stališče nasprotno vsemu zahodnemu svetu. In ne nazadnje bi se zaradi tovrstne vojaške operacije lahko poslabšale razmere v Evropi, ki gosti na svojih tleh na milijone pripadnikov najrazličnejših ver, tudi muslimanske. Samo v Franciji je na primer okrog štiri milijone muslimanov. Verjetno je ob vsem tem mogoče domnevati, da bi napad na Irak utegnil preseči tisto točko, ko bi se lahko govorilo o tako zvani lokalni vojni, ki se sveta v celoti več kot toliko ne tiče. Umestno je zatorej na novo premisliti, kaj mislimo z mirom in kaj mislimo z vojno. Pa ne da vojno podcenjujemo in se nam zdi mir varen?

Vojne ni nikdar priporočljivo podcenjevati, vse prevečkrat se je namreč zgodilo, da je ušla izpod nadzora in se dvignila nad človeka. Vse prevečkrat je vojna ubrala svoja pota, ki jih ni predvidel nihče in so bila vsem v škodo. Predvsem pa mir ni dan sam po sebi, ni vedno na razpolago in je močno ranljiv, kadar se razmere zaostrijo. In prav zaradi tega bi se morali vsi narodi in vse države spomniti, da je še čas, da po nepotrebnem ne tvegamo trdnosti miru. Takšno tveganje je pač zadnja stvar, ki bi si jo smeli privoščiti.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJKIZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€

INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

S 1. STRANI

SRAMOTA

Za sedaj so namreč še nepoznani vandali s svojim dejanjem pokazali, da ne cenijo ne naše kulturne dediščine, ne našega pesnika Srečka Kosovega, ki ga poznavalci upravičeno uvrščajo med največje kulturne moze minulega stoletja v Trstu, in seveda tudi nas ne.

Tudi ne bomo presenečeni, če storilci vandalskega dejanja ne bodo nikdar znani in jih nikdar ne bo dosegla roka pravice. Tudi te zgodbe poznamo in tudi za te zgodbe smo že mislili, da nam jih ne bo potrebno nikdar več pisati.

In najbrž zares nima nobene smisla na tem mestu pisati, da se nam toži po Illyjevi občinski upravi, kot tudi ne, da je že samo vandalsko dejanje najlepša izkaznica za storilce tega umazanega početja. Naveličani smo že teh besed in še bolj naveličani teh in podobnih dejanj, ki nas globoko in vedno znova žalijo. Prepričani pa smo, da bi taka dejanja morala žaliti tudi ves demokratski Trst, ki je pred leti tudi s postavitvijo Kosovelevega spomenika v Ljudski vrt pokazal, da se zaveda naše prisotnosti v mestu in na Tržaškem, da to prisotnost tudi ceni. Zato tokrat ne bomo pisali ničesar "o vzajemnem sožitju in o medsebojnem oplojevanju različnih si kultur, ki tako globoko označuje Trst", kot tudi ne bomo rekli, kaj si mislimo o tem, da bi moral stati Kosovelov kip na dvorišču slovenskega dijaškega doma v Trstu, po možnosti za visokim zidom.

Zapisali pa bomo, da smo ogorčeni, da nam je teh nesramnih in nekulturnih dejanj dovolj in zato smo vsi zahtevali od sedanjega tržaške občinske uprave, da je Kosovelov kip takoj dostojno popravila, ga spet namestila tja, kjer je bil do sedaj in zahtevamo tudi, naj ga v prihodnje zavaruje pred podobnimi nasilnimi dejanji. To je najmanj, kar lahko so ti "oznanjevalci visoke kulture in italijanskosti mesta Trst" lahko storili. Opravičilo bi bilo seveda zanje preveč, a bi nam ga tokrat, vsem Slovencem in vsem ljubiteljem kulture v Trstu in širše v deželi, bili dolžni dati!

OB VANDALSKI OSKRUNITVI KOSOVELOVEGA KIPA V TRSTU

SMO OGORČENI!

KROVNI ORGANIZACIJI SKGZ IN SSO

Oskrunitev in grobo poškodovanje Kosovelevega doprsnega kipa v tržaškem ljudskem vrtu predstavlja le zadnjo od vrste mnogih znakov, ki kažejo na zaskrbljujoče stopnjevanje politične napetosti v Trstu. To je vandalsko dejanje, ki so ga izvedli običajni in vsekakor "neznani pogumneži". Postavitev kipa s strani prejšnje Illyjeve uprave smo Slovenci v Trstu pozdravili kot pomemben simboli dokaz priznavanja osnovnega dostojanstva slovenske prisotnosti, ki skupaj z ostalimi že stoletja oplaja in bogati življenje na tem prostoru. Zasuk v politiki do manjšine pa je že od vsega začetka jasno kazal le na odločno željo po vračanju v čase getiziranja drugorazrednih občanov in povečevanje ene in edine italijanske identitete tega mesta.

Stališče odbornika za kulturo Menie, ki je z besedami sicer obsodil dejanje, a je istočasno izjavil, da Kosovel vsekakor ne spada med "ustanovitelje domovine" v Ljudskem vrtu, je vredno le najbolj odločne obsodbe. Menia bi hotel Kosovela spraviti na dvorišče dijaškega doma, ki je po njem poimenovan. Ali bo po isti logiki občinska uprava v kratkem odstranila Joycejev kip, ki naj bi po tej poti spadal npr. v diplomatsko predstavništvo irske republike? Kakšna naj bo torej kulturna politika Dipiazove uprave? Menievih besed ne moremo oceniti drugače kot paternalistično sramežljivo potuho vandalom, ki so se znesli na obeležje slovenskega pesnika evropskega formata.

Krovni organizaciji SKGZ in SSO zato pozivata krajevne politične oblasti z županom Dipiazom na čelu, naj odločno in nedvoumno obsodijo grob napad na samo dostojanstvo slovenske prisotnosti v Trstu. Istočasno pa naj se župan zavzame za ponovno vzpostavitev tvornega dialoga s slovensko manjšino, saj bo drugače zaostrovanje prive-

FOTO KROMA

dlo do neslutnih posledic v samem pojmovanju življenja in razvoja tega mesta. Razume se, da mora občinska uprava nemudoma poskrbeti za popravilo poškodovanega Kosovelevega kipa, ki spada v ljudski vrt skupaj z ostalimi kulturnimi protagonisti tržaškega življenjskega utripa.

Pred nami je tudi 25. april, vsedržavni praznik osvoboditve. Tudi v tem primeru so občuteni poskusi, da bi se simboli naboj spominskega dne razvrednotil v morju nedorečenosti in v vse bolj prisotnem duhu zgodovinskega revizionizma. Slovencem in vsem ostalim demokratom pa je še kako jasno, da je 25. april predvsem praznik poraza nacifašizma. Rižarna pri Sv. Soboti je simbol trpljenja druge svetovne vojne, hkrati pa večni pomnik in obsodba krvnikov, ki so pri nas začeli z razjedanjem temeljev omikane civilizacije že s požigom Narodnega doma. Politično taktiziranje s simboli naj bo bumerang za desnico, ki si ne more oprati vesti, ne da bi pred tem pokleknila pred svojo zgodovinsko odgovornostjo.

Tondo je izrazil razumevanje in pričakovanja slovenske manjšine in je tudi sam obsodil vandalsko dejanje v Ljudskem vrtu. Poudaril je vlogo Dežele glede manjšinske problematike in se je tudi sam zavzel za okrepitev odnosov med Deželo in manjšino. Obljubil je posredovanje pri osrednjih oblasteh v Rimu za čimprejšnje imenovanje preostalih članov paritetnega odbora, da bi tako lahko brez ovir steklo uresničevanje zaščitnega zakona. Prav tako se je zavzel tudi za ustanovitev mešane komisije, ki naj bi povezala zastopstvo manjšin na obeh straneh meje, se pravi italijanske manjšine v Sloveniji in slovenske manjšine v Italiji, kar bi izboljšalo splošno občutje ob meji in bi pozitivno učinkovalo tudi na odnose med obema sosednjima državama.

Predsednika krovnih organizacij sta se zavzela za vzpostavitev normalnih odnosov med manjšino in institucijami, kar je predpogoj za učinkovito uresničevanje zaščitnega zakona in za boljše spoznavanje slovenske problematike pri deželnih organih. Poudarila sta tudi potrebo aktivnejše vloge Dežele pri reševanju manjšinske problematike, ki je neposredno povezana tudi z njenim posebnim statutom.

NIZ PROTESTOV

Ob izjemno nesramnem in nekulturnem ter do nas in vseh kulturnih ljudi žaljivem dejanju, kar je v milih besedah povedano oskrunjenje Kosovelevega kipa v Ljudskem vrtu v Trstu, se je zvrstil cel plaz protestov, od katerih bi na prvem mestu omenili oster protest slovenskega zunanega ministra Dimitrija Rupla in prav tako odločno potezo generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu Jadranke Šurm Kocjan, ki je pisno protestirala tako pri tržaškem županu kot tudi pri tržaškem prefektu in v pismu jasno povedala, da gre za nedopustno in nekulturno dejanje.

Ljubljanska županja Viktorija Potočnik je poslala svojemu tržaškemu kolegu županu Robertu Dipiazzi protestno pismo, v katerem mu sporoča svojo osebno prizadetost ob vesti "o oskrunitvi kipa slovenskega pesnika Srečka Kosovele v tržaškem Ljudskem vrtu. To dejanje ni le izraz obnašanja, ki nima nič skupnega s kulturo, ampak je prvovrsten napad na kulturo strpnosti, medsebojnega spoštovanja in zblizovanja dveh narodov tako znotraj kot preko državne meje."

V nadaljevanju pisma ljubljanske županja še ocenjuje, da gre za podlo dejanje, ki je "napad na kulturo, ki sta jo že

in jo želita še naprej razvijati mesti Trst in Ljubljana, kulturo, ki je bila večkrat zelo jasno izpričana - med drugim prav ob postavitvi kipa Srečka Kosovele v Ljudskem vrtu v prisotnosti župana Ljubljane in župana Trsta". Nato županja zaključuje z mislijo o pomembni vlogi, ki jo odigrava v vsakem mestu župani, ki so odgovorni, da vsakemu meščanu zagotovijo take življenjske razmere, v katerih lahko varno in ustvarjalno živijo, in se pri tem seveda tudi spoštujejo njihove pravice.

KIP SPET POSTAVLJEN

Tržaška občinska uprava je po ostrih protestih slovenskih in italijanskih ljudi in organizacij, med njimi je bila tudi slovenska Zveza borcev, v torko hitro postavila Kosovelov kip spet na svoje mesto in bo v prihodnjih dneh tudi poskrbel, da se v celoti popravi podstavek, na katerem je Kosovelov doprsni kip. Veseli smo, da so to občinski upravitelji storili takoj, še bolj pa bi bili veseli, če bi občinski odbornik za kulturo ne dajal tako nespodobnih izjav, kakršne daje, ker ne delajo nikomur časti, ne njemu in niti občinski upravi, ki jo predstavlja.

Zato pozivamo tudi naše bralce, naj se množično udeležijo poklonitvi Srečku Kosovelu, njegovi in naši poeziji, ki jo prirejata krovni organizaciji to soboto. Naj bo naša kulturna navzočnost sama po sebi zgovorna!

FOTO KROMA

KROVNI ORGANIZACIJI SKGZ IN SSO

prirejata v soboto, 13. aprila 2002, ob 11. uri
trenutek zbranosti
ob Kosovelovem spomeniku
v tržaškem Ljudskem vrtu z naslovom

**MOJA PESEM
JE MOJ OBRAZ**

OSKRUNITEV KOSOVELOVEGA KIPA

PAHOR IN PAVŠIČ PRI
PREDSEDNIKU DEŽELNEGA
ODBORA

Predsednik deželnega odbora Renzo Tondo je v torko sprejel predstavnika krovnih organizacij SKGZ in SSO. Srečanju je prisostvoval tudi svetovalec Alessandro Colautti, ki je na deželnem predsedstvu odgovoren za stike z javnostjo. Rudi Pavšič in Sergij Pahor sta posredovala zaskrbljenost slovenske manjšine v Italiji v zvezi z zamujanjem v uresničevanju zaščitnega zakona in s slabšanjem vzdušja, v katerem se čuti manjšina vse bolj nemočna in brez perspektiv. To je prišlo do izraza še posebej ob največje-

GOREČA MOLITEV ZA PRENEHANJE SOVRAŽNOSTI

SVETI OČE ZA MIR V SVETI DEŽELI

JURIJ PALJK

Tudi minulo nedeljo, 7. t.m., je sveti oče Janez Pavel II. spregovoril o prepotrebnem miru v Sveti deželi, kjer smo vsak dan nemočne priče krvavemu nasilju med Palestinci in Izraelci.

Za razliko od minulega tedna, ko je s Trga sv. Petra v svet papež nagovarjal tudi javne upravitelje in politike, naj vendarle poskrbijo, da se bo prelihanje krvi in drugo nasilje v Sveti deželi čimprej, predvsem pa za vedno ustavilo, je tokrat sveti oče nagovoril predvsem vse krščanske vernike, naj molijo za mir v Sveti deželi. Nasilje se nadaljuje in še posebno je pri srcu usoda vseh redovnikov in duhovnikov v baziliki Rojstva Jezusovega v Betlehemu, ki so jo Izraelci obkolili s tanki, ker se je vanjo poleg duhovnikov zateklo tudi večje število palestinskih borcev.

"Ko vsepovsod naokrog prevladuje neusmiljena logika orožja, lahko samo Bog privede srca vseh ljudi k miroljubnim mislim," je dejal sveti oče z okna svojega studia na Trgu sv. Petra v Rimu pred molitvijo angelskega češčenja. Pozval je Palestince in Izraelce, naj se zavzemajo za mir, naj dosežejo dogovor o dolgotrajnem miru, saj oba naroda "sledita Abrahamovemu zgledu in verujeta v istega Boga!" Znano je, da si papež Janez Pavel II. že dolgo prizadeva, da bi zbližal kristjane, Jude in muslimane, ki verujemo v enega in istega Boga. Izraelce papež imenuje "starejše brate v veri" in zato ni naključje, da je v nedeljo tako Palestince kot tudi Jude opozoril, da verujejo v istega Boga, da so v Abrahamu bratje.

Sveti oče Janez Pavel II. je v nadaljevanju svojega kratkega, a odločnega nagovora tudi dejal: "Samo Bog lahko da dovolj potrebnih moči, da se rešimo sovraštva in žeje po maščevanju in se podamo na pot pogajanj, ki naj privedejo do trajnega miru!"

Zato je sveti oče ponovil: "Mir je Božji dar, saj je Stvarnik sam napisal v človeška srca zakon o spoštovanju življenja: Kdor bo prelival kri človeka, bo sam doživel, da bo človek prelival njegovo kri, kajti Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, kot je zapisano v Svetem pismu!"

Nato je sveti oče nadaljeval: "In kako smemo pozabiti, da po Abrahamovem zgledu Palestinci in Izraelci verjamejo v edinega in istega Boga?"

Takoj za temi besedami se je sveti oče obrnil na Boga in na vernike z besedami: "Jezus, tebi zaupam! To so besede, ki jih ponavljamo v teh težkih in zapletenih urah."

Ko je sveti oče zaključil svoj nagovor, se je spomnil še tistih, ki so obkoljeni v baziliki Rojstva Jezusovega v Betlehemu: "V tem hudem trenutku se spominjam franciškanske skupnosti, skupnosti grških pravoslavcev, pravoslavskih Armencev, ki v tem

času preživljajo težke trenutke v baziliki Rojstva Jezusovega. Vsem zagotavljam svojo nenehno molitev!"

V Assisiju pa so franciškani, ki hranijo posmrtno ostanke sv. Franciška, priredili v noči med soboto in nedeljo bdenje in molitev za mir v Sveti deželi. Prav v Assisiju je namreč sveti oče 24. januarja letos zbral dostojanstvenike vseh velikih veroizpovedi z vsega sveta pri molitvi in skupnem zavzemanju za mir in zato ni naključje, da so na glavni oltar bazilike sv. Franciška franciškanski bratje postavili svetilko miru, ki jo je v Assisi kot dar takrat prinesel prav papež sam. Med molitvijo so se iz bazilike sv. Franciška povezali preko telefona z oskrbnikom franciškanskega samostana v Betlehemu, kjer bratje franciškani že dolga leta pazijo na baziliko Rojstva Jezusovega. In iz Betlehema se je oglasil sam oskrbnik samostana pater Giovanni Battistelli, ki je spregovoril o sedanjem težkem položaju, v katerem so se franciškani v obkoljenem samostanu in cerkvi znašli. Pater je povedal, da so jim izraelske oblasti že večkrat zapovedale, naj zapustijo samostan, a tudi to, da ga ne morejo, ker so obljubili večno zvestobo svetemu kraju. Spregovoril je tudi o tem, da je sedanje nasilje in sedanje stanje v Sveti deželi izjemno težavno in tudi sam ne vidi takojšnje rešitve, saj bi morali sprti strani "druga drugi odpustiti za storjena nasilna dejanja in obenem prositi za odpustitve, kajti druge rešitve ni in je ne vidimo!"

Kot je znano, je Janez Pavel II. prav zato naprosil vse duhovnike v katoliški Cerkvi na celem svetu, naj minulo nedeljo posvetijo vsaj eno skupno molitev v župnijah za mir. Tako je bila letošnja Bela nedelja v znamenju molitve za mir v Sveti deželi, kajti "samo Bog lahko pokloni človeku mir", kot je dejal sveti oče.

DR. METKA KLEVIŠAR O EVTANAZIJI

"TREBA JE REAGIRATI!"

Nizozemska je prva država na svetu, kjer je od 1. aprila dalje dovoljena evtanazija. Zdravniki, ki bodo pomagali pri izvedbi tako imenovane "sladke" smrti in ki bodo pri tem spoštovali po zakonu določena pravila, ne bodo več krivi zločini.

O tem občutljivem vprašanju smo za mnenje prosili dr. Metko Klevišar. Kot zdravnica se je ukvarjala z bolniki, ki so boleli za pljučnim rakom, svojo izkušnjo pa je po ustanovitvi društva Hospic posredovala vsem, ki so se začeli ukvarjati s prostovoljnimi delom na področju pomoči umirajočim. S svojim tihim delom in z javnimi nastopi je pripomogla, da so v Sloveniji začeli obravnavati tabu o smrti in trpljenju.

Dr. Klevišarjevo smo minuli teden srečali na Opcinah na prvi delavnici tečaja za pomoč umirajočim. Tečaj, ki je pri nas naletel na izreden odziv, je organiziralo društvo Hospic Adria Onlus, v sodelovanju s Slovenskim dobrodelnim društvom. Dr. Klevišarjeva je na našo prošnjo za komentar o problemu uzakonitve evtanazije odgovorila, da gre za zelo pereč problem in da se ji zdi nujno, da na ta dogodek reagiramo. Zato nam je z veseljem posredovala naslednjo izjavo: "Zavzemanje za uzakonitev evtanazije je predvsem problem zdravih ljudi. Zdravi ljudje težko ostajajo ob nekom, ki trpi, ki umira, in v marsikom se poraja misel, da bi bilo bolj humano takšno življenje zaključiti. Tako razmišlja zdrav človek, ko pa zboli, razmišlja večinoma drugače, se veliko bolj oklepa življenja in je zanj dragoceno tudi takrat, ko se nekomu drugemu zdi neznosno. Takrat je v nevarnosti, da bodo z njim manipulirali zdravi ljudje, od katerih je odvisen in ki mu bodo sugerirali odločitve, da življenje zaključijo. Legalizacija evtanazije skriva v sebi veliko nevarnost zlorabe, poleg

tega pa usmerja prizadevanja ljudi v napačno smer. Namesto da bi več naredili za umirajoče, mislimo na to, kako bi se jih preprosto znebili.

Ljudje pogosto ne vedo, kaj evtanazija dejansko je. Za marsikoga je evtanazija že to, da bolniku predpišemo morfij, da prenehamo z agresivnim zdravljenjem, ali da ne dobiva infuzije. Zato bi bilo treba tudi o tem v javnosti več govoriti in pošteno in trezno informirati.

V današnji družbi lahko začutimo neko dvojnost. Po eni strani bi z evtanazijo odstranili vse, ki trpijo, po drugi strani pa zdravi ljudje pogosto ne dovolijo umreti tistim, ki se jim življenje izteka, in jim proti njihovi volji na razne načine podaljšujejo življenje, pri čemer se ne menijo za kakovost življenja.

Dejstvo je, da človek, ki trpi, potrebuje pomoč. Dva poglavitna razloga želje po evtanaziji sta: neznosna bolečina in občutek, da si drugim v breme. Zato je tudi pomoč treba iskati v teh dveh smereh. Treba je narediti vse, kar se le da, da se bolečina zmanjša oz. povsem prepreči. Če bi bolni ob sebi imeli nekoga, ki bi jih bil pripravljen človeško spremljati, bi želja po evtanaziji večinoma odpadla. Treba je tudi osveščati ljudi, da je kvaliteta našega življenja odvisna tudi od tega, kako spremljamo umirajoče."

BS

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. VELIKONOČNA NEDELJA

"V upanju bo počivalo moje meso" (Apd 2, 26).
"Moje duše ne boš prepustil podzemlju" (Ps 16, 10).
"Vi po njem verujete v Boga, ki ga je obudil od mrtvih in mu dal slavo" (1 Pt 1, 21).
"Ostani z nama, kajti proti večeru gre in dan se je že nagnil" (Lk 24, 29).

Cerkev se veseli nepojmljivega dejstva vstajenja Jezusa Kristusa od mrtvih. Temu veselju daje duška na slovesen način kar petdeset dni. Toda v srcu se raduje do smrti, zato ker upa na večno življenje po vstajenju tudi našega telesa - "mesa", kakor poje že David: "Slavim Gospoda... vedno postavljam predse Gospoda; ... ne bom omahnil. Zato se moje srce veseli, moja duša se raduje; tudi moje meso bo prebivalo varno. Zakaj moje duše ne boš prepustil podzemlju, svojemu zvestemu ne boš dal videti jame" (Ps 16, 7.8. 9-10).

Psalmist je pel o Jezusu, o Mesiji, ki je bil spoznan že pred stvarjenjem sveta, razodel pa se je poslednji čas za nas (1 Pt 1, 20). Osupne pa nas prav to dejstvo, da je vse to namreč Kristus doživel za nas. Misli je torej na nas od vekomaj. Še več: Bog ga je obudil od mrtvih in mu dal slavo, tako da je naša vera in upanje tudi v Boga. Jezus pa je to slavo dal nam (Jn 17, 22). Slava ali veličastvo je vsa teža, vse bogastvo ljubezni v Bogu. Je Božje življenje. Opisujemo ga s Svetim Duhom, ki ga je bil Jezus obljubil v Očetovem imenu zaradi smrti na križu. Zato je tudi križ slava, enkratno dejanje Božje ljubezni, ki vodi v življenje, v veselje, v radost (Ps 16, 9. 11; Apd 2, 26. 28; Jn 14, 16. 17. 26).

Nevernemu človeku se to zdijo sanje ali teorija, sicer lepa, a nič več kot to. Toda, ko človek izkusi hudo trpljenje, se posebej oddaljenost ali odsotnost Boga, razočaranje in vsestransko omejenost, vso nemoč človeka - "mesa", tedaj gleda drugače

nase in na svet. Spreobrnjenec, lahko beremo sv. Pavla, sv. Ignacija Lojolskega ali kogarkoli, tudi sv. Franciška Asiškega, je Božja ljubezen tako prevzela, da niso vedeli za nič drugega več, kakor za Jezusa in to križanega (1 Kor 2, 2) ter vstalega.

V prvem današnjem berilu si predstavljamo Petra, preprostega ribiča, kako je premagal strah pred Judi in drugimi, ki prebivajo v Jeruzalemu. Celó očita jim umor Jezusa Nazarečana. A oznanja, da Jezus živi, ker je od mrtvih vstal. Navaja Ps 16. Danes pa nam Cerkev daje v premišljevanje odlomek evangelija po Luku, ki govori o prikazovanju Vstalega dvema učencema na poti v Emavs, na Veliko noč zvečer, na sredo v velikonočni osmini ter na današnjo nedeljo.

Prikazovanja Jezusa apostolom, ženam, učencema in še drugim po vstajenju so vtila vsem, ki so jih bili deležni, nezlomljivo vero v Boga, ki oživlja.

Tu pa tam pa se najde kak teolog ali izvedenec v Sv. pismu, ki si upa drugače govoriti, in sicer tako, kot da bi naša vera ustvarila vstajenje in ne obratno. Dejstvo pa je, da so bili telesno zdravi ribiči-apostoli - pred srečanjem z vstalim Učenikom zbegani, prestrašeni. Po aretaciji Jezusa na veliki četrtek se Peter celo zaklinja pred deklo, potem še pred drugo deklo in pred družino, ki se greje pri ognju, da ne pozna tega človeka (Mt 26, 70. 72. 74). Matej pridene po aretaciji v vrtu Getsemani: "Tedaj so ga vsi učenci zapustili in zbežali" (Mt 26, 56).

Jezus je bil to celo napovedal apostolom, posebno Judu Iskarijotu in Petru (Mt 26, 21. 25. 31. 34). Kako bi mogli torej tako klavni učenci, ki so se bali lastne sence, iznajti vero, ki je obrnila svet na glavo? Še pred vstajenjem so na Veliko noč zvečer vsi zažrtani. Tomaž pa zasluži s strani Jezusa grajo zaradi svoje nevere (Jn 20, 27). Peter pozneje bolj potihoma izjavlja, da ima Jezusa rad, še posebej, ko ga Jezus trikrat vpraša, ali ga zares ljubi. Nedvomno se je mož spomnil, da ga je bil trikrat zatajil (Jn 21, 17). Jezus je obljubil, da bo z apostoli in vernimi vse dni do konca sveta (Mt 28, 20). Tako se bodo opirali v vsem nanj, a sami bodo morali polagoma zoreti za oznanjevanje in pričevanje celo s svojim življenjem in smrtjo. Toda prešli bodo mož Svetega duha, čeprav bodo vedno ostali ubogi in preganjani, kakor jim je bil napove-

dal (Jn 15, 18-21; 16, 2-4). Začetek molitvene osmine za duhovne, pri nas še posebej za duhovniške poklice, nam vsekakor živo potrjuje, daje oznanjevanje vere v vstajenje in življenje Jezusov dar, ki ga rad deli zlasti mladim. Ti naj bi posredovali ljudem moč Božje ljubezni. Naše univerze pa moč kulture in humanosti.

Ker je molitvena osmina za duhovne poklice, naj bo izraz zaupanja v molitev, v Božje srce (Mt 18, 19-20; 9, 37-38). Za duhovne poklice je treba sicer vedno moliti in se ne naveličati. Ker je On tisti, ki kliče ljudi v svojo posebno službo oznanjevalca Besede. Jezus za apostole-duhovnike prebedi vso noč pred vpoklicem v molitvi k Bogu (Lk 6, 12). Pravi, naj iščemo, trkamo in prosimo (Lk 11, 9-10). Kajti obljublja tudi uslišanje.

Duhovni poklici se porajajo in utrjujejo tudi po laičnih višjih, univerzitetnih solah. Italijanska Cerkev pa se danes spominja svoje katoliške univerze. Tudi drugi narodi so ponosni na svoje ustanove, ki pomagajo širiti Božje kraljestvo.

Koliko bolj moramo mi sami ceniti slovensko katoliško teološko fakulteto v Ljubljani. Prav tako gimnazijo v Vipavi, v Želimljem, v Mariboru ter v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani. In mala semenišča. Brez dvoma so take ustanove narodov zaklad. Čeprav se večina študentk in študentov ne bo posvetila duhovnemu poklicu, bodo gotovo kot biseri v pisarnem, večplastnem mozaiku, ki z laične strani duhovno oblikujejo in poživljajo narod. Vzdržujejo pa jih po večini verniki sami: živijo torej od prostovoljnih darov. Saj vsako dobro delo je sad osebnih žrtv, ki so skrite naravnemu očesu. Zato jih spremljamo z naklonjenostjo, molitvijo, zanimanjem ter konkretno podporo. Prav je, da delamo za razvoj narodov po svetu, a najprej smo dolžni dvigati naš, slovenski narod. K temu pa odlično prispeva svoj delež tudi slovenska katoliška gimnazija v Vipavi. Ni torej daleč od nas in naše dobrodelnosti. Bog nam bo stokratno poplačal: "Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili" (Mt 25, 40).

Naša ljubezen pa ostane vedno družina, ker je temelj in zibelka duhovnih poklicev. Še prej posredovalka vere v življenje po vstajenju od mrtvih Jezusa, po njem tudi nas vseh.

POGOVOR / G. ANTON LAZAR

ČAS POSEBNE MILOSTI ZA ŠTEVERJAN

DANIJEL DEVETAK

Čas misijona je čas posebne milosti. Ta dar so imeli v letošnjem postnem času verniki iz Števerjana v Brdih, ki so se tako od 15. do 24. marca lahko na najlepši način pripravili na obhajanja Velike noči. Kot nam je prijazno povedal skrbni župnik g. Anton Lazar, je bilo v skoraj desetih dneh misijona darovanih 22 maš, 32 je bilo govorov, devet srečanj je potekalo v Sedejevem domu. In še: večerne maše v tednu je obiskovalo od 80 do sto ljudi, pater misijonar in župnik sta obiskala 26 bolnikov oz. ostarelih. Misijonar je sprejel tudi lepo število ljudi, ki so ga prosili za osebni pogovor. Spovedi je bilo okrog dvesto. To niso le skopi podatki; za temi številkami so živi ljudje. V njihova življenja je bilo položeno seme. Prepričani smo, da bo ob pravem času vzkliko.

Zakaj ste se odločili za misijon?

V naši dekaniji in sploh po vsem svetu so se v svetem letu 2000 prirejali duhovni misijoni za začetek tretjega tisočletja. Ker sem želel, da bi ga pri nas vodil p. Lojze Markelj iz Ljubljane, ki pa je bil v času misijona naše štandreške dekanije zaseden, sem se odločil, da bom imeli misijon pri nas malo kasneje. Misijonar je ponudil več gesel, izbrali smo to: "Gospod, da bi se nam odprle oči!"

Zadnji misijon je bil pri vas pred desetimi leti...

Da, leta 1992, prav v postnem času v aprilu. Tudi takrat je trajal deset dni. Tedaj so naši verniki prvič prišli v stik s p. Markljem in so ga lepo sprejeli, radi so prihajali poslušati njegove besede, se spovedovat, lepo so obiskovali maše in predavanja; na srečanja za zakonce je tedaj prišlo do sto poslušalcev, kar ni malo za naše razmere.

Dve leti kasneje ste imeli t.i. obnovo misijona.

To je oblika nekake pozitivne misijona, da bi se po tem obdobju verniki spomnili, kaj so na misijonu Bogu obljubili, da bi zaživeli z večjo močjo to, kar so sklenili na misijonu, in bi pregledali svoje duhovno stanje.

Mislite, da je lahko misijon še aktualno in učinkovito sredstvo v župnijski pastoralni?

To je veliko vprašanje. P. Markelj se drži še t.i. starega načina vodenja misijona, ki poteka v cerkvi in župnijski dvorani. V prejšnjih letih smo npr. v Štandrežu videli, da lahko poteka misijon tudi po domovih; mlajši misijonarji so za take stvari verjetno bolj odprti in sposobni. Mi se držimo še "starega" načina. Moj namen je bil ponuditi ljudem to izkušnjo. Vabilo so prejeli, misijon smo označili v cerkvi, ljudi sem prosil, naj povabijo znanke. Kdor je hotel in čutil lakoto po Božji besedi, je lahko prišel. Ljudje so sicer preizkušeni, imajo veliko opravil. Na splošno smo bili z njihovo udeležbo zadovoljni ta-

ko pri prvem misijonu kot tokrat.

Zanima nas, ali so bili zraven mladi, kako so se odzvali. Znano je namreč, da ima p. Markelj izredno sposobnost se očetovsko približati vsakomur, ga nagovoriti, se dotakniti njegovega srca...

Mladi so prihajali kar redno, kolikor so le mogli. Z veseljem sem opazil, da je mlajša oseba prihajala k misijonu vsak večer, čeprav ima službo, je poročena in ima otroke. Potrebne je tudi malo žrtve. Ugotovil sem, da je število mladih postopno naraščalo. Na prvem srečanju jih je bilo dvanajst, nato 22 in vse več. Srečanje za mlade sicer ni bilo lahko koordinirati zaradi raznih vaj, sestankov in treningov. V vasi smo se dogovorili, da je društvo v tistem tednu prekinilo delovanje, da bi ne oviralo misijona. Problem pa obstaja, ker marsikdo hodi v Gorico v športna združenja ali pet v razne zbornice.

Imeli ste tudi srečanja za zakonce, ostarele in bolnike...

Zlasti so bili veseli starejši ljudje, tisti, ki so še pokretni, ki imajo nad 70 ali 80 let in še hodijo v cerkev. Zanje so bili maša, spoved in pogovor. P. Markelj jim je ponudil tudi sv. maziljenje in ljudje so ga sprejeli brez posebnih težav. Tudi zakonci so radi prišli na misijon; to se je zgodilo že pred deseti leti. Tudi tokrat je bilo na predavanjih kar živahno, zadnji večer jih je bilo okoli petdeset. Vernikom iz podružnice na Jazbinah, kjer je lepa cerkva Marije Pomagaj, smo omogočili štiri srečanja z mašo, spovedjo, obiskom ostarelih in bolnikov. Ne smemo pozabiti obiska nadškofa. Prišel je v petek, ko je daroval večerno mašo. Lepo je govoril o spreobrnjenju na podlagi nedeljskih evangelijev. Ljudje so ga sprejeli z velikim veseljem. Bil je lep večer.

Vsak dan je bil posvečen drugi temi...

Zaceli smo z mislijo, čemu misijon, nadaljevali pod varstvom Matere Božje. Nato je misijonar obravnaval splošne teme, kot so vera in nevera, greh, spreobrnjenje, spoved, vrnitev k Bogu, smrt in večno življenje, bogastvo notranjega življenja. Petek je bil dan sprave, sobota pa je bila posvečena molitvi, ki je hrana za naše duhovno življenje. Zadnji dan, na Oljčno nedeljo, smo podarili vsem navzočim spominske podobice.

Kako sploh ocenjujete stanje vernosti v tej župniji?

V Števerjanu sem župnik skoraj šestnajst let. Po značaju sicer nisem prav optimist. Zato opažam, da tudi pri nas zmanjše za duhovne vrednote upada. To se vidi tudi pri rojstvih.

Kje vidite razloge tega stanja?

Mislím, da gre za vedno iste razloge, za materializem oziroma potrošništvo. Ljudje pač delajo svoje izbire. Če pa primerjamo našo stvarnost z drugimi kraji, smo pa verjetno še srečni.

18. APRILA SLOVESNE PRIREDITVE

250 LET GORIŠKE NADŠKOFIJE

V četrtek, 18. aprila 2002, bo poteklo natanko 250 let, odkar je bila ustanovljena goriška nadškofija. Po dogovorih, ki so trajali že stoletja, sta leta 1752 papež Benedikt XIV. in cesarica Marija Terezija sklenili ukiniti starodavni oglejski patriarhat, ki je že dolgo prej izgubil politično moč, a tudi duhovni zagon. Nadomestila sta ga z dvema novima nadškofijama, goriško za avstrijski in videmski za beneški del nekdanjega ozemlja. Za goriško nadškofijo je bilo že splošno znano, da je na svojem obširnem ozemlju združevala vernike slovenske, italijanske, furlanske in nemške narodnosti. Nelahko nalogo vodenja nove, v več oziroma problematične in nadvse raznolike cerkvene enote je prevzel prvi nadškof Karel Mihael Attems, ki je s svojim poglobljenim poznanjem posameznih razmer in jezikov ter izrazito duhovnostjo osnoval učinkovito pastoralno delo ter uveljavil svojevrstno podobo večnarodne goriške nadškofije. "Proslavitev obletnice, predvsem pa bogastvo in raznolikost dosedanje zgodovine in prisotnost v Gorici

dedičev našega izročila, to je pravi namen proslave, ki bo 18. aprila 2002 obeležila 250-letnico nadškofije". Tako je povedal sedanji goriški nadškof Dino De Antoni, ki želi, da bi bila proslava trenutek združevanja, spomin skupne prehojene poti, predvsem pa spodbuda za oznanjevanje Evangelija v novem času. V četrtek, 18. aprila, se bodo v jutranjih urah zbrali v Gorici ugledni gostje, med drugimi več škofov bližnjih škofij. Ob 11. uri bo v slavnostni dvorani Attemsove palače priložnostno srečanje na zgodovinsko temo. Prof. Vittorio Peri bo spregovoril o evropski razsežnosti goriške Cerkve, prof. Sergio Tavano pa o zgodovinskem in umetnostnem prehodu iz oglejskega v goriško izročilo. Ob 16.30 bo vodeni ogled škofijskega zaklada v nadškofijski palači, ob 18. uri pa slovesna zahvalna maša v goriški stolni cerkvi, ob somaševanju številnih škofov in duhovnikov bo bogoslužje vodil kardinal Marco Cè, bivši oglejski patriarh. Proslavo bo zaključil glasbeni koncert v Avditoriju furlanske kulture.

SVETNIK TEDNA

13. APRILA

SILVESTER ČUK

HERMENEGILD, KRALJEVIČ IN MUČENEC

V vsej njeni skoraj dvatisočletni zgodovini je bilo za Cerkev pogubno, če je bila povezana s svetno oblastjo. Tako je bilo tudi proti koncu 6. stoletja v Španiji, kjer so tedaj živeli Vizigoti. Ti so se oklepali arijanske krive vere in jo hoteli z orožjem vsiliti še drugim. Njegov tega nasilja je padel kraljevič Hermenegild in prav njegova mučeniška smrt je omogočila in pospešila prehod arijanskih Vizigotov v katoliško vero in s tem Vizigote spremenila v enoten španski narod.

Vizigotski kralj Leovigild je bil od leta 573 edini gospodar v državi. Njegova nesreča je bila, da se je drugi oženil z zagrezeno arijanko Gosvinto, ki je smrtno sovražila katoličane. Dotlej so arijanski Vizigoti mirno živeli sredi katoličanov in čedalje bolj spoštovali moč in lepoto njihove vere. Gosvinta pa je hotela obnoviti v državi nekdanjo popolno oblast arijancev in s tem zanetila nemir. Kralj je bil premalo odločen, da bi jo ustavil. Njegova prva žena je bila katoličanka in rodila mu je dva sina, Hermenegilda in Rekareda, ki ju mačeha Gosvinta ni marala. Kralj je njeno sovraštvo hotel pogasiti s tem, da je Hermenegildu za ženo izbral Ingundo, Gosvintino sorodnico. Gosvinta je od snaha zahtevala, da mora prestopiti v arijansko vero, kar pa je za odklonila. Kralj Leovigild je Hermenegildu prepustil upravo pokrajine z glavnim mestom Seviljo, kamor sta se mlada zakonca preselila.

V tej pokrajini je bilo mnogo katoličanov in oklenil se je tudi Hermenegild. Oče ga je zaradi tega grajal in ga klical na zagovor v Toledo. Hermenegild ni šel, ker je imela prvo besedo Gosvinta. Katoličani so odločno stopili na Hermenegildovo stran. Pod vplivom žene Gosvinte je oče od njega zahteval, naj se vrne k arijanski veri, sicer ga bo k temu prisilil z vojsko. Hermenegild je vztrajal pri obrambi katoliške vere kaki dve leti, potem je njegova moč opešala.

Ko je oče zasedel Seviljo, se je umaknil v Kordovo. Tam ga je obiskal brat Rekared in mu obljubil očetovo odpuščanje. Hermenegild se je vdal, da prepriča bratomorno klanje, vendar pa je vztrajal v katoliški veri. Oče ga je zato vrget v ječo, kjer so z njim grdo ravnali. Za Veliko noč leta 585 mu je arijanski škof prinesel obhajilo. Če bi ga Hermenegild sprejel, bi bilo to znamenje vrnitve v arijanstvo. Kraljevič pa ga je odklonil in zato mu je poveljnik Sisbert s sekuro odsekal glavo. Nikoli se ni pojasnilo, kdo je dal Sisbertu naročilo za ta umor. Kraljeva družina za to dejanje ni hotela prevzeti odgovornosti.

Sinova smrt je kralja zelo pretresla. Umrli je že naslednje leto in pred smrtjo je sina Rekareda, svojega naslednika, izročil v skrb sv. Leandra, seviljskemu nadškofu. Viri poročajo, da je Sisbert umrl "naj-sramotnejše smrti", kakšne, ni povedano. Oče Leovigild je bil smrti sina Hermenegilda kriv le posredno, ker je bil preveč popustljiv omahljivec.

Hermenegildov brat in novi kralj Rekared se je tako sporazumel s škofom sv. Leandrom. Sam je sprejel katoliško vero, za katero je brat dal življenje, in do leta 589 je vsa vizigotska država prešla v katoliško vero ter v njej vztrajala. Mučeništvo sv. Hermenegilda je prineslo novi državi, ki se poslej imenuje španska, verski mir. Svetega Hermenegilda upodabljajo s kraljevskimi znamenji, verigami in sekuro.

DRUGO TRŽAŠKO ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE

TRŽAŠKA CERKEV, KAJ MENIŠ O SEBI?

V okviru drugega tržaškega škofijskega zborovanja so se v mesecu marcu začeli pogovori po župnijah in združenjih o različnih tematikah zborovanja. Slednje se deli na tri večje tematske sklope: prvi je posvečen analizi položaja, v katerem se nahaja tržaško katoliško občestvo in ima pomenljiv naslov *Tržaška Cerkve, kaj meniš o sebi?*; drugi sklop obravnava soočenje tržaške Cerkve s krajevno stvarnostjo, tretji pa izzive tretjega tisočletja, pred katerimi stoji današnji kristjan. V ta namen je pred Veliko nočjo v tržaškem semenišču steklo tudi srečanje članov stalnih škofijskih komisij, na katerem je škof Ravignani dejal, da se bo treba pripraviti na spreobrnjenje tržaške Cerkve na osebni in občestveni ravni. Poudaril je tudi potrebo po dejavni prisotnosti katoličanov v Trstu in dejstvo, da se

celotno tržaško katoliško občestvo mora zanimati za probleme slovenskih kristjanov. Slednji pa se morajo dejavno vključiti v snujče se posebne komisije za škofijsko zborovanje, in sicer v tiste, o katerih mislijo, da so zanje najbolj primerne. Poleg tega bo delovala tudi posebna komisija za slovenske vernike. Za potek zborovanja skrbi pripravljalni odbor, ki mu predseduje duhovnik Mario Del Ben in v katerem so še msgr. Marij Gerdol, dr. Giovannini Grandi, Silvano Latin, Gino Nodari, s. Paola Pizzinato, p. Enzo Poiana, dr. Marialuisa Sauli in dr. Drago Štoka. Tajništvo tega odbora sestavljajo prof. Patrizio Accardo, Maria Grazia Ravalico in s. Klavdija Žerjal.

Tokrat bi posvetili nekoliko časa prvemu tematskemu sklopu, in sicer vprašanju, ki služi

za njegov naslov: *Tržaška Cerkve, kaj meniš o sebi?*. Gre za sklop, v katerem so prisotna najrazličnejša vprašanja o "zdravju" krajevnega cerkvenega občestva. Kot prva tema je tu omenjen pomen Božje besede, bogoslužja in molitve kot virov in sredstev za posredovanje vere. Dalje je tu govor o uvajanju v krščanstvo in o zakramentalni udeležbi pri Gospodovi smrti in vstajenju za doseg polne zrelosti v Kristusu. V nadaljevanju je dan poudarek na stalnem izobraževanju in vzgoji odraslih. Poleg teh tem pa bo še govor o Cerkev kot prostoru, kjer se poraja in raste občestvo, o pomenu soodgovornosti na območju župnije in dekanije, o cerkvenih službah, organizmih in soudeležbah. Nazadnje pa je še dan poudarek na poslanstvu Cerkve, ki je v novi evangelizaciji in misijonski dejavnosti.

S tem v zvezi je škof vikar za Slovence v tržaški škofiji msgr. Franc Vončina odposlal že dve pismi sobratom, redov-

nim skupnostim, združenjem in vernikom s pozivom, naj se slovenski del krajevnih Cerkve dejavno vključi v potek škofijskega zborovanja. V mesecu maju bo v prostorih sedeža tržaške škofije začelo delovati posebno tajništvo, konec istega meseca pa bi morale posamezne župnijske skupnosti in verska združenja oddati zapisnike svojih pogovorov. V mesecu juniju naj bi oblikovali posebne komisije, vedno v juniju pa naj bi steklo tudi prvo večje srečanje s povzetkom tematskega sklopa o analizi tržaške Cerkve. Msgr. Franc Vončina se v aprilu želi srečati s slovenskimi verskimi skupnostmi za dodaten pogovor o zborovanju, s ciljem, da pride do boljše koordinacije skupnega dela.

Kdor želi vedeti kaj več o zborovanju, si lahko ogleda spletno stran slovenskih vernikov na Tržaškem www.teden.it/zborovanje, na voljo pa je tudi elektronski poštni predal zborovanje@teden.it.

PODELITEV V PONEDELJEK, 8. APRILA, V PETERLINOVIM DVORANI V TRSTU

NAGRADA VSTAJENJE MIROSLAVU KOŠUTI

V ponedeljek so v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti v Trstu na lepi slovesnosti podelili letošnjo literarno nagrado Vstajenje tržaškemu pesniku Miroslavu Košuti. Na izjemno dobro obiskani podelitvi nagrade Vstajenje so prireditelji pripravili lep kulturni večer, ki ga je z arijo iz Bizetove opere *Cammen* zaključila operna pevka Nora Jankovič ob spremljavi pianista Aleksandra Vodopivca, medtem ko sta doživeto podajala Košutove stihne Alenka Hrovatin in Tomaž Susič.

Prof. Lojzka Bratuž, ki predseduje komisiji, ki podeljuje nagrado Vstajenje, je pred branjem utemeljitve nagrade Košuti povedala, da smo Slovenci zaprepaščeni in ogorčeni nad oskrunitvijo spomenika Srečku Kosovelu v Ljudskem vrtu v Trstu, a še vedno verjamemo kulturi in predvsem pa pesniški besedi. Nato je prof. Bratuževa povedala, da se je med 93. slovenskimi knjižnimi deli iz zdomstva in zamejstva komisija enoglasno odločila za Miroslava Košuto in mu zato podelila nagrado Vstajenje za pesniško zbirko *Pomol* v severno morje, ki je izšla pri Mladiki v Trstu, in celoten pesniški opus. Nagrado je Košuti v imenu vseh izročil predsednik Združenja kraške banke z Opčin, ki finančno podpira literarno nagrado, Dragotin Daneu.

Prof. Tatjana Rojc, ki je bila nagrajenčeva učenka, je Miroslavu Košuti in prisotnim poklonila govor, ki nam bo ostal v spominu, in to zaradi jasnosti in predvsem pa sporočila, ki je bilo povedano v pesniškem jeziku. Med drugim je prof. Rojc tudi dejala: "Miroslav Košuta zna zapisati verz, v katerega zajema klic galeb ob obali tam pod Križem vse do Brojnice, pesem morja, škrzatov, kamnitega proda, ropotanje vsakdanjega in neznano obzorje, šegavost in otroški nasmeh, bolečino in spomin. Njegov verz, ki je ves v ritmu in rimi, skandira čutna kriška govornica, kjer se besede prestopajo v kraševcu nepoznani muziki, ki se odpira Sredozemlju prav kakor labirint tistih kriških uličic, poslednjem utrinku skoraj dalmatinskega čara, ki kakor nenapovedani hudourniki razživljajo pesnikov značaj in njegov bogati izraz. Jezik polje kakor pomladna kri, in vendar nikoli ne postane samovsečna metafora... Njegova pesem je prepojena z občutjem sveta... Pesnik pozna bolečino, in vendar se odreka vsakemu osebnemu namigu ter izpove sebe v neki univerzalni tesnobi sivine, ki prevzema sodobnega človeka.

"Strah je morda prav bojazan pred

FOTO KROMA

praznino", pravi pesnik, zato njegova pesem, ki nastaja "kot preblisk, utrinek svetlobe, ki se razrašča in preljuje v nekaj besedah z jasno mislijo", udejanja klic "zadnjega mornarja sicer zelo celinske slovenske poezije", kakor je o Miroslavu Košuti zapisal Boris Paternu.

Nagrada Vstajenje za pesniško zbirko z naslovom *Pomol* v severno morje, ki jo je izdala založba Mladika, je nekakšen idealni zaključek velikega poglavja Košutove poezije... In vendar ni v njem nikoli poceni čustva, zakaj Košuta dejansko upesnjuje skupni spomin primorskih ljudi, vendar pri tem ostaja globoko zavesten in zavezan sebi ter celotnemu sklopu svojih afektov, ki so preko njega dosegli to, kar Bruna Pertot imenuje "naša mala zemlja večnost." ... Košuta piše "zgodbo, ki ji konca ni", zgodbo o človeku... Ta naš zamejski prostor, ki je ves prežet z ODIET AMO, ponuja preko pesnikovega besedila vsakomur možnost, da se v njem prepozna. Košutova poezija ume razpoznavati nič koliko interpretativnih substratov, ki se med sabo vežejo v neko nerazdružljivo in nadvse fascinantno celoto. Pa je Košuta tudi tako Primorec!!! Navihani je kakor pomladni veter, ki prebujajo čute, da "tipkajo na boben", ko je v njem prepoznati pristno življenjskost. Pa tudi smisel za čutnost, ki plaja njegovo domišljijo kar preko preproste geste, ki jo sam komajda namigne. Nikoli ne preseže meje dostojnega in pušča prostor domišljiji, tako da ga moram spet navezati na "zasanjanega Nabrežinca" Iga Grudna, ki je načel to pezijsko čudovite obale od Devina pa do Trsta in tistih pristnih utripajočih ženskih likov, ki so z njim prvič našli

prostor v slovenskem pesništvu. "... v meni živi nekdanja vas, naš nekdanji jezik, pristno kriško narečje... slovenščina poje čisto drugače nekemu, ki je zrastle v domačnosti narečja, ker jo tako lahko po svoje zaznamuje in je to po svoje nekaj, za kar se njegov verz loči od verza vsakega drugega slovenskega pesnika," je o

tem povedal Miroslav Košuta.

Nagrajeni Miroslav Košuta je v zahvali za nagrado predvsem podčrtal veselje nad priznanjem in to tudi zato, ker je nagrada le znak nekih premikov v naši družbi. Pesnik je vedel, da je bil že v ožjem izboru za nagrado pred leti, a je zase dejal, da ne ve, če bi jo takrat sprejel, in zato: "Medtem so se odnosi med nami in v širši skupnosti temeljito spremenili, morebiti bolj po sili razmer kot po naši intimni presoji, volji in bistrovidnosti. Vse tesnejše sodelovanje in skupno nastopanje obeh krovnih organizacij ima vsekakor mnogotere pozitivne posledice. Brez dvoma je do njunega sodelovanja prišlo pozno, a preveč nas upanje, da se kritični prijatelj Boris Pahor moti, ko trdi, da prepozno. Temu upanju priliva svetilnega olja zavest, da se bo naša družbena in politična realnost bistveno spremenila z bližnjim vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Odločilno pa bo, in brez možnosti priziva, kako bomo Slovenci na to reagirali kot narod, kot celovita skupnost. Ali bomo v Evropo stopili pokončno in enotno, z jasnimi cilji, zreli za veliko preizkušnjo, matica in obrobje nedeljiva entiteta, ali pa bomo še naprej vrtičkarsko zaljubljeni obdelovali svoje gredice, dokler ne bo skorajšnja povodenj odplavila nje in nas..." Kulturnemu večeru je sledila prijetna družabnost.

JUP

PRI MLADINSKI KNJIGI V LJUBLJANI

NOVI KNJIGI MIROSLAVA KOŠUTE

Pri Založbi Mladinska knjiga so pred tednom dni izšle štiri knjige, namenjene otrokom in mladini. Med temi so izdali tudi novo pesniško zbirko našega tržaškega pesnika Miroslava Košute z naslovom *Strašnice* ter zanimivo ilustrirano pesniško slikanico pesmi z naslovom *Lestev in sirček*.

Urednik zbirke Andrej Ilc je poudaril, da je Miroslav Košuta pravi klasik slovenske mladinske poezije. Zbirka *Strašnice* vsebuje bogat izbor pesmi, nastalih v zadnjih desetih letih. Pesmi, ki jih odlikujejo tako smešne domisljice kot tudi resnejša premišljevanja, so razvrščene v štiri tematsko-težavne stopnje: *Pišče išče piško*, *Besedovanje*, *Medvedjaki in Strašnice*. Knjiga, ki jo je ilustriral Marjan Manček, je dobila naslov po nenavadnem imenu praškega predmestja, izšla pa je v zbirki *Deteljica*, ki jo ureja Andrej Ilc.

Lestev in sirček je neke vrste slikanica, pravzaprav prva slikanica Miroslava Košute. Predstavlja izbor približno dvajsetih pesmi iz pesnikovega dosedanjega opusa, namenjenega mlajšim otrokom. Tudi te pesmi je izbral An-

drej Ilc, slikovno pa jih je zelo posrečeno opremila Maša Kozjek.

Na predstavitvi so prikazali tudi program, s katerim se bo založba Mladinska knjiga predstavila na 39. mednarodnem sejmu knjig za otroke in mladino v Bologni. Sejem bo od 10. do 13. aprila, na njem pa bo založba predstavila elektronsko obliko slikanice *Maček Muri*, eno največjih uspešnic Kajetana Koviča in Jelke Reichman - gre za prvo slovensko interaktivno slikanico, nastalo po knjižni predlogi. Med drugimi zanimivostmi stojnice MK bodo še novosti v zbirki *Svetlanovski*, v kateri je izšlo več kot deset slikanic z najlepšimi zgodbami Svetlane Makarovič, ter *Anica*, nova zbirka Dese Muck.

Pri Mladinski knjigi pa so izšle še naslednje knjige: ponatis romana *Ninina* pesnika dva Bogdana Novaka in novela *Pobby in Dingan* angleškega pisatelja Bena Ricea v prevodu Dore Mali, ki govori o življenju deklice, ki s starši živi med iskalci opalov v Avstraliji in si sredi pustinje dela družbo z namišljenima prijateljskima Pobbyjem in Dinganom.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 12.4. DO 18.4.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za

spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: - **petek, 12. aprila** (v studiu Anka Čer-nic): Z vzhoda do juga: Različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolje spoznamo pisanost našega planeta. Gost je Božidar Stanišič. - Prisluknimo zborovski glasbi: Slovenski komorni zbor poje velikonočne pesmi. - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 13. aprila** (v studiu Jan Leopoli): Rubrika: 103 besede. Gost je filatelista Branko Morenčič. - Poutpourri tujih viž.

- **Ponedeljek, 15. aprila** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem. - **Torek, 16. aprila** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem

- **Sreda, 17. aprila** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Spomin na kardinala Jakoba Missio. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 18. aprila** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Cecilijanka 2001. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi

take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo. Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovenci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Nova oddaja *Graditelj* je na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja predstavlja zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slisnost na Tržaškem boljša kot prej!

13. PRIMORSKI SLOVENISTIČNI DNEVI

Ob koncu prejšnjega tedna so potekali v Ajdovščini oz. v Vipavskem Križu 13. Primorski slovenistični dnevi. Prireditve se je začela v četrtek, 4. aprila, v Ajdovščini, nato pa se nadaljevala v petek in soboto v Vipavskem Križu. Na tem posvetu je sodelovalo veliko predavateljev-slavistov iz zamejstva oz. matične domovine. Poleg predavanj je bila tudi na sporedu okrogla miza o jeziku ob meji. V petek, 5. t.m., je bilo v Ajdovščini tudi odkritje spominske plošče literarnemu zgodovinarju Avgustu Zigonu, o katerem je spregovoril akademik prof. dr. Boris Paternu. V soboto, 6. t.m., pa je bila še ekskurzija po Vrtovčevi poti. Več o tem v prihodnji številki.

KLAVDIJA VONČINA PREJELA PRIZNANJE

Goriška pisateljica in pesnica Klavdija Vončina je prejšnjo soboto, 6. aprila, prejela na državnem natečaju Incontri 2002 v Trstu priznanje za poezijo (2. mesto) za poezijo v italijanskem in slovenskem jeziku. Ob tej priložnosti je bila izdana - pod pokroviteljstvom tržaške pokrajine - knjižica, ki vsebuje najboljše prispevke. Nagrajena poezija *Zemlja* je objavljena v antologiji goriških pesnikov *Znamenja*.

ODMEV NA PREDSTAVO

GOLDONIJEVE ZDRAHE

ADRIJAN PAHOR

Včasih učinkuje vnaprej prebrana kritika o kakem delu vse prej kot neutravno: če je pozitivna, nas pripravi do tega, da se teksta lotimo povoljno in so zato naši recepcijski postopki naravnani k sprejemanju vsega ali vsaj marsičesa tekstualnega odobravajoče ali vsaj prizanesljivo. Če je kritika negativna, so naši zaznavni procesi že močno subjektivizirani in zato pristranski. Goldonijevi komediji *Zdrahe* sem tokrat sledil neobremenjen s kakršno koli pristransko kritiko, obremenjen sem bil kvečjemu s spominom na uprizoritev Primorskih zdrah pred kakimi deseti-

mi leti v pristni istrski vasi, ki je bila kot nalašč primerna za prikaz, karakterizacijo temperamentnega obmorskega prebivalstva. Neumestno bi bilo primerjati že nekoliko idealizirano nekdanjo uprizoritev gledališča iz Trsta in zdajšnjo odrsko postavitev režiserja Vita Tauferja. Vsak režiser ima svoje "vide-nje" dramskega teksta, za marsikateriga je aktualizacija teksta nujna, gledalcu je treba ponuditi delo, ki naj bo prilagojeno času in prostoru, v katerem živi gledalec, ne pa avtor dramskega teksta. Očitno so tudi *Zdrahe* doživle podobno prekrstitev: pred nami se pojavja skupina zelo temperamentnih primorskih ljudi, ki se - razen v nekaterih

scenah - neprestano prerekajo zaradi nesporazuma, natolcevanja, obrekovanja posameznikov, nakar se vse skupaj sprevrže v spor med predstavnicami vse prej kot nežnega spola zaradi domnevne nezvestobe zapriseženih ženinov. Kritika (Andrej Jaklič, Večer; Marij Čuk, Primorski dnevnik; Slavko Pezdir, Delo) se je o sami uprizoritvi izrekla pohvalno, s posameznimi mnenji pa ne soglašam v celoti. Temperamentnost primorskega prebivalstva meji večkrat na "podivjanost" (fizični obračuni, agresivnost, uporaba orožja, kri), dialogi so sicer zanimivi, resda včasih nekoliko robati, vsekakor pa premalo artikulirani, odločno prenatrpani in podani s tako naglico, da je besedam težko slediti. Poleg tega je govorjenje samo občutno preglasno, večkrat smo pričali splošnemu kričanju posameznika ali vseh

nastopajočih, kar učinkuje pleonastično in utrujačo. Značajska tipizacija je pretirana in po mojem težko povsem prilagodljiva še tako animirani lokalni skupnosti. Kratkočasa in pristnega smeha je zato spričo navedenega manj od pričakovanega, mladoletno publiko je zabavalo predvsem občasno kosmato izražanje protagonistov bolj kot posamezni prizori ali detajli. Ti so zaradi deklariranega nasilnega obnašanja skupnosti kot načina reševanja medsebojnih sporov od časa do časa celo mučni. Pohvaliti pa moram igral-ski ansambel, ki se odlikuje kot harmoničen in uglašen kolektiv, iz katerega vidno izstopajo nekateri liki, ki so nadvse doživeti in odrsko prepričljivi (Lipe-lztko Mlakar, Žandar-Gregor Geč in Pepka-Marjuta Slamič).

SLIKARSKA RAZSTAVA V NARODNI GALERIJ

GORIŠKI BAROK V LJUBLJANI

V četrtek, 4. t.m., je bilo v Narodni galeriji v Ljubljani izjemno slovesno, saj so v tej najbolj pomembni slovenski kulturni ustanovi na področju likovnih umetnosti svečano odprli razstavo z naslovom *Baročno slikarstvo na Goriškem*.

Da je bil dogodek izjemnega pomena za Gorico, Novo Gorico, širšo Goriško na obeh straneh meje in seveda za vse ljubitelje lepih umetnosti in naše skupne preteklosti, je pričala številna prisotnost uglednih gostov, med njimi na prvem mestu slovenskega predsednika Milana Kučana, ki je razstavo tudi odprl. Radi pa bi poudarili tudi prisotnost slovenske in goriške Cerkve, saj so Cerkev na otvoritvi razstave predstavljali ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, medtem ko so nekdanjo Goriško, ki je danes razdeljena na koprsko in goriško nadškofijo, predstavljali koprski škofa msgr. Metod Pirih in dr. Jurij Bizjak ter goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. S svojo prisotnostjo so škofje in njihovo spremstvo najlepše pokazali, da je bila prav cerkev tista, ki je skozi čas imela posluš za umetnost, ki jo je v cerkvah ohranila do današnjih dni, kar je najlepše razvidno na razstavi sami, medtem ko je izjemno število udeležencev na odprtju razstave samo še enkrat potrdilo, kakšno velikansko zanimanje vlada za razstave, katerih pretežni del je posvečen sakralni umetnosti. Slovesna odprtja razstave, ki je potekala v slovenskem in italijanskem jeziku, vodil pa ga je direktor narodne galerije dr. Andrej Smrekar, sta se udeležila tudi župana Gorice in Nove Gorice Gaetano Valenti in Črtomir Špacapan, ki sta tudi spregovorila o dobrem sodelovanju med mestoma ter širše o sodelovanju med Italijo in Slovenijo in tudi o pomembni razstavi, ki zajema nekdanjo Goriško in bi je ne mogli pripraviti brez plodnega sodelovanja obeh mest.

Glavno besedo je pred toplimi besedami predsednika Republike Slovenije Milana Kučana, ki je poudaril predvsem dejstvo, da se umetnost nikdar ni zaustavljala ne na etničnih ne na državnih mejah, je imel dr. Ferdinand Šerbelj, ki je razstavo pripravil in tudi spisal novo poglobljeno študijo v spremni katalog razstave. Dr. Ferdinand Šerbelj je izjemno lepo predstavil bogato razstavo goriškega baročnega slikarstva ter dejal, da je bila prava dolga, a povedal je tudi to, da je izjemno lepo sodeloval z vsemi, ki danes hranijo baročne umetnine. Predvsem pa je poudaril, da je obdobje baroka na Goriškem pomenilo obdobje Evrope v malem, saj so baročne umetnine izdelali pripadniki evropskih narodov, kar kaže na to, da je bila Gorica od nekdaj stičišče različnih kultur.

Razstavo *Baročno slikarstvo na Goriškem* so začeli pripravljati minulo leto, ko so v Ljubljani podpisali poseben protokol o sodelovanju, in sicer Narodna galerija, ki jo vodi dr. Andrej Smrekar, za goriško občino je podpisal župan Valenti in Goriški muzej, ki ga vodi mag. Slavica Plahuta. Mednarodni projekt je bil spodbujen s praznovanju 1000 - letnice prve omembe Gorice.

Koordinator projekta in avtor razstave ter čudovitega kataloga razstave, ki je zaradi obsežnosti razstave izšel v slovenskem in italijanskem jeziku, je višji kustos Narodne galerije dr. Ferdinand Šerbelj, ki že vrsto let raziskuje in dokumentira baročne umetnine na Goriškem in v sosednjih pokrajinah. Dr. Šerbelj velja za velikega poznavalca baroka v našem prostoru in je v svoji študiji gotovo doprinesel nova vedenja in znanja, kar so na slovesnosti tudi poudarili govorniki. Razstava bo na ogled do 19. maja 2002 v Narodni galeriji, od 31. maja do 23. junija pa bo v gradu Dobrovo v Goriških Brdih. Razstava obsega dela 23 slikarjev 17. in 18. stoletja, od tega je 38 slik iz Italije in 22 iz Slovenije. Največ slik je iz cerkvenih in muzejskih institucij, nekaj (9) pa iz zasebnih italijanskih zbirk, kar pomeni svojevrsten uspeh Narodne galerije. Razstavni katalog je v uvodni študiji dr. Šerbelja prvi poskus sinteze baročnega slikarstva na Goriškem, ki mu je dodana izčrpna obravnava 64 kataloških enot. Katalog obsega 100 barvnih reprodukcij in shematični prikaz lokacije umetnin.

Ta projekt presega dosedanje sicer skromno vedenje o baročnem slikarstvu na Goriškem in poglobljeno posega v umetnostne razmere na Goriškem ter v sosednjih pokrajinah skozi vso 17. in 18. stoletje. Topografsko je bilo na obravnavanem ozemlju obdelanih ok. 1200 slik. Med razstavljenim gradivom je kar polovica umetnin z novimi atribucijami. Na Goriškem se povsem na novo, ali v precej razširjeni vlogi pojavljajo slikarska imena, kot so P. Bainville, A. Balestra, Fortunat Bergant, G. B. Bison, Anton Cebej, F. Chiarottini, G. Cosattini, S. Devita, A. Faci, M. Furlanetto, J. Guarana, K. in J. M. Lichtenreit, B. Literini, V. Metzinger, A. Paroli, F. Pavona, F. Pittoni, in G. Quaglio, K. Tausch. Od teh je kar polovica slikarjev delovala tudi na današnjem slovenskem ozemlju. Tako so v obravnavanem prostoru zastopani v smislu kulturnega sožitja in umetnostnega prepletanja domači mojstri, furlanski in beneški ter avstrijski in slovenski slikarji. Prostor Goriške se s to razstavo potrjuje in razkriva kot živahno stičišče beneškega slikarstva in srednjeevropsko ugašene likovne kulture.

JUP

V MODERNI GALERIJ V LJUBLJANI

ZAKLJUČUJE SE RETROSPEKTIVA VENA PILONA

MARKO VUK

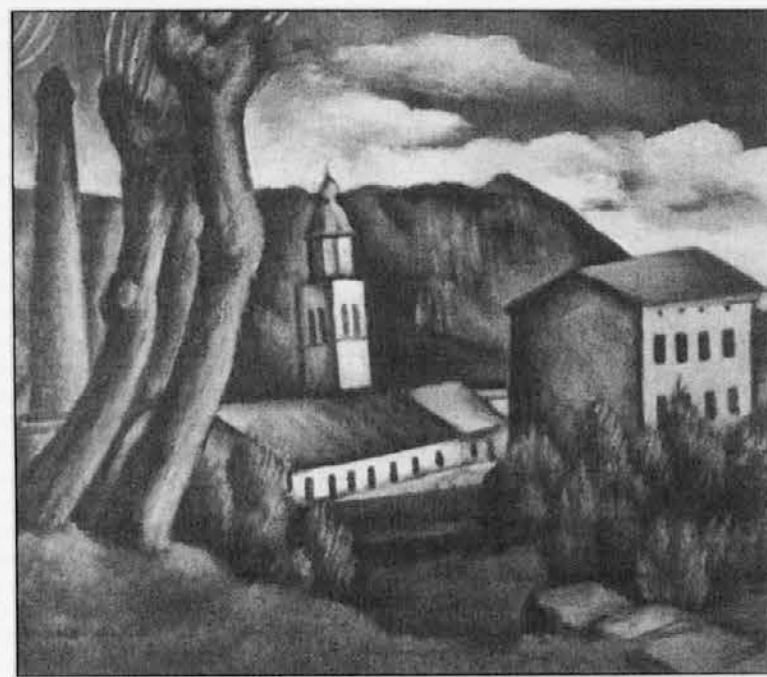
V Moderni galeriji v Ljubljani se izteka izčrpna retrospektivna razstava znamenitega umetnika iz Ajdovščine Vena Pilon (1896 - 1970). Obsežne in dolgotrajne priprave nanjo je vodila muzejska svetovalka iz te ustanove, umetnostna zgodovinarica Breda Ilich Klančnik, ki so ji pomagali še naslednji sodelavci: Irene Mislej, Maja Finžgar, Jana Intihar Ferjan, Lara Štrumej, Stane Bernik, Tomaž Brejc in Špelca Čopič. Deloma gre za zunanje sodelavce, deloma pa za strokovnjake iz Moderne galerije, ki so poznavalsko dokumentirali in strokovno analizirali obsežen del Pilonovega, do nedavno tudi nepoznanega opusa, in tako pripravili ustrezne podlage za uresničenje razstave in spremljajočega kataloga.

Od zadnje Pilonove retrospektivne razstave v ljubljanski Moderni galeriji je minilo že več kot 35 let, saj je tam potekala leta 1966 in se je kot takratni študent prvega letnika Filozofske fakultete še živo spominjam. Zato sem si še s posebno radovednostjo ogledal sedanj, gotovo popolnejšo retrospektivo in si vsaj spominsko, v duhu zastavljal primerjave s tistim prejšnjim prikazom. Pri tem se mi je porajalo vprašanje, kakšne novosti se nam bodo razodele ob najnovejši retrospektivi in v čem morebiti popravlja oz. dopolnjuje naše dosedanje vedenje o tem velikem primorskem umetniku, po mnenju nekaterih vodilnem likovnem ustvarjalcu na Primorskem v 20. stoletju. Ob tem je potrebno poudariti dejstvo, da so organizatorji razstave prikazali Pilon v vseh razsežnostih njegove ustvarjalnosti, se pravi kot slikarja, grafika, risarja, kiparja in fotografa. Ponovno smo se srečali z njegovim "klasičnim", ajdovskim obdobjem, zastopanim zlasti z imenitnimi olji, vendar smo na razstavi opazili tudi več do sedaj v širši javnosti neznanih olj, prav tako grafik, risb in predvsem fotografij.

Veno Pilon se nam tako ponovno predstavlja kot ustvarjalec s klenim in zaokroženim opusom, podkrepljenim z nezmotljivim čutom opazovanja, s sposobnostjo prodiranja v notranji svet upodobljenih ljudi, poenostavitve izražanja tipičnih prvin primorske krajine in arhitekture, prav tako zaznavanja hitrega ritma, hrupa in živahnosti velemesta, zlasti Pariza. Znano je dejstvo, da je Pilon po letu 1930 s slikanjem pravzaprav prenehal, saj se zdi, da je zlasti po drugem odhodu v Pariz (1928) izgubil stik z ekspresionističnim in novostvarnostnim razpoloženjem srednjeevropskega prostora in ga je začela bolj zanimati barvna živahnost francoskih tokov, nanj pa so vplivali tudi Picassovi portreti. Zanimivo pa je, da je Pilon svoje prve slikarske in risarske poskuse v mladih letih, še kot dijak goriške realke, ustvarjal realistično, podoben, čeprav oblikovno mehkejši in barvno nežnejši slog njegovih vsebinsko konkretnih akvarelov iz Lipecka v ruskem ujetništvu, v katerih občutno vso brezbrežnost tamkajšnjih planjav, slikovitih mest z značilnimi kupolami in zvoniki cerkva ter pestrost človeškega vrveža v ruskih mestih.

Upoštevajoč nove politične in socialne razmere po končani prvi svetovni vojni, pa tudi pod vplivom Pilonovega študija v Pragi, Firencah in na Dunaju, je razumljivo, da se je tudi ta primorski umetnik usmeril k takrat aktualni ekspresionistični tendenci in se tako pridružil podobnim naporom bra-

tov Kraljev in Božidarja Jakca, posebej na Primorskem pa Ivana Čarga in Lojzeta Spazzapana. Nastal je tako znamenit opus s portreti pomembnih ljudi in njegovih prijateljev iz Ajdovščine oz. z Goriškega, prav tako znanih krajinskih motivov iz Vipavske do-

line in s Krasa. Ta njegova dela si zapomnimo predvsem po klenosti izraza, oblikovnem poenostavljanju, zadržani barvitosti ter čistosti in jasnosti primorskega neba. Ekspresivna težnja izžareva predvsem v izrazu upodobljenih obrazov, rok in krčevitih oblik narave, v upodabljanju arhitekture z njenim geometrizmom pa občutimo vpliv kubizma. S to svojo usmeritvijo, tudi pod vplivom italijanske smeri Valori plastici, se Veno Pilon naravno uvršča tudi v novostvarnostna prizadevanja na Slovenskem.

Ekspresionistični miselnosti se iz tehničnih in izraznih razlogov še posebej prilaga grafična tehnika, tako da tudi v tem izseku Pilonovega opusa nazorno zaznavamo domačnost s tem slogom. V vsebinskem pogledu pa je v tej zvrsti splošnejši, saj ne gre tu prvenstveno le za upodobitve konkretnih ljudi in vedut oz. arhitektonskih motivov, marveč za nekaj več, tako npr. za poudarjanje socialnokritičnih tendenc, tipičnih prvin sredozemskega prostora ali boheemskega razpoloženja pariških kavarn, kar dokazujejo njegove do nedavnega manj znane suhe igle iz obdobja po drugi svetovni vojni. Vsa ta dela pa povezuje ekspresivna, posebej v človeških obrazih skoraj karikirana stilizacija, v vedutah pa je prepoznavno izrazil lastnosti raznolikih okolij na Primorskem, v Italiji ali v nekaterih industrijskih središčih. Med grafikami s portretnimi upodobitvami naj posebej navedem vsaj eno delnico iz leta 1923, ki prikazuje skladatelja Marija Kogoja; njegov značilni tršati obraz, globoki pogled, nekoliko prekrit z očali, in bujna razmršena frizura, vse to pričuje o nemirni notranjosti tega genialnega ustvarjalca. Iz ekspresionistične miselnosti izhajajo tudi Pilonovi kiparski poskusi, vsi s konca 20. let, v katerih se je predvsem osredotočil na zunanjo zaznavo karakternih in osebnostnih značilnosti portretirancev.

Bister opazovalec življenja in poznavalec človeških npravi, kot tak se nam v vseh ustvarjalnih obdobjih predstavlja Veno Pilon, ki je v Parizu slikarstvo sicer opustil, a je odtlej svojo umetni-

ško žilico izkoriščal kot risar in fotograf. Navidezen prelom torej, a če upoštevamo njegovo življenjsko filozofijo, lahko trdimo, da je v bistvu ostal zvest samemu sebi in se je na samostojen način prilagodil vrvežu pariških ulic in lokalov. V tem mestu se je spoznal s pomembnimi ljudmi, zlasti umetniki, dolga leta je tu opravljal poslanstvo neformalnega kulturnega ambasadorja, z neštetiimi bežnimi risbami je trajno dokumentiral tamkajšnje bohemsko življenje pa tudi obiske pomembnih slovenskih rojakov. V teh stvaritvah se je oddaljil od sintetično zastavljenih risb iz primorskega obdobja, v pariških upodobitvah zaznavamo poudarjeno dokumentarnost ob upoštevanju živahnega razpoloženja

velemesta, prav tako nezmotljivo beleženje značaja in duševnosti izbranih upodobljenecv.

Sestavni del Pilonove retrospektive v Moderni galeriji v Ljubljani so tudi njegove fotografije, ki bi jih v grobem lahko razdelili na dve skupini oz. obdobji: s to dejavnostjo se je ukvarjal že doma na Primorskem, pred odhodom v Pariz, ko je predvsem želel dokumentirati kulturno dediščino zatiranih primorskih Slovencev pod Italijo, nekatere fotografske krajine in vedute pa so mu očitno služile tudi kot predloge za olja z istim motivom. V obeh izraznih oblikah teh motivov, tako na fotografiji kot v olju, je očitna težnja po osredotočenju na bistveno s premišljenim izrezom in kompozicijo. Če je bil Pilonov pristop k fotografiji na Primorskem predvsem realističen, pa se je v Parizu sprostil, saj je z dognanimi kompozicijskimi prijemmi in nenavadnimi soocenji oseb in predmetov mnogokrat uspel ustvariti posebno, kar skrivnostno razpoloženje. Tehnično njegovi portreti v Parizu živčnih slavni umetnikov, kot so bili npr. Massimo Campigli, Andre' Lhote, Giorgio de Chirico, Ossip Zadkine, od slovenskih obiskovalcev tega mesta pa Engelbert Besednjak, Stipe Štekar, Ciril Kosmač in drugi. Podobno kot v svojem slikarstvu se je Veno Pilon tudi v fotografiji vedno osredotočil na bistveno, zanimajo ga zlasti človeški obrazi, okolje, v katerega so ljudje postavljeni, pa je s primernim izrezom le nakazano. Že v predvojnih, zlasti pa še v poznih letih, ga je zanimala tudi eksperimentalna fotografija z očitnimi vplivi avantgardne miselnosti.

Ob retrospektivni razstavi Vena Pilon v Moderni galeriji v Ljubljani je izšel tudi obsežen, skoraj 400 strani obsegajoč katalog z več študijami, pričevanji, številnimi reprodukcijami in dokumentacijo, ki se lahko primerja z najboljšimi publikacijami te zvrsti tudi v tujini. Vsebinsko in likovno je tako bogat, da terja samostojno obravnavo, zato sem se v tem zapisu omejil le na oceno razstave.

7

ČETRTEK,
11. APRILA
2002

MINULO NEDELJO V KULTURNEM DOMU

KRSTNA IZVEDBA REQUIEMA FRIGYSA HIDASA

MIRA FABJAN

"Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis." Mogočno je zazvenel Requiem za soliste, zbor in orkester v spomin na žrtve vseh vojn v zgodovini človeštva sodobnega madžarskega skladatelja Frigysa Hidas v nedeljo, 7. aprila, v Kulturnem domu v Trstu. Slovesni glasbeni in kulturni dogodek so v sodelovanju

FOTO KROMA

z ZSKD Trst-Gorica-Videm in Slovensko prosveto iz Trsta pod pokroviteljstvom Generalnega konzulata RS v Trstu in Tržaške občine priredili prvi izven državnih meja Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Ministrstvo za obrambo RS in Orkester slovenske vojske. Projekt ni le glasbeni koncert, kot je povedala predsednica ZSKD Nives Košuta (na sliki), ampak zavzema predvsem zgodovinski pomen tega območja in postavlja v ospredje sporočilo miru, ki ga lahko kot kulturniki dvignemo proti vojnim grozotam, proti konfliktom. Pobuda zaobjame poleg simboličnega in zgodovinskega pomena tudi širšo sporočilnost za doseganje na bližnjem vzhodu, Izraelu, Afganistanu, Izraelu. Žal na maša, Rekvijem, je kompozicija v poklon človeku in njegovemu žrtvovanju, ki je v zgodovini razvnela naklonjenost in domišljijo marsikaterega skladatelja. Pod umetniškim vodstvom mojstra Milivoja Šurbeka so krstno izvedli kompozicijo solisti zagrebška sopranistka Željka Martić, altistka Neda Martić, italijanski tenorist po rodu Škot Alexander Brown in slovenski basist rojen v Argentini Juan Vasle. V obsežnem projektu sodelujejo člani štirih ljubiteljskih slovenskih zborov: komorni zbor De Profundis iz Kranja, ki ga vodi Branka Potočnik Krajnik, Mešani pevski zbor Višva Brežice pod vodstvom Simone Rožman Strnad, Mešani komorni zbor Ljubljanski madrigalisti, ki ga letos vodi dirigent Walter Lo Nigro in Mešani pevski zbor Akademije za glasbo iz Ljubljane, ki ga vodi Marko Vatovec.

Prošnjo - misel Jožeta Humra "Requiem aeternam: Večni mir in pokoj žrtvam vseh vojn" je v slovenščini prebral gledališki igralec Polde Bibič. Približno petdeset orkestrašev Slovenske vojske je takoj zatem pričelo z uvodom v prvo molitev, Requiem. Pihanemu orkestru se je pridružil stopenetdeset-članski zbor. Sledil je najdaljši del, Dies

irae s trikratnim ponavljanjem in z zadnjim delom Lacrimosa. Efektivnim dinamičnim in agogičnim razlikam je nato sledil tretji del, Domine Jesu Christe. Zaključni del darovanja se je nato prelevil v vzklike Sanctus, kateremu je sledil Benedictus. Petemu delu, Agnus Dei je v kontrastu, svetlejši zazvenel Lux aeterna. Kompozicijo zaključuje misel Libera me z otenki in temami, ki jih srečamo v celotni maši. Skladatelj se poslužuje kontrastnih stavkov, stopničaste dinamike in kompozicija je prežeta v klasičističnem slogu.

Prva premiera Requema skladatelja Frigysa Hidas je bila 3. novembra 1996 v njegovem rojstnem kraju, Budimpešti. Frigyes Hidas je študiral kompozicijo na Akademiji za glasbo "Ferenc Liszt". Od leta 1951 do 1966 je bil direktor nacionalnega gledališča in v letih 1974-79 direktor operetnega gledališča v Budimpešti.

Koncert je imel pri publiku v Trstu velik uspeh. Naslednji izvedbi hosta v Mariboru v četrtek, 11. aprila, ob 19. uri v Unionski dvorani v sodelovanju z Organizacijskim odborom 6. mednarodnega tekmovanja pevskega zborov Maribor 2002 in v Novi Gorici v soboto, 13. aprila, ob 20. uri v Primorskem dramskem gledališču, ki ga prireja JSKD območna izpostava Nova Gorica in PGD Nova Gorica.

MATJAŽ RUSTJA

Pravna osebnost nekaterih srenj je največji dokaz v tej smeri. Namen deželnega odborništva je zato izzval odločne reakcije ne samo v gibanju avtohtonih srenj, pač pa tudi pri predsednikih odborov za ločeno upravljanje, kateri so v pismu zahtevali zamrznitev volitev in navedli vrsto dokazov, ki postavljajo pod velik vprašaj uveljavljanje fašističnega zakona (1927) o jusih pri nas. Pismo z zamrznitvijo volitev je deželni odbornik poslal 3. aprila komisariju za likvidacijo juserskega premoženja, zainteresiranim občinam, predsednikom odborov in prefektom v Trstu, Vidmu in v Pordenonu. Pri tem moramo poudariti, da velja Cirianijsvo pismo za celotno deželo, saj čaka v Furlaniji na volitve kar osem juserskih odborov.

Že skoraj dve leti so te volitve zamrznjene. 20. aprila 2000 je namreč takratni odbornik Pozzo vzel v pretnes znano razsodbo DUS št. 369 z dne 24. marca 2000 in tako preklical volitve, ki so bile najavljene za nedeljo, 4. junija. Določitvi obeh odbornikov sta si na prvi pogled precej različni, čeprav jih bistveno razlikuje ugotovitev, ki izhaja iz zadnjega stavka obeh pisem. Medtem ko se je Pozzo osredotočil le na preklic volitev, je

ODBORI ZA LOČENO UPRAVLJANJE JUSARSKEGA PREMOŽENJA

DEŽELNI ODBORNIK CIRIANI ZAMRZNIL VOLITVE

V prvi polovici marca je deželni odbornik za krajevne avtonomije Luca Ciriani neuradno najavil volitve (26. maja) odborov za ločeno upravljanje juserskega premoženja (t.i. usi civici). Vest je globoko odjeknila predvsem na Tržaškem, kjer dosega problematika, vezana na uveljavljanje srenjskih pravic zelo dobre, lahko bi rekli kar zgodovinske rezultate v smeri polnopravnega upravljanja skupne vaške lastnine.

Ciriani jasno nakazal, da so bile volitve le preložene (...in una data successiva che Le verrà resa nota entro breve). Odbornik Ciriani si je torej vzel še nekaj časa za premislek, po vsej verjetnosti pa bo volitve sklical, čeprav ne vemo, ali bodo veljale za vse odbore v Deželi. Nekateri nepotrjene vesti z deželnih hodnikov napovedujejo razglas volitev celo v letošnjem juniju.

Problem ostaja torej odprt in pereč. Protest predsednikov za ločeno upravljanje in predstavnikov Agrarne skupnosti je v prvi (aprila 2000) in v drugi bitki (marca 2002) sicer zaželel, izid spopada z vse prej kot naklonjeno politično voljo pa je še neznan. Nedvomno nas lahko danes navdaja večji optimizem kot pred leti, predvsem zaradi izrednih dosežkov srenjskega gibanja, problematika pa ostaja še naprej nerešena in polna dvomov. Zakon iz leta 1927 je na žalost še vedno veljaven, kar pa seveda ne pomeni, da ustreza

pravno-zgodovinskemu statusu naših srenj. Ni namreč najmanjšega dvoma, da vodi edina in prava pot v polnopravno uveljavitev srenjskega gibanja. Temelje tržaškega srenjskega gibanja moramo torej iskati v državnih (na primer zakon iz leta 1994) in deželnih (št.3/96) zakonih, ki urejujejo status in upravo skupnih vaških lastnin. To trditev jasno overovlja avstrijski pravni sistem, ki daje le staroselcem pravico do upravljanja in uživanja vaške lastnine. Nekeč stranski, danes pa primarni učinek take pravne ureditve ohranja zemljo v rokah slovenske manjšine. Skoraj pet tisoč hektarjev teritorija, ki sega od Dolinske občine do Medje vasi lahko ponovno vstopi v naše vsakdanje življenje. Lahko bi omenili živinorejo, ovčerejo, agriturizme, nove oblike koriščenja naravnega kraškega bogastva, pa še marsikaj, saj je možnosti za valorizacijo kraškega teritorija kar nekaj. In vsi vodijo tudi v okrepitev naše narodne skupnosti.

Pot uveljavljanja naših srenj ali jusov koraka prepričljivo v nove uspehe. V zadnjih mesecih se je gibanje močno okrepilo, predvsem na pravnem področju, saj je vrsta srenj odšla k notarju in tako uredila polnopravno priznanje. V vseh širih po Tržaški pokrajini se vrstijo pripravljani sestanki in občni zbori in opažati je veliko zanimanje za to starodavno pravico našega teritorija. V minulih tednih so bila na primer srečanja v Barkovljah, Banih, bazoviški juri je pred kratkim podpisal statut pri notarju, pred vrati pa je sestanek v Lonjerju. Agrarna skupnost si je do maja zadala cilj, da obnovi delovanje čimvečjega števila srenj. Število se bo čez dva meseca močno približevalo tridesetim polnopravnim vaškim skupnostim.

Problemov je na pladnju kar precej, lahko pa bi jih strnili v dve točki: kako ukiniti delovanje odborov za ločeno upravljanje in kako poiskati z občinskimi upravami pravo pot rešitve problema. Če je v slovenskih občinah stvar nekoliko lažja, ostaja v Tržaški občini dialog trd oreh. Ker so zgodovinski in pravni temelji jasni, bi morala v problematiko odločilno poseči deželna uprava (morda z ustreznim zakonom), ker je edina za to pristojna (če seveda izvajamo sodne poti).

OPČINE / TRADICIONALNA PUBLIKACIJA OB VELIKI NOČI

"NAŠA BESEDA" JE ŽE DVAJSETIČ PRIŠLA MED FARANE SV. JERNEJA

BREDA SUSIČ

Živo zelena barva upanja. Platnica Naše besede, glasila župnije svetega Jerneja z Opčin, Banov in Ferlugov, ki izide enkrat na leto, to je na cvetno nedeljo, izžareva morda neko pomladno razpoloženje upanja, da bo pozitivna, lepa beseda objavljenih člankov in prispevkov prinesla v hiše vernikov in drugih bralcev veselo sporočilo.

Ne gre samo za versko velikonočno sporočilo, da je Kristus vstal od mrtvih in prinese človeštvu novo upanje. O tem v uvodni duhovni misli piše openski župnik Franc Pohajač. Čeprav Naša beseda vsako leto - in to že dvajsetič zaporedoma - izide tik pred Veliko nočjo, ne prinaša samo članke, ki so striktno vezani na največji krščanski praznik, pač pa informacije in kroniko o delovanju vseh živih celic farne skupnosti in nekaterih ustanov širše vaške stvarnosti. Ravno iz življenja, ki utripa v vseh teh manjših in večjih skupnostih, pa bralec lahko razbere neko spodbudno sporočilo. Poleg tega Naša beseda prinaša nekaj dragocenih podatkov: zakramentalno sliko župnije v preteklem letu, to se pravi število krstov (32 - leto poprej jih je bilo 37), število slovenskih otrok, ki so pristopili k prvi sveti spovedi in prvemu

obhajilu (14), k birmi (11), številu porok (5) in smrti (35 - leto poprej jih je bilo 22). Objavljena so tudi imena najstarejših župljanov. Tako na primer izvedemo, da je najstarejša Openka stara 100 let, najstarejši vaščan pa 93 let.

Kot rečeno, je v Naši besedi objavljena vrsta zanimivih člankov, ki jih lahko razdelimo v tri "kategorije": prva se tiče prispevkov, ki prinašajo informacije o osebnostih, vezanih na župnijo sv. Jerneja, oziroma člankov, ki beležijo posebne obletnice ali enkratne dogodke. V drugo skupino bi lahko uvrstili prispevke, ki opisujejo delovanje raznih župnijskih skupin in vaških društev ali ustanov. Nazadnje pa so tu še poezije, ki jih je prispevala prof. Majda Artač Šturman.

Med članki, ki smo jih uvrstili v prvo skupino, je na prvih straneh objavljen prispevek prof. Ivana Artača o svetniškem kandidatu msgr. Jakobu Ukmarju, ki se je rodil na Opčinah in tam imel tudi svojo novo mašo. Članek je aktualen, saj je Cerkev zanj pred kratkim sprožila beatifikacijski postopek.

Zelo zanimiv in strokovno podkovan je članek, ki ga je Mira Fabjan pripravila o nabožni glasbi Zorka Hareja in Ubalda Vrabca. Gre za intervju s prof. Jankom Banom (in kratko pričevanje Franca Pohajača o de-

lovanju Ubalda Vrabca na Opčinah) o dveh skladateljih, ki sta bila na Opčinah s svojim delovanjem in glasbo veskroz prisotna. Letos se je celotna zamejska skupnost spomnila 10. obletnice smrti Ubalda Vrabca, z Zorkom Harejem pa je proslavljala njegov 80. rojstni dan.

Opčine se pripravljajo tudi na slovesno proslavitev 100. obletnice nepogrešljivega tramvaja. V Naši besedi se na delo in življenje ob openskem tramvaju spominja tramvajski upokojenec Bruno Sosič.

Med članki, ki se posvečajo posebnim dogodkom, ki so obogatili opensko skupnost, naj omenimo zapis Mitje Petarosa o razstavi kovancev, ki je bila na Opčinah ob peti obletnici

ustanovitve slovenskega zamejskega numizmatičnega društva J.V. Valvazorja. Članek je zanimiv, saj na preprost način razlaga tudi, kaj je numizmatika, in prikazuje, kako zbiratelji kovancev s pomočjo tega knjižke spoznavajo zgodovino.

Dr. Drago Štoka je pripravil bogat intervju s štirimi člani cerkvenega pevskega zbora sv. Jerneja in organistom. Gre za Pepko, Bernarda, Mirka in Vinca Škerlavaja in Marijo Sosič. Ob godu svete Cecilije so namreč prejeli Cecilijina odličja za petdesetletno petje v zboru in petindvajsetletno orgljanje. Tudi v tem primeru je bil to poseben dogodek za celotno farno skupnost, saj je bilo to prvič, da je tržaška škofija podelila odlikovanja za zvesto in neprekinjeno sodelovanje pri cerkvenem bogoslužju.

Življenje slovenske skupnosti na Opčinah, pri Banih in na Ferlugih je kar se da bogato in pestro. O tem pričajo številni prispevki o delovanju raznih ustanov, društev in skupin. Med ustanove lahko prištejemo opensko didaktično ravnateljstvo, o katerem piše ravnateljica Stanca Čuk, in Sklad Mitja Čuk, o katerem piše Jelka Cvelbar. Na Opčinah deluje veliko društev, Naša beseda pa je posvetila nekaj svojih strani predvsem tistim, ki so vezana na župnijo. To so

društvo Finžgarjev dom, o katerem piše Marij Maver, gledališka skupina Tamara Petaros, o kateri piše Lučka Peterlin, Majda Daneu pa poroča o bogatem delovanju pevskega društva Vesela Pomlad. Zelo pomembno je delovanje skavtskih skupin na Opčinah in v okolici. O tem je članek napisala Luciana Čebren - po skavtsko Nasmejana panda. Nazadnje je tu še članek o delu prostovoljcev Voluntariata Opčine.

Naša beseda prinaša kar devet prispevkov o utripu v farni skupnosti. Predvsem bi poudarili članke Nadje Roncelli in Pavla Vidaua o ferlugovski in o banovski skupnosti.

Skupin, ki delujejo na Opčinah v okviru župnije, je res veliko. Marta Milčič piše o skupini, ki skrbi za pomoč bližnjim, predvsem starejšim vaščanom. Marica Dolenc poroča o delovanju z otroki, to je z birmanci, in pa o romanjih, ki jih je župnija priredila v lanskem letu. Dr. Drago Štoka je napisal članek o delu v župnijskem arhivu, to je predvsem o ohranjanju starih in dragocenih matičnih knjig. Na Opčinah deluje tudi zakonska skupina, ki jo vodi p. Mirko Pelicon. O tem piše Marija in Igor Košuta. Podana je tudi kronika delovanja cerkvenega pevskega zbora sv. Jerneja.

Iz vsega navedenega lahko torej zatrdimo, da je Naša beseda gotovo dragocen dokument o življenju v župniji sv. Jerneja v preteklih 365 dneh, obenem pa tudi prijetno in zanimivo branje.

BOLJUNEC / NA OBISKU PRI KRVODAJALCU JUSTU VODOPIVCU

VEDNO SEM SE ZAVEDAL, DA OPRAVLJAM DOBRO DELO

IVAN ŽERJAL

Darovanje krvi je med Slovenci na Tržaškem precej razširjeno, čeprav še vedno pre malo znano, z razliko od takih pobud na Goriškem in v Sloveniji. Slovenski krvodajalci so povečini vključeni v vsedrjavno zvezo italijanskih krvodajalcev Fidas, ki se v tržaški pokrajini imenuje Ads. Kot smo preverili, je vseh članov ADS na Tržaškem kakih 17.000, od katerih je 9.000 aktivnih. Vsako leto se na novo včlani kakih 250-300 novih članov, od katerih jih je velika večina mlajših od 21 let. Med starejšimi člani pa najdemo kar čedno število Slovencev iz Trsta in okolice, ki so za svojo zvestobo prejeli že številna priznanja. Eden od teh je gospod Just Vodopivec iz Boljunca, ki je krvodajalec že 37 let in je za svojo zvestobo prejel kar tri zlata odličja. Obiskali smo ga nekaj dni pred Veliko nočjo v Mladinskem domu v Boljuncu, kjer je pomagal pripravljati prostor za likovno razstavo enega od dveh sinov.

Just Vodopivec ni pristi Boljunčan, saj je v to breško vas prišel leta 1951 iz rodne Ospa, ko mu je bilo 15 let. Nekaj časa zatem se je zaposlil pri steklarni Vetrobel in se več kot poldrugo leto večal v steklarskem poklicu v Benetkah, Belgiji in na Nizozemskem. Po zaprtju Vetrobela se je zaposlil v tržaškem pristanišču, kjer se je pred nekaj leti tudi upokojil. V Boljuncu, kjer stanuje, je tudi našel ženo, s katero ima dva že odrasla fanta. Nikoli ni pozabil na rodni kraj in je zanj veliko prispeval. Tako je obnovitev kapelice v Ospi popolnoma njegova zasluga, prispeval pa je tudi za obnovo župnijske cerkve. Gospod Vodopivec si srčno želi, da bi se z dejavnostjo in poslanstvom krvodajalcev seznanil čim širši krog ljudi. Pred kratkim je v koprskem Ognjišču bral, kot sam pravi, čudovit članek o krvodajalcih in začel še dodatno razmišljati o tem, koliko dobrega bi lahko ljudje naredili z darovanjem krvi. Zato je bil tudi tega pogovora za naš list izredno vesel.

Gospod Vodopivec, kdaj ste začeli darovati kri?

Bilo je leta 1965, ko sem skupaj z drugimi daroval kri za nekega prijatelja, ki je potreboval kake štiri litre, ker je imel hude opekline. Takrat sem videl, da sem opravil dobro delo, saj sem pomagal človeku, ki je bil tega res potreben. Videl sem tudi, koliko dobrih ljudi potrebuje kri in koliko ljudi je pripravljenih, da jo daruje, kar me je navdušilo. Letos pa bom s to dejavnostjo prenehal, saj sem dopolnil 67 let in po zakonu ne morem več darovati krvi. Daroval jo bom lahko le še enkrat. Sicer bi želel, da bi kri darovalo čimveč ljudi. Sam skušam za to navdušiti tudi svoja dva sinova, ki doslej še nista darovala krvi.

Kako se postane krvodajalec?

Prvič, ko greš darovati kri na oddelek za transfuzije, opraviš vse preglede in če izraziš željo, da bi postal krvodajalec, dobiš

izkaznico. Potem imaš redne zdravniške preglede krvi, srca, pritiska ipd. Pregledi so zelo podrobni in strogi, zlasti v zadnjem obdobju, ko se pojavlja vse več raznovrstnih bolezni (kot npr. AIDS), sicer pa zagotovijo kakovostno življenje človeku, ki je v bistvu pod stalnim zdravniškim nadzorom. Potem kri daruješ redno, vsake tri mesece. Nekoč je bilo tako, da si daroval vsaka dva meseca v manjših količinah. Ženske pa lahko darujejo kri vsake štiri mesece. V preteklosti si lahko daroval največ petintrideset litrov krvi, danes pa se je ta količina zvišala na štirideset litrov. Toliko sem jih v svoji krvodajalski "karrieri" tudi sam daroval na 110 srečanjih. Vsekakor tistim, ki imajo kake zdravstvene težave (npr. otečena jetra idr.), za nekaj mesecev ne jemljejo krvi, na srečo pa se meni to skoraj nikoli ni zgodilo. Domov so me namreč poslali le parkrat: enkrat, ker sem imel preizisek pritiska, drugič pa sem miroval šest mesecev zaradi zloma noge, pri čemer sem izgubil precej krvi.

Se spominjate kakih izrednih primerov?

Ne, le nekajkrat, ko so v bolnišnicah potrebovali nekoliko več krvi, so mi sporočili domov, drugače pa je vse potekalo precej redno in enakomerno.

Ali je darovanje krvi precej razširjeno med tukajšnjimi Slovenci?

Da, veliko nas je, ki darujemo kri. Mislim, da bi potrebovali tudi samostojno združenje slovenskih krvodajalcev. Vsekakor bi želel, da bi se ta oblika pomoči bližnjemu še naprej širila

in da bi jo ljudje spoznali in vzljubili. Ljudje so namreč s tem premalo seznanjeni, naše združenje prireja sicer nekaj srečanj na leto. Pred časom je akcija potekala tudi v naši, dolinski občini, pri čemer je kri daroval tudi župan, a ni doživela kdovekakšnega uspeha. Verjetno bi takih pobud moralo biti več.

Sicer pa imam vtis, da zanimanje za darovanje krvi v zadnjih časih upada. Morda k temu botrujejo spremenjeni pogoji na delovnem mestu. V preteklosti je bilo več takih velikih podjetij, ki so zaposlovala veliko število ljudi in so ti lažje podelila enodnevni dopust, ki je potreben za darovanje krvi. Zdaj pa imam vtis, da v so današnjih podjetjih pogoj v zvezi s tem težji. Po drugi strani pa tudi ni res, da gre do darovat kri tisti, ki hočejo izkoristiti enodnevni dopust, ker nimajo volje do dela. Od kar sem v pokoju, sem kri daroval kar 30-krat, pri čemer sem si sam plačal vožnjo in vse. Zame tudi ni bilo nikoli važno, komu darujem kri, ker sem vedel, da opravljam dobro delo.

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO

ŽE PETNAJSTA PODELITEV FLAJBANOVH PODPOR

Slovensko dobrodelno društvo je v petek, 5. t.m., na svojem sedežu, podelilo visoko število podpor iz sklada Mihaela Flajbana. Mihael Flajban, svojčas ugledni tržaški slovenski trgovec, je, potem ko mu je v nesreči umrl edini sin, svojo zapuščino namenil za sklad, ki bi podpiral slovenske študente v zamejstvu. Pri tem je določil, da morajo prosilci izpolnjevati določene pogoje: med drugim se od kandidatov zahteva dober učni uspeh in udeleževanje v kulturnem in športnem življenju naše skupnosti, ne nazadnje pa je podpora odvisna seveda tudi od gnotne stanja prosilčeve družine.

Želje in pogoji, ki jih je takrat izrazil pokojni Mihael Flajban, še danes držijo. Držali so se jih namreč tudi letos, ko je podeljevanje flajbanovih podpor doživelo že 15. izvedbo. Ob tej priložnosti je predsednik SDD inž. Aljoša Vesel med drugim izrazil zadovoljstvo, da so se številni nekdanji nagrajenci uspešno uveljavili v nadaljnjem poklicnem življenju. Izrazil je tudi pričakovanje, da bi vodenje društva, ki poleg podeljevanja podpor financira tudi druge pobude, postopoma prešlo v mlajše roke, upoštevajoč dejstvo, da je srednja starost večine članov SDD visoka. Kdo ve, morda se bo ravno kdo od številnih prejemnikov

FOTO KROMA

podpor kdaj odločil, da pristopi in da nadaljuje tradicijo plemenite društvene dejavnosti. Odbor SDD je letos prejel vsega skupaj 21 prošelj, po njihovi preučitvi pa se je odločil, da podeli 16 podpor in eno priznanje. Glavno podporo v višini 1.500 evrov je prejela Tatjana Udovič, ki obiskuje prvi letnik Računalništva in Informatike v Ljubljani in je sicer tudi večkratna prejemnica zlatega Cankarjevega priznanja. Podpora v višini 1.250 evrov pa je bila potrjena Igorju Rebuli in Tanji Sternad. Podpore v višini 500 evrov pa so prejeli Kristina Škerk, Marialisa Bandi, Jana Miličević, Marko Puntar, Karol in Bernard Hrovatin, Kristina Bezenšek, Olga Vipirajlo Kokoravac, Martina in Michela Gregoretta, Metka Udovič ter Irena in Martin Rustja. Priznanje v višini petih zlatnikov pa je prejela Jadranka Križman.

ŽUPNIJA SV. VINCENCIJA PAVELSKEGA in
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
vabijta na

VELIKONOČNI KONCERT,

ki bo v cerkvi sv. Vincencija Pavelskega (ul. Petronio) v nedeljo, 14. aprila 2002, ob 20. uri.

NASTOPAJO: Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, gojenke orgelskih tečajev ZCPZ pod vodstvom prof. A. Tomanič in organistka prof. Angela Tomanič.

OBVESTILA

VIMENU Duhovske zveze tržaških slovenskih duhovnikov organizira njen predsednik Žarko Škerlj šestdnevno potovanje z avtobusom v Španijo od ponedeljka, 15., do sobote, 20. julija. Ogledali si bomo španska mesta Barcelono, Montserrat in Saragozzo ter nazaj grede še Avignon in Grenoble. Vključeni so vsi polni penzionisti in ogledi z vodiči. Cena je 660 evrov. Ker je zanimanje veliko, se vpišite čimprej, najbolje kar naravnost v Bazovici (telefon, telefonska tajnica in fax številka 040 226117). Zadnji rok je konec meseca maja. Lepo vabljeni.

DSI (ul. Donizetti 3) vabi v ponedeljek, 15. t.m., ob 20.30 na Srečanje z Borisom Pahorjem ob izidu novih prevodov njegovih del v nemščini in italijansčini. Pri pogovoru bo sodelovala Mirella Urdih Merku, ki je poskrbela za večino novih prevodov.

V SREDO, 17. t.m., ob 20. uri bo v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. Časnikar - pisatelj Jurij Paljk, avtor knjige *Očetovstvo malo drugače*, bo govoril o temi Krščan-

ska družina - danes. Sledi razgovor in družabnost.

KLUB PRIJATELJSTVA (ul. Donizetti 3) vabi v četrtek, 18. t.m., ob 16. uri na srečanje s predavanjem dr. Danila Sedmaka, družabnostjo in pomenkom o prihodnjem majskem izletu.

OBPRVI obletnici smrti msgr. Marijana Živica poteka akcija za obnovo starega župnišča v Sočergi v slovenski Istri. Kdor želi finančno prispevati v ta namen, lahko svoj dar pusti v trgovini Fortunato v ul. Valdirivo 23 v Trstu.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca sporoča, da je v uradu v ul. Donizetti 3 v Trstu v četrtem nadstropju vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 15. do 17. ure na razpolago odbornik, ki bo dajal pojasnila vsem, ki bi bili pripravljeni pomagati pri njenem delu kot tudi tistim, ki bi potrebovali pomoči. Za april je to datum 22. april.

DAROV

ZA ŠTUDENTE sirote balkanskih vojn (solske sestre pri Sv. Ivanu v Trstu): v počastitev spomina najine predrage mame Sonje Stubel darujeta Pavel in Tanja Prinčič 50 evrov.

NIZ SREČANJ TRŽAŠKE KARITAS

O PROSTITUCIJI DANES

Tržaška škofijska Karitas prireja niz srečanj, posvečenih pojavu prostitucije v Italiji in pri nas ter odgovorom, ki naj jih Cerkev daje v zvezi s tem. Prvo srečanje je bilo že prejšnji petek, 5. t.m., na sedežu Karitas v Trstu. Prisotnim so spregovorili Marco Aliotta v imenu Karitas, predstavnica skupine Abele Mirta Dal Pra Pocchiesi in major italijanskih orožnikov Filippo Ricciarelli, medtem ko je zaključke podal ravnatelj tržaške Karitas Mario Ravalico.

Zaradi pomanjkanja prostora se bomo k problematiki

še vrnili. Že zdaj pa napovedujemo, da bo naslednje srečanje že danes, 11. t.m., vedno na sedežu Karitas, od 17.30 do 19.30: govorili bodo dr. Annarita Denardo z videmske Karitas, dr. Elisabetta Kolar s tržaškega sodišča in predstavnik tržaške kvesture. Zadnji dve srečanja bosta 4. in 11. maja v Domu blagov, obakrat od 15.30 do 17.30. 4. maja bo govoril Pino Golia, odgovorni za prostitucijo pri italijanski Karitas, 11. maja pa bodo oblikovali pastoralni dokument o tem vprašanju.

TRŽAŠKA CERKEV / SPOROČILO ZA JAVNOST

O DOGAJANJU V PALESTINI

Tudi tržaška Cerkev je zavzela stališče v zvezi s tragičnimi dogajanjmi v Palestini. To je storila preko škofijske komisije za problematike sociale, dela, pravičnosti in miru, ki v sporočilu za javnost izjavlja, da glede dogajanja v Sveti deželi ne more ostati ravnodušna. Ko skrajnosti nadomestijo iskren in pošten dialog, ni več civilnega sožitja. Gre povsem za "vojno proti miru" in za "kulturo smrti", ki pozablja na vsako človekovo pravico.

Komisija med drugim opozarja, da si papež Janez Pavel II. neutrudno in stalno prizadeva za mir na svetu ter da prosi za konec nasilja in vojn. Njegove pobude za mir, kot so bili poziv k "očiščenju spomina" in k odpuščanju, sporočilo "Ni miru brez pravičnosti - Ni pravičnosti brez odpuščanja", post in molitev za mir preteklega 24. januarja v Assisiju so, piše v sporočilu, prava "znamenja časov". Obsodba terorizma, pa naj slednji prihaja od katerekoli

strani, mora biti jasna in odločna, saj teror in smrt sejata samo sovraštvo in maščevanje. Pri tem pa ne gre pozabiti na krivične pogoje, ki so vsiljeni palestinskemu narodu, in na prekomerno rabo zakonitih obrambnih sredstev. To povzroča samo povračila in ne prinaša miru, ampak samo novo prelivanje krvi na obeh straneh.

Komisija pričakuje, da si bodo institucije ter civilna in politična predstavništva na vseh ravneh prizadevala za prenehanje nasilja in vojn v Sveti deželi. Pri tem vabi vernike, naj se z molitvijo obrnejo na Vstalega Kristusa. Slednji naj navdihne ljudi, zlasti tiste, ki so na čelu narodov in držav, z modrostjo in čutom odgovornosti za doseglo sprave in miru. Komisija nadalje predlaga vsem prebivalcem Trsta, naj si prizadevajo odpraviti iz vsakdanjega življenja katekroli dejanje, ki ga navdihujeta nadvlada in sebičnost.

ZNANI VSI KANDIDATI

TEKMOVANJE V ZNANJU MATERINŠČINE

OB 5. OBLETNICI SMRTI

ZAČENJA SE PRAVA KAMPANJA

Volilna kampanja se torej v Gorici lahko normalno začne. Glavni protagonisti za nasledstvo Valentiju, ki bodo kraljevali na krajevnih časopisih do nedelje, 26. maja, so znani. V četrtek so uradno predstavili kandidata desne sredine, odvetnika Pettarina, ki je že ponudil volilcem Berlusconijsvo "pogodbo" z Goricani ter spregovoril o svojem programu. V soboto zvečer pa so tudi volilci leve sredine dobili svojega kandidata, ki je izšel iz primarnih volitev. Pettarinu se bo tako zoperstavil podpredsednik goriške pokrajine Vittorio Brancati, predstavnik Marjetice ali točneje povedano Ljudske stranke, ki je prekosil kandidata levice Claudia Cressatija. Udeležba na sobotni preizkušnji je bila za goriške pojme presenetljivo dobra, saj se je volitev udeležilo več kot 1600 občanov. Vittorio Brancati je premočno zmagal in nabral 63 odstotkov glasov, vendar vzdusje med kandidatom in prisotnimi političnimi veljaki je bilo nadvse sproščeno. Volilna udeležba goriških občanov je tudi zgovoren signal pričakovanj po spremembah, kar je za nekatere razveseljuje, za druge pa zaskrbljujoče.

V soboto so pri ljudskem vrtu ob primarnih volitvah zbirali podpise tudi za dva referenduma, in sicer proti novemu deželnemu volilnemu zakonu ter v bran Jeremitišču. Glede drugega, ki se neposredno tiče naše narodnostne skupnosti, velja povedati, da so zbrali 600 podpisov, kar pomeni da ob prejšnjih 500 razpolagajo danes s 1100 podpisi. Potrebni je torej še 400 podpisov.

PREJELI SMO

BRANDOLIN RAD OBLJUBLJA, BOLJ MALO PA DRŽI

Žal je ta ena značilnost predsednika goriške Pokrajine, da rad na vse strani obljublja in se zavezuje, potem pa na svoje obljube pozablja. Slovenskega odbornika bi lahko na Pokrajini imenovali že pred petimi leti in spet po zadnjih volitvah, a je raje ustregel drugim interesom v svojem strankarskem ali osebnem krogu. Sklicujoč se na neenotnost Slovencev, ki ne niso zedinili o imenu odbornika, se zdaj spet poigrava z zavlačevanjem, ki bo trajalo bogve do kdaj.

Ob začetku leta je v programskem govoru ob odobritvi proračuna slovesno izjavil, da se strinja z razširitev na slovenskega odbornika, a potrebnih korakov Pokrajina ni naredila. Prav pristojnosti, ki jih Brandolin zahteva glede sodelovanja s Slo-

SLOVENSKA SKUPNOST VABI GORIČANE

SSK vabi volivce in prijatelje iz mesta in vseh mestnih četrti, naj podpisujejo za predstavitev slovenske liste z znakom lipove vejice v vseh rajonskih svetih občine Gorica. Podpisovanje bo mogoče v ponedeljek, 15. t.m., od 19. ure dalje na sedežu Slovenske skupnosti, Drevored 20. septembra 118.

Glede občinskih volitev velja ob kandidatih bipolarnih zavezništveh omeniti vrnitev v aktivno politiko bivšega goriškega župana Scarana, ki se predstavlja avtonomno s svojo občansko listo, v kateri je marsikatero poznano ime vezano na prejšnja desetletja. Sam Scarano si od volilne preizkušnje veliko pričakuje in lahko predstavlja pravi motilni element za desnico, kateri bo menda pobral glasove.

Kdo in kako se bo potem potegoval na balotazi ter kdo bo koga in za kakšno ceno podprl, bo tudi zanimivo vprašanje, ki se ga bomo lotili ob pravem času.

Ob treh kandidatih se bo za glasove Goricanov potegovalo še nekaj list, ki lahko upajo le na vstop v občinski svet.

Kako bomo volili, je tudi že precej jasno. Tako v levi sredini kot tudi na desnici ne bo prišlo do skupne liste, temveč se bodo stranke obeh zavezništveh predstavile samostojno ob podpori istemu županskemu kandidatu. Odprto vprašanje ostaja nastop Slovenske skupnosti, ki bo na strankinem pokrajinskem svetu danes zvečer (četrtek) odločala o samostojnem nastopanju ali za skupno listo Marjetice. Izbira ni lahka. Samostojno nastopanje sledi načelom slovenske stranke, vendar omogoča izvolitev le enega ali vsaj enega svetovalca, nastopanje na skupni listi Marjetice pa pomeni po eni strani jasnejšo ideološko opredelitev, omogoča pa s primernim usmerjanjem preferenc izvolitev več kot enega predstavnika.

EJ

nijo, bi morala biti ključ, da bi se predsednik ojačil s človekom, ki bi mu pomagal gojiti stike s slovensko državo. Očitno ta želja ni tako prisotna pri Brandolinu. Slovenska skupnost bi prav gotovo ne nasprotovala imenovanju slovenskega človeka v odbor, tudi če bi prihajal iz leve.

Kaj pa ostalo? Slovensko okenke na pokrajinski upravi še vedno ni zagledalo luč sveta, zakon 482 ima potrebnih 13 podpisov, a Brandolin še sprašuje Deželo, če jih je zadosti, namesto da bi enostavno zakon udeležil tudi za goriško občino in s tem dal dokončno kľofuto Valentiju in njegovim desničarjem, slovenski šolski center že eno leto pričakuje obljubljeno popravilo dohodov, zelenih površin in dostojne označbe posameznih zavodov, poleg tega še zdaj ni dobil uradnega imenovanja, cestne table v Števerjanu so bile postavljene samo v italijanski, nikoli se ni zavezal za Jeremitarje itd. itd. Če hočemo biti kritični, dobimo marsikaj neuresničenega s strani tega "velikega prijatelja Slovencev".

Po moji oceni je edina njegova odlika, da je človek leve sredine, in torej Slovencem ne nasproten, ostalo pa je stvar njegovih osebnih videnj in programov, o katerih se nikoli z nikomer ne posvetojuje, kaj šele s slovensko manjšino.

Ni torej razlogov, da ga preveč povečujemo!

MIRKO ŠPACAPAN,
POKRAJINSKI TAJNIK SSK

DVE ZLATI IN ENO SREBRNO PRIZNANJE

HARJET DORNIK

Cankarjevo tekmovanje, ki ga vsako leto organizirata Slovistično društvo Slovenije in Zavod RS za šolstvo, spodbuja k temeljitejšemu študiju slovenskega jezika in umetnostnih besedil. Vsakoletni razpis tekmovanja presega obseg učnega načrta in z dodatno razpisano literaturo poudarja prvine raziskovanja. Organizirano je za nižje in višje šole v štirih zahtevnostnih stopnjah, odvija pa se na dveh ravneh. Področna tekmovanja za bronasto Cankarjevo priznanje so potekala hkrati po vseh šolah 13. februarja v popoldanskih urah, najboljši uvrščeni kandidati pa so se udeležili vseslovenskega tekmovanja za srebrno in zlato Cankarjevo priznanje 16. marca v Ljubljani.

Naslov letošnjega tekmovanja je bil *Dom in svet*. Organizatorja sta z letošnjim razpisom želela usmeriti pozornost mladih bralcev v privlačna besedila štirih znanih slovenskih popotnikov: Branka Gradišnika, Zvoneta Šeruge, Toma Križnarja in Evalda Flisarja. Dijaki so reševali naloge objektivnega tipa iz jezika in književnosti ter pisali esej na temo odlomka iz knjige priporočene literature.

Med višješolci na tekmovanju za Cankarjevo priznanje so dve zlati in eno srebrno priznanje prejele tudi tri dijakinje s pedagoškega liceja Simon Gregorčič. Dijakinja zadnjega letnika Mateja Černic je letos dobila zlato priznanje na IV. stopnji (Neskončnost vsake smeri je zmeraj blizu). Ana Domenis je dobi-

la zlato priznanje, Cristina Marussi pa srebrno na III. stopnji (Vsaka mavrica je drugačna).

Vseslovenskega tekmovanja so se sicer udeležili še dijaki na III. oziroma IV. stopnji. Nekateri od teh so za las zgrešili srebrno priznanje.

Vsem dijakom in njihove mentorju prof. Adrianu Pahorju iskreno čestitamo! Pomembni uspehi treh dijakinj dokazujejo, da obiskujejo ta zavod pridni in za slovensčino sposobni dijaki, ki obvladajo materni jezik na določeni ravni, pa ne samo to, imajo tudi veliko voljo delati in samostojno širiti svoje znanje. Za njihovim delom pa mora stati tudi mentor, ki je pripravljen žrtvovati veliko svojega časa za dosego teh pomembnih ciljev.

DOBERDOBSKO IN GORIŠKO RAVNATELJSTVO / BRALNA OLIMPIADA

TEKMOVALNI DEL SE JE KONČAL, BESEDO IMA SEDAJ KOMISIJA

V četrtek, 4. t.m., se je v spodnjih prostorih župnijske dvorane A. Gregorčič v Štandrežu, ki sta jo za to priložnost dala na razpolago PD Štandrež oz. župnija, zaključil delovni spored letošnje že pete Bralne olimpiade, pri kateri je sodelovalo 357 učencev iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva. Bralna prireditve, za katero so se otroci pripravljali vse leto s prebiranjem knjig in pesmi slovenskih literarnih umetnikov, se je začela konec marca, v tednu pred velikonočnimi počitnicami. Po ustaljeni navadi so se posamezni razredi srečali vsakič na različnih šolah oz. krajih. Za goriško ravnateljstvo je za prevoz otrok poskrbel Odbor staršev, učenci z Doberdobskega pa so se prevažali z občinskimi šolabusi. Da bi skušnjo lahko prestali vsi v istem prostoru, so prišlo na pomoč vaška društva in nudila učencem svoje dvorane. Prvi so se v Gorici v obsežnem predverju OŠ O. Župančič v ulici Brolo pomerili v kvizu in v ustvarjalnem pisanju petošolci. Za njimi so se zvrstili ostali razredi. Zadnji so bili na vrsti tretješolci, ki so odgovarjali na vprašanja in nadaljevali

kratek sestavek. Prvi razredi so namesto pisanja morali iz napisanih povedi ustvariti sličico. Učenci drugih razredov, ki so se zbrali v števerjanski šolski telodavnici, so poleg kviza nadaljevali dano besedilo. Četrtri sestali so se v spodnjem prostoru Kulturnega doma v Sovodnjah - in peti razredi pa so iz danega naslova morali razviti domišljij ali doživljajski spis. Tekmovalni del letošnjega bralnega maratona se je tako končal. Sedaj se bo sestala komisija, ki bo preverila, kdo so tisti učenci, ki so v najkrajšem času brez napak odgovorili na vsa vprašanja, in kateri učenci so najbolj spretno in z bogato domišljijo napisali spis oz. nadaljevali izročeno besedilo. V Štandrežu smo se med odmorom ene in druge preizkušnje pogovorili z učiteljico Marto Ferletič, koordinatorko letošnje Bralne olimpiade za goriško ravnateljstvo. Zadržala nam je, da je ta pobuda lepa šolska izkušnja, pri kateri se učenci srečajo in imajo priložnost se spoznati med seboj. Njen tekmovalni značaj preide tako na vrednostni lestvici na drugo mesto. Najbolj pomembna sta prijateljski stik in

seveda spodbuda, ki jo nudi Bralna olimpiada za pristop k branju in s tem k spoznavanju slovenskih književnikov, ki nudijo mladim veliko zanimivega branja. Tudi letos so z učiteljicami sodelovali dijaki zadnjih letnikov Pedagoškega liceja S. Gregorčič iz Gorice s pripravo vprašalnikov, ki so služili učencem kot vaja za tekmovanje. Tako so se šolarji bolj sproščeno »spoprijeli« s pravimi vprašalniki, ki jih je pripravila komisija. Letos jo sestavljajo Sonja Božič, Nadja Slokar in Nataša Paulin. Rezultate Bralne olimpiade bo komisija razglasila na zaključni prireditvi, ki bo 19. aprila v goriškem Kulturnem domu. Takrat bo na sporedu nagrajevanje učencev, ki so napisali najboljše in najbolj originalne spise ter porabili najmanj časa za pravilno dopolnitev vprašalnika. Na slavnostnem dopoldnevu, na katerem bodo tudi prebrali najboljše uvrščene sestavke, bo prisoten mladinski ustvarjalec A. Rozman-Roza, čigar dela so učenci obvezno prebirali za Bralno olimpiado. V poklon mu bodo zapeli njegovo pesmico Nobbli.

IK

SKOVENSKA SKUPNOST IZRAŽA ZADOVOLJSTVO

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je z zadovoljstvom vzelo na znanje izide sobotnih primarnih volitev znotraj koalicije Oljke. Goricani so očitno rade volje pristopili, ko je bilo treba odločati o kandidatih za bližnje občinske volitve. Tudi slovenski občani so pokazali resnost in politično zrelost, piše v komunikaciji. Zamišl primarnih volitev se je očitno izkazala za zmagovito in desnosrednjska koalicija - še piše v tiskovnem sporočilu - lahko začne biti upravičeno zaskrbljena.

V PETEK V GORICI O 1000-LETNICI SOLKANA

Inštitut za socialno in versko zgodovino iz Gorice, v sodelovanju s solkanskim župnijskim prirejo zgodovinsko srečanje ob tisočletnici Solkana, v petek, 12. aprila, ob 18. uri v Rabbatovi palači v Gorici (Pastor Angelicus, ul. Rabbata 18). Spregovorila bosta dr. Branko Marušič iz Zgodovinskega inštituta Milka Kosa iz Nove Gorice in msgr. Vinko Paljk, solkanski župnik in dekan. Srečanje ima namen obuditi skupno zgodovinsko pot Gorice in Solkana, ki se skupno prvič omenjata v znameniti

darilni listini cesarja Otona III. leta 1001. Zanimiva je zlasti cerkvena zgodovina Solkana, zaradi obstoja prafare, ki je od zdavnaj povezana z Gorico in ki je v preteklosti vzdrževala stike z umetnostnim svetom italijanskega, slovenskega in nemškega okolja. Govor bo torej o vezeh med Gorico in Solkanom, ki trajajo že tisočletje. Po vojni je meja morda osibila te vezi, petkovo srečanje pa jih hoče znova oživiti, tudi v znak sodelovanja ne le med bližnjima Gorico in Solkanom, marveč tudi med slovensko in italijansko stvarnostjo na Goriškem nasploh.

V SPOMIN NA BOGOMIRA ŠPACAPANA

V župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori se je v nedeljo, 7. aprila, obnovila pobuda v spomin na nepozabnega stavca, pevovodjo, organista in kulturnega delavca Bogomira Špacapana. Prosvetno društvo Podgora in Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice sta vabila k maši za dušniki ob peti obletnici smrti. Mašno daritev je vodil prelat msgr. Ivan Merlak iz Ljubljane, ob njem pa je somaševal podgorski župnik, g. Walter Milocco, ki je uvodoma v italijanski pozdravil in nagovoril prisotne. Med mašo je MePZ Podgora zbrano in interpretacijsko dovršeno pel Mašo za očeta Bogomira, ki jo je uglasbil pokojnikov sin Mirko Špacapan, in še nekaj velikonočnih pesmi. V homiliji pa je msgr. Merlak v optimističnem tonu spregovoril o tem, da je življenje lepo, če ga ne živimo sebično le zase, ampak če znamo živeti in delovati tudi za dobro širše skupnosti. V tem smislu je pokojni Bogomir Špacapan imel lepo življenje, saj je skrbel za svojo družino, a tudi za razvoj in napredek cerkvene in slovenske petja nasploh, bil pa je tudi drugače močno angažiran v okviru slovenske katoliške prosvete na Goriškem.

Priložni govor je imela predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice prof. Lojzka Bratuž, ki je spregovorila o cerkvenem petju sploh ter o primorskih in zlasti goriških skladateljih, ki so ustvarjali na področju cerkvene, a tudi posvetne glasbe in o vlogi, ki ga je to delo imelo in še ima pri ohranjanju slovenske besede in razvoju slovenske kulture v naših krajih.

Organizatorji so tudi letos povabili v Podgoro zboro, s katerimi je Bogomir Špacapan sodeloval, jih vodil ali bil z njimi drugače tesneje povezan. Tako so se vabilu odzvali MoPZ Fantje izpod Grmade, ki so pod vodstvom Iva Kralja in spremljavi Mirka Špacapana zapeli dve Riharjevi velikonočni pesmi, medtem ko je Vokalna skupina Sovodnjska dekleta pod vodstvom Sonje Pelicon zapele Premrlovo Našim srcem vstajenje in Marca Maiera Ascolta Maria. MePZ Štandrež je pod vodstvom Davida Bandellija pel na koru in a capella podal Faistovo Glas zvonov prelepo poje ter mogočno Kubikovo Raduj se kraljica nebeška ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Spored je v petimi velikonočnimi pesmimi ubrano zaključil župnijski zbor Šentjur iz tega kraja pri Celju, ki je med drugim zapel pesem svojega rojaka Benjamina Ipvaca Raduj nebeška se Gospa, pred to Premrlovo Veliko noč praznujmo, in še Nade Zborska Jezus premagalec groba, Riharjevo Današnji žarki zarje mile ter ob orgelski spremljavi še slovesno Mavovo Zapojev veselo, o kristjan. Zbor, s katerim Podgorci vzdržujejo plodne stike, je pel pod vodstvom Jožeta Jagra.

Ves spored je z izbranimi mislimi povezovala Nevenka Pintar. Pevci in občinstvo ter sorodniki pokojnega Bogomira Špacapana so se nato zadržali še na lepi družabnosti v društvenih prostorih.

SKPD F. B. SEDEJ / DRAMSKA DRUŽINA

GROZLJIVKA Z VELIKO UMORI, A SREČNIM KONCEM

IVA KORŠIČ

FOTO BUMBACA

Da je Dramska skupina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana ubrala za svoje gledališko ustvarjanje primerno žanrsko pot, je potrdil tudi njen zadnji dramski napor, ki so ga prvič obzarele odrske luči v soboto, 6., in drugič, ob ponovitvi, v nedeljo, 7. t. m. Po lanskem kratkem komedijskem premoru se je namreč vrnila na svoje že dobro prehojene stezice, s postavitvijo nove kriminalke. Spet je števerjanske izvajalce omamila pretanjeni črni humor spretno angleške avtorice Agathe Christie, da so po njeni *Mišolovki*, odigrani v sezoni 1997/98, izbrali kriminalno igro *Deset zamorčkov* v prevodu Jožeta Vonzya, ki jo je njihov novi režijski vodja Sergej Ferrari, izkušeni gledališki in filmski igravec, nekoliko priredil in prekrstil v *Zločini na otoku*. Ta novi naslov je v simpatični grafični obliki na gledališki zgibanki, ki poleg dveh spremnih besedil, režiserja Ferrarija in duše dramske skupine Simona Komjanca, vsebuje še šest slik iz nove uprizoritve in iz prejšnjih postavitev. Ferrari je s skrcenjem besedila učvrstil predstavo; pridobila je hitrejši ritem in krepkeje napela kriminalni lok, da gledalec vznemirjeno čaka, koga izmed protagonistov bo zadela "smrtonosna puščica" in na kakšen način bo umrl. Pri tem pa ga sosednje nerazrešljive zločine žene k temu, da skoraj živčno ugiba, kdo naj bi bil morilec, ki pa je do konca predstave premeto prikrit. Razburljiva zgodba se dogaja v veliki skrivnostni hiši na samotnem otoku v viharni noči in naslednjih dveh dneh, nasičenih z grmenjem in švi-ganjem strel. Deset ljudi, ki se med seboj ne poznajo, so tarče neznanega gospodarja hiše, ki jih je očitno spravil na odljuden kraj, da bi obračunal z njim. Vsakogar izmed njih bremeni težak greh: posredno ali neposredno je kriv smrti ene ali celo več oseb. To njihovo krivdo razkrije neznan glas - na posnetku se sliši prodorni

Ferrarijev bas -, ob katerem se vsi zdrznejo in ki je nekaj srhljiv preludij v vrsto zločinov. Ferrari je s svojo režijsko zamisljo in z zvočnimi ter svetlobnimi efekti ustvaril tako vzdušje, ki premišljeno vznemirja gledalcevo razpoloženje. Vmes pa je spretno poudaril tudi kak humoren detajl, da gledalcu neprisiljeno uide smeh, ki razbremeni zločinsko ozračje. Podčrtal je pavze, ki navdajajo gledalca z radovednostjo, kaj se bo zgodilo v naslednjem trenutku. S samo šestindvajsetimi (!), a intenzivnimi vajami je igralce kar dobro izuril. Če bi imel kaj več časa na razpolago, bi gotovo še marsikaj izpilil. Pri oblikovanju celote je precejšnjo pozornost posvetil jeziku. Nedvomno so njegove lekcije obrodile nekaj sadu, saj so se igralci zelo potrudili, da bi vsaj delno zabrisali tipične zamejske samoglasniške "širine" in se tudi drugače prilagodili novemu režijskemu prijemu. Zaradi tega uspeh ni mogel izostati. Predstava je zadobila homogen videz, vsi izvajalci so v njej ovrednoteni, saj je vsakomur dodeljeno pravišnje mesto. Ustvariti napetost in vzbuditi detektivsko slo pri gledalcih res niso mačje solze! Na odru smo videli že znani obraz veterana števerjanskih odrskih desk Simona Komjanca, ki je z odličnim zavajanjem resnice poosebil sodnika Malgrava, in

ostale igralce, ki sestavljajo že ustaljeno jedro števerjanske Dramske družine. Annamarija Škorjanc je z odločnim poudarkom odigrala zavrtro tercijalko Emilie Brent. Sara Mik-lus, ki je že večkrat izkazala svoj odrski talent, se je z natančnim opisom spreminjajočih se čustev prelevila v tajnico Vero Clayton. Branko Terčič je zaigral psihološko labilnega doktorja Lewisa, Martin Kom-janc je s svojim likom malce nerodnega policijskega agenta Williama Blora večkrat iz-zval smeh. Edi Lutman je takoj vzbudil simpatijo s svojim na-čičkanim gizdalinom, ki rad dvori zanimivim damam. Ma-tej Pintar, ki je lansko leto prvič stopil na odrske deske, je letos že dokaj samozvestno obvladal vlogo kapetana Phi-lippa Lombarda, ki je od njega zahtevala veliko koncentracije s skoraj nenehno prisotnostjo na prizorišču. Liliana Terpin je s sicer kratkotrajno prisotno-

stjo na odru orisala lik kuharice Mary. V vlogi njenega moža Rogerja je s pridnostjo in prizadevnostjo prijetno presenetil Martin Pintar, ki je v tej pred-stavi doživel odrski krst. Če bo vztrajal, se mu v Talijinem objemu obeta uspeh in zadoščenje. Tudi drug novinec, Ivan Komjanc, je z resnim delom premostil marsikatero težavo in se vživel v vlogo starega, od starih srčnih ran zblaznelega generala Mackenzia. Številna premierska publika je s toplim ploskanjem sprejela požrtvo-valne igralce, ki so v realizacijo kriminalke vložili veliko truda in prostih ur. Z najnovejšo uprizoritvijo so igralci potrdili, da ljubijo gledališko ustvarjanje in želijo nadaljevati z bogato odrsko tradicijo, kate-re korenine v Števerjanu se-gajo v daljše čase. Iskreno po-hvalo naj prejme tudi režiser Sergej Ferrari, ki se je dobro uskladil s števerjanskimi igralci in z njimi ustvaril zanimivo predstavo.

Nazadnje pogledimo še v za-odrije - brez katerega ne more biti odrskega dogajanja -, kjer so stali šepetalka Katja Dorni, ki je pomagala igralcem, da ne bi zašli v zagato, osvetljujelec ter tonski mojster Marko Lutman, ki je po posrečeni reži-serjevi glasbeni izbiri, upravljal zvočne in svetlobne naprave, in Snežica Černic, ki je kot po-navadi skrbno poiskala pri-kladne kostume, poskrbela za pričesko in masko ter poma-gala igralcem pri iskanju pri-mernih scenskih elementov, ki so izoblikovali realistično sliko elegantne sprejemnice s kaminom.

Kdor si bo ogledal krimi-nalko, bo gotovo soglašal z nami, da je števerjanskim igral-cem z marljivim delom uspe-lo doseči zastavljeni cilj.

REVIJA ZA OTROŠKE IN MLADINSKE ZBORE

V NEDELJO "ZLATA GRILA" V SOVODNJAH

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela se je odločil, da nadaljuje z lani začeto pobudo in v tej pomladi izvede 2. Srečanje otroških in mladinskih pevskih zborov *Zlata grla 2002*. Prireditelj bo v nedeljo, 14. aprila, v Kulturnem domu v Sovodnjah in se bo začela ob 16.30.

Gre za pobudo, ki si postavlja za cilj poživitev zborovske dejavnosti in spodbujanje naših otroških zborov h tehničnemu ter programskemu napredku. Srečanje bo letos tekmovalnega in revijalnega značaja. Za tekmovalni del se je prijavilo šest pevskih zborov in prav toliko za revijalni del. Trije zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni v letih 1991 - 1995 (osnovnošolci) se bodo pomerili v kategoriji otroških zborov. Zape-li bodo obvezno pesem, se pravi *Moniko Tomaža Habeta* in še dve pesmi po svoji izbiri, ostali trije, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni l. 1987 in mlajši, pa v kategoriji mladinskih zborov. Ti bodo podali, ob dveh prosto izbranih skladbah, še obvezno Ježovo pesem *Vsi delamo*.

Pobudniki so predvideli tudi revijalni del srečanja, med katerim bo s prostim programom nastopilo šest zborov. Vsak bo

predstavil po dve pesmi slovenskih skladateljev po lastni izbiri. Tudi spremljava bo po želji, medtem ko bodo zbori v tekmovalnem delu nastopali ob spremljavi klavirja.

Posebna komisija, ki jo sestavljajo izkušeni zborovodje in poznavalci sedanjih razmer v zborovstvu pri nas, bo tudi letos prislunila izvajanju prijavljenih zborov in bo ocenila zboro-re, ki tekmujejo, ter dodelila nagrade in priznanja. Vsak zborovodja bo dobil za svoj nastop pisno oceno komisije.

Program srečanja predvideva tudi razvedrilne dejavnosti za sodelujoče otroke.

Dodatne informacije lahko dobite na telefonski št. 333 1706760 (Nerina Devetak).

MLADINSKI PEVSKI ZBOR
VRH SV. MIHAELA
prireja

2. Srečanje otroških
in mladinskih pevskih
zborov

ZLATA GRILA 2002

Kulturni dom v Sovodnjah,
nedelja, 14. aprila, ob 16.30.

DAROVI

ZA NOVI glas: Zdravko Re-
ven 57,29 E.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. iz
Rupe 75,00 E.

V DOBER namen: N.N. iz Tr-
sta 50,00 E.

OBVESTILA

VPETEK, 12. t.m., bo ob 20.30 v Športno kulturnem centru na Vrhu potekal koncert revije Pri-morska poje. Nastopili bodo: Vokalna skupina Mlade note (Domjo), Bistrške škuorke (Ilir-ska Bistrica), Pevska skupina Mandrač (Koper), Moška pev-ska skupina Kantadore (Gra-din), Moška pevka skupina Hruški fantje (Hrušica), Žen-ska pevka skupina Stu ledi (Trst), Šavrinske pupe en raga-coni (Šmarje pri Kopru).

ČESTITKE

Končno je med nas prišla mala **Julija**. Dobrodošla v veliki skavtski družini! S svojima

načelnikoma mamo Srčkano mravljo in očkom Športnim or-lom se iz srca veselimo člani SZSO-GO.

Športno združenje Olympia čestita bivšemu igralcu ter se-danjemu skavtskemu načel-niku Ivo Cotiču in njegovi ženi načelnici Katji Tommasi ob roj-stvu hčerke **Julije**.

S Katjo in Ivom se veselita tudi p. Gino Dalla Vecchia in p. Mirko Pelicon, ki kličeta nad malo **Julijo** Božji blagoslov.

Uredništvo našega lista iz srca čestita Katji in Ivo ob ču-dovitem dogodku.

Ivo in Katja
sta povila brhko
JULIJO
Ob veselem dogo-
dku jima želijo
veliko "budnosti"
bratje in sestre
SZSO.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Torek, 16. aprila 2002, ob 20.30 v mali dvorani
Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST, GORICA, VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

PRIMORSKA POJE 2002

Štandrez, Župnijska dvorana Anton Gregorčič
petek, 19. aprila 2002, ob 20.30

IZVAJAJO

Mešani pevski zbor Angelski spev, Otlica
Mešani mladinski zbor Quo vadis, Razdrto
Vokalna skupina Ročinj
Moški pevski zbor Šempeter pri Gorici
Moški pevski zbor Justin Kogoj, Dolenja Trebuša
Moški pevski zbor Fran Venturini, Domjo
Moški pevski zbor Slavina

SOPRIREDITELJ PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

GOSTILNA DEVETAK IN GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
vabita na predstavitev knjige

SONJINE SLAŠČICE

avtoric Sonje Marije Maraž Bednarich in Irene Bednarich

Srečanje bo popestril otroški zbor Vrh sv. Mihaela.

Za prijeten sklep večera bo ob dobri kapljici
sledila pokušnja slaščic.

Ponedeljek, 22. aprila 2002, ob 17.30 v Gostilni Devetak
na Vrhu sv. Mihaela

SKLEPI SEJE ODBORA

IZ DELOVANJA ZCPZ

Odbor Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica je na svoji seji 2. aprila 2002 razprav-ljal o pomembnejših letošnjih obletnicah na področju cerkve-ne glasbe. Sklenil je, da bo de-cembrski božični koncert v go-riški stolnici posvetil 10-letnici Vrabčeve smrti, stoletnici Bratu-ževega rojstva, 40-letnici Fileje-ve in 50-letnici Vodopivčeve smrti. Nastopajoči zbori naj bi izvajali samo njihove božične skladbe.

Ob 40-letnici smrti Mirka Fi-leja ZCPZ pripravlja publikacijo

o njegovem življenju in delu. V tej zvezi prosi posameznike, zboro in društva, da dajo na raz-pologo notno gradivo (neznane rokopise ali razmnoženine) in fo-tografije. Vse to naj pošljejo na upravo Novega glasa (Riva Pia-zutta, 18) in naj na vsak list ali sliko napišejo svoje ime, da jim bomo gradivo čimprej vrnili.

Odbor je tudi sklenil, da bo s prihodnjim letom spomladan-ska revija pevskih zborov v Štan-drežu - lani in letos je odpadla - prvo nedeljo v maju.

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega DR. BRUNA BRESCHIJA

se iskreno zahvaljujeva vsem, ki so počastili njegov spo-min in se udeležili pogrebne maše v Gradežu. Posebno velja to g. Štefanu Goimu in somaševalcem p. Angelu iz Škofje Loke in ostalim patrom iz Vipavskega Križa. Prav tako lepa hvala govornikoma prof. Kajetanu Gantarju za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter p. Angelu, pa tudi prof. Lojzki Bratuž za prisotnost na pogrebu in za članek v Novem glasu, vsem, ki so poklonili cvetje in tako počastili njegov spomin. Zahvala gre tudi sorodnikom iz Idrije, ki so bili na pogrebu.

Žena Mary Rose Kelly in mama Nerina Murovec Breschi.

9. april 1992 - 9. april 2002

"Če ima Bog oltar v srcu
matere, potem je ves dom
njegovo svetišče!"

Ob 10. obletnici smrti naše predrage mame

MARICE LUPINC roj. TERČON

se je z ljubeznijo spominjajo vsi njeni

Praprot, 9. aprila 2002

BENEŠKA SLOVENIJA

V NEDELJO, 21. APRILA, V BARDU

V MESECU MARCU V ŠPETRU

PRAZNOVANJE FARNEGA ZAVETNIKA

V nedeljo, 21. aprila, bodo v Bardu praznovali god župnijskega zavetnika sv. Jurija. Gre za praznik, ki ga vsako leto skupaj prirejajo domača župnija, društvo in Center za kulturne raziskave. Ob tej priložnosti obhajajo v dopoldanskih urah slovesno sveto mašo, pri kateri ponavadi vedno sodeluje kak gostujoči zbor s Tržaškega ali Goriškega, ki s slovenskimi pesmimi obogatijo in oplemeniti praznovanje. Tako so v preteklosti v Bardu oblikovali mašo Cerkveni pevski zbor Sv. Jernej z Opčin, zbor Marij Kogoj od Sv. Ivana, zbor Lipa iz Bazovice, zbor Vesela pomlad z Opčin, zbor iz Podgore in številni drugi. Tokrat pa bo pri maši, ki se bo pričela ob 11.30, pel zbor Jacobus Gallus iz Trsta. Zbor, ki deluje v okviru Glasbene matice, je z veseljem sprejel povabilo turskih rojakov in bo tako pod vodstvom dirigenta Janka Bana spremljal verski obred z vrsto pesmi iz slovenske (zlasti domače), pa tudi iz mednarodne nabožne zakladnice. Ob takih priložnostih je župnikova pridiga tudi krajša, da lahko zbor zapoje nekaj več pesmi in je tako duhovno doživetje združeno s kulturnim.

„Duši“ praznovanja v Bardu sta dolgoletni župnik Renzo Callegaro, sicer Furlan po rodu, a ki se je naučil domačega slovenskega narečja, in znani beneški kulturni in javni delavec

prof. Viljem Černo. Oba si prizadevata za čimbolj tesno sodelovanje med Slovenci iz Trške doline in rojaki, ki prebivajo na Tržaškem in Goriškem. To sodelovanje daje turskim rojakom možnost duhovne rasti in utrditve v svoji kulturi in identiteti. Nastopi tržaški in goriški zborov namreč utrjujejo spoštovanje do slovenske kulture, ki je v teh krajih bila zaničevana. Kot nam je dejal prof. Černo, to nudi človeku tudi možnost, da se naučijo novega, svežega zraka, poleg tega pa ustvarja ozračje novega življenja, nove lepote in sveže demokracije.

Zbor Jacobus Gallus bo nastop v Bardu, ki mu bo sledila krajša družabnost, izkoristil tudi za krajši izlet bo Terski dolini, kjer se bo seznanil z njenimi znamenitostmi.

BESEDNA UMETNOST NADIŠKIH DOLIN

ERIKA JAZBAR

O študijskem centru Nediža iz Špetra smo že večkrat poročali, saj odigrava nadvse dragoceno vlogo na raziskovalnem, publicističnem in družbenokulturnem področju. Nastal je l. 1972, v tridesetih letih pa je poskrbel za poletne kolonije, za priljubljeni natečaj Moja vas, za benečanske kulturne dneve, predolgo pa bi bilo naštevati nadvse zanimivih publikacij, ki bogatijo bibliografijo slovenske Benečije. Gre v bistvu za študijski krožek, ki si prizadeva spoznavati beneško kulturno in zgodovinsko tradicijo ter krepiti zavesti domačih slovenskih ljudi.

Center Nediža je v mesecu marcu poskrbel za niz večerov

z naslovom *Naš jezik od pesmi do gledališča*, ki so jih priredili v sodelovanju z domačo špetsko upravo, ki z županjo Bruno Drobolo prihaja na pomoč ob vsaki tovrstni iniciativi.

V domači špetski gostilni so v treh zaporednih večerih od 15. marca dalje vsi udeleženci lahko spoznali bogastvo slovenske beneške pisane besede Nadiških dolin. Govor je bil o poeziji, o prozi in gledališču, posebnost srečanj pa je bila v tem, da se je na njih govorilo o domači ustvarjalnosti in o domačih ljudeh, splošnem stanju, prvih pričevanjih, razvoju in pozornosti, ki se namenja vsaki zvrsti; beseda je tekla tudi o narečju, odnosu do slovenskega jezika, o spremembah, do ka-

terih je prišlo v zadnjih letih na tem področju, do zavesti beneških ljudi in nove pozornosti, ki jo stroka namenja narečni ustvarjalnosti, do pozabljenih, manj znanih ali neobjavljenih avtorjev. Skratka sintetičen vpogled v besedno izročilo slovenske Benečije, ki se lahko ponaša z imeni in deli, po katerih bi lahko segali tudi drugod v širšem slovenskem kulturnem prostoru.

Večeri so bili tematski, vodila pa jih je neutrudna ravnateljica dvojezičnega šolskega centra, profesorica Živa Gruden. Ob avtorjih in protagonistih ter ob neposrednem prebiranju tekstov so bili na treh srečanjih prisotni tudi ugledni gostje. Na večeru o poeziji je tako sodeloval prof. Roberto Dapit, o prozi je tudi spregovorila pisateljica Marija Mercina, medtem ko se je večera o beneškem gledališču udeležil veliki prijatelj in režiser pri beneški

dramski skupini Marjan Bevk.

Srečanja so bila nadvse zanimiva, saj so na njih sodelovali gostje in avtorji poezije, gledališča in proze, ob tem pa je lahko vsakdo spoznal osebnosti in dela, ki so širšemu zamejskemu prostoru, pa tudi marsikateremu zamejcu in Slovincu, precej nepoznana. Vsi tisti, ki so bili v Špetru so tako iz prve roke doznali, da je v slovenski Benečiji besedna umetnost razširjena in razpolaga z nadvse zanimivimi imeni, dragocenost večerov pa je tudi v dejstvu, da je okoli beneške besedne umetnosti malo specifičnih publikacij, kar pomeni, da se je omenjenih večerov veljalo udeležiti. Znana in manj poznana imena domačih ustvarjalcev so na omenjenih večerih objeli v celoto ter posredovali vsem udeležencem jasno sliko o besedni ustvarjalnosti slovenske Benečije.

V NEDELJO, 7. APRILA

PRIMORSKA DRUGIČ ZAPELA

se je v videmski pokrajini predstavila z dvema koncertoma. O lepem in uspelem nastopu Primorske in Koroške pojeta v Kanalski dolini smo že pisali v prejšnjih številkah našega časopisa, tokrat se preselimo v Tersko dolino, in sicer v cerkev Sv. Florjana v Zavarh. V nedeljo, 7. aprila, so se je v domači cerkvi

srečali slovenski zbori iz širšega slovenskega kulturnega prostora. Pred oltarjem so se namreč predstavili vokalni kvartet Bratje Boštjančič iz Harij, MoPZ iz Mirna, MoPZ Višava iz Ferluga, oktet Škofije, tercet Verlaetum z Opčin in vokalna skupina Dornberški fantje.

Po zborovskem srečanju v

Kanalski dolini so se tako vsi ljubitelji pevске tradicije preselili v Tersko dolino, kjer so bili med publiko tudi poslušalci s širšega zamejskega področja.

Primorska poje igra v slovenski Benečiji pomembno vlogo, saj idealno združuje ta del našega zamejstva s širšim slovenskim kulturnim prostorom na najlepši in za Slovence na najbolj priljubljen način, in sicer z zborovskim petjem, ki je tudi v slovenski Benečiji še kako običajno.

EJ

4. T.M. SE JE ZAČEL IZOBRAŽEVALNI TEČAJ

NA ŠPETRSKI ŠOLI

V četrtek, 4. aprila, se je na dvojezični šoli v Špetru začel izobraževalni tečaj, ki ga za vse učno in neučno osebje novoustanovljenega ravnateljstva prireja deželni šolski urad ob prehodu te šolske ustanove v okvir državnega šolstva in ki ga vodi šolska nadzornica Lucija Barei.

Uvodno predavanje je imel sam deželni ravnatelj dr. Bruno Forte, ki je na začetku omenil vlogo, ki jo špetska šola opravlja na teritoriju. Podčrtal je dejstvo, da je bila z zakonom priznana vrednost in pomembnost izkustva, ki je prazmo iz potreb skupnosti, vendar je to le pomemben mejnik, ne pa končni cilj. Večjezična vzgoja z vključevanjem tako krajevnih kot tujih jezikov je eden od velikih izzivov današnje šole, obenem pa ena od oblik povezovanja lokalnega z globalnim. Različnost je seveda bogastvo, v današnjem času hitrih sprememb pa je pomembno, da ohranimo skupnostni spomin in iz teh korenin rastemo v sedanjost in prihodnost. Pri tem

je pomembno tudi povezovanje vseh dejavnikov, ki so sodelujoči v vzgojnem procesu.

Osrednji del svojih izvajanj je dr. Forte namenil prikazu štirih stebrov izobraževanja (učiti se vedeti, učiti se delati, učiti se biti in učiti se živeti skupaj), kot jih je oblikovala Delorova komisija pri Unescu, nakar se je zaustavil še pri avtonomiji kot „veliki temi“, ki jo gre razumeti v smislu pripadnosti šole družbenemu tkivu, njene sposobnosti načrtovanja in povezovanja.

Deželni ravnatelj je te misli izrazil z njemu lastno komunikativnostjo ter z bogastvom prispodob in tako ustvaril res prisrčen stik z avditorijem, ki je obsegal, kot je sam podčrtal, šolski kolektiv v celoti.

Nadzornica Bareieva je nato orisala program tečaja, na katerem bodo kot predavatelji nastopili ravnatelj, učitelji in upravno osebje slovenskih in italijanskih šol ter nekateri drugi strokovnjaki, odvijal pa se bo delno za ves kolektiv, delno pa po interesnih skupinah. Končal se bo predvidoma sredi maja.

Prvo srečanje je nato sklenil dr. Giovanni Maione z deželnega šolskega urada, ki je podal normativne okvire v zvezi z manjšinsko zaščito s posebnim ozirom na šolske stvarnosti, pri čemer je podčrtal vlogo manjšinske šole pri ohranjanju in razvoju jezika in kulture v skladu z ustavnimi in zakonskimi določili.

Večkrat smo že slišali, da je človek zato človek in seveda zato tudi različen od drugih živih bitij, ker pozna simbole, ker se v simbolih tudi prepozna, predvsem pa se jih poslužuje za svoje duhovno življenje.

Kaj pa je pravzaprav simbol, če ne ravno znamenje česa, včasih dogovorjeno, vedno pa prepoznavno znamenje česa, znak, obenem tudi znamenje za pojem in še kaj?

Seveda ne mislimo na tem mestu napisati dolge razprave o simbolih, ker se s simboli že tako ali drugače ukvarja veliko učnih ljudi, obstajajo pa tudi semiotika, semantika, semiotika in še kakšna druga veda, ki vse po vrsti skušajo razlagati tako pomene simbolov kot tudi sporazumevanje s simboli. Jasno je, da se s pomenoslovjem in tudi sicer vseh pomenov simbolov ne da jasno razložiti, kar že samo po sebi pravi o tem, kako zapleteni in predvsem pa, kako globoko v človeka so vsajeni in zasidrani simboli, ki so gotovo eden temeljnih delov človeške duhovnosti in tudi zavedanja človeka samega. Lahko bi torej preprosto zapisali, da je človek predvsem zato človek, ker je bitje simbolov, ker se sporazumeva s simboli, takimi znamenji in znaki, ki jih samo on med živimi bitji spozna in se v njih prepozna, ne nazadnje jih tudi ustvarja.

Nekateri proučevalci človeka in njegovega bivanja in življenja v času, ki jih poznamo pod imenom antropologi, sicer trdijo, da je človek postal človek v trenutku, ko je pokopal svojega mrtvega sočloveka, ko je torej opravil izjemno in simbolov pol-

no dejanje, kar seveda še danes je vsak pogreb. Že po zgoraj navedenih ugotovitvah vidimo, da je tudi naše življenje polno simbolov, da smo sami tako ustvarjalci simbolov kot tudi njihovi uporabniki in zato še kako velja trditi, da je človek simbolno bitje, da si človeka ne moremo predstavljati brez simbolov in seveda njihovega pomena.

Prav zato je še toliko bolj razumljivo, da je človek izjemno občutljiv na svoje simbole, predvsem pa na tiste simbole, ki mu v podzvesti in v zavesti pomenijo vrednote, so več kot le gola znamenja in znaki, saj za njimi stoji svet idej, čustvovanje, miselnost, ne nazadnje pa predvsem vsa človeška kultura, vsa tista duhovna plat človeka, brez katere si človek ne more predstavljati ne svojega bitja ne svojega življenja, če smemo pesniško povedati naše misli.

In predvsem zato se ne smemo čuditi, če prihaja v svetu do nasilja predvsem zaradi nespoštovanja simbolov drugega, zaradi zavestnega omalovaževanja in smešenja simbolike sočloveka. Če samo malo pomislimo in se držimo pravila, da je zgodovina zares učitelja življenja, česar pa se človek na žalost skoraj nikdar ne drži, tudi vidimo, da je do največjih nasilij, grozodejstev in vojn prišlo prav zaradi tega, ker je človek sočloveku najprej smešil njegove simbole, mu jih skušal vzeti, ne nazadnje mu je tudi stregel po življenju zato, ker je hotel, da bi njemu lastni simboli prevladali nad drugimi. Preprosto to

izzveni takole: nacisti so vase in v svoje simbole verjeli in bili prepričani, da več veljajo od vseh drugih. In vemo, kam je to privedlo: do strašne tišine koncentracijskih taborišč, ki se danes preglašajo vsak še tako velik hrup naše družbe, pa naj bo naša družba še tako prepričana, da je najbolj razvita družba v vsej človeški zgodovini! In v nedogled bi lahko nadaljevali, zares v nedogled, vse do današnjih dni, ko smo priče spopadom v Sveti deželi, kjer Palestinci Izraelcem in Izraelci Palestincem strežejo po življenju, še prej pa po simbolih, ki so tako enim kot drugim vrednote bivanjskega pomena.

Prav zato zgroženi ugotavljamo, kako hudo je, če nam kdo smeši, omalovažuje in uničuje naše simbole in smo tudi zato bili, in smo smo še!, zaprepašeni nad nedavno oskrunitvijo spomenika Srečka Kosovele v Ljudskem vrtu v Trstu, ker vemo, da je za neznano roko vandala omalovaževanje našega simbola, kar kip Srečka Kosovele gotovo je za vse nas, ki pripadamo slovenski narodni manjšini v Italiji, a bi to moral biti tudi za vse ljudi, ki ob nas in z nami živijo. Za nič drugega ne gre kot za divjaško uničevanje nam dragega simbola, ki se še kako tiče nas samih in našega duhovnega izročila, ne nazadnje naše kulture in naše narodne biti.

To niso visokoleteče misli in ne prevelike ter zato prazne besede! Za nasilnim dejanjem, ki je imelo za posledico oskr-

njenje preprostega in tudi nevsiljivega pesnikovega kipa, namreč stoji zavestno oskrunitje simbola! In tudi če bi se izkazalo, da Kosovelovega kipa ni oskrnil nek Slovenec, sva omenjeni človek, kar je seveda najbolj verjetno, bi šlo vseeno za izjemno hudo dejanje, ker gre za uničevanje nekega nam izjemno dragega simbola in je zato to dejanje nasilno poseganje v našo zavest, v našo duhovnost, v naš svet.

Nekatere stvari so v življenju namreč svete, nedotakljive in zato zahtevajo spoštovanje! Nekatere stvari so svete tudi v današnji družbi, kjer ni več nič ali skoraj nič več sveto in smo tudi zaradi tega vsi danes veliko bolj revni in siromašni!

Prav zato ne smemo biti ravnodušni, ko skušajo uničevati simbole, ko skušajo uničiti svete stvari, jih pomazati, z vandalskim dejanjem izničiti njihovo simbolno vrednost, katere ne more nikdar poplačati noben, še tako velik denarni znesek ne! Ne govorimo namreč o denarju, s katerim naj bi se dalo vse kupiti, kot nas zmotno uči naša družba, v kateri se na vse in vse gleda skozi denar! Govorimo o simbolih, o vrednotah, ki se ne dajo kupiti, kajti ni denarja, s katerim bi jih lahko odkupili!

Gre za velike stvari, za svete stvari, ki človeka ločijo od nižjih živih bitij, in je zato še kako prav, da smo ob takih nasilnih dejanjih več kot samo ogorčeni! Ko namreč branimo svoje simbole, branimo sami sebe, svojo duhovnost in svoje izročilo, brez katerih ne bi bili to, kar smo!

OBVESTILO

KULTURNO DRUŠTVO Ivan Trinko v Čedadu prireja 11. aprila, z začetkom ob 18. uri v Knjižnici Ivan Trinko, ulica IX Agosto v Čedadu, predavanje z naslovom *Slovenščina: navodila za rabo*. Na srečanju bo sodeloval dr. Zoltan Jan. Vstop prost.

FRANC RODE, LJUBLJANSKI NADŠKOF O PRAVICI BITI KATOLIČAN

VLADA PROTI NOVIM POSOJILOM ALI VIŠANJU DAVKOV

MARJAN DROBEŽ

V ponedeljek, 8. t.m., so zdravniki in zobozdravniki po sedemnajst dni trajajoči stavki spet začeli redno delati. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj poteka brez ovir ali težav, vlada pa je začela sprejemati ukrepe zoper javnofinančni primanjkljaj. Premier poudarja, "da navala na večanje plač v javnem sektorju vlada ne bo dopustila, ker je položaj v gospodarstvu v prelomnem obdobju in bi z višanjem plač izgubljalo konkurenčnost. Denar za višje plače bi lahko dobili le z večjim zadolževanjem ali z višanjem davkov, čemur pa nasprotujemo". Na časnikiški konferenci v petek, 5. t.m., se je predsednik vlade zavzel tudi za poglobitev in razširitev javne razprave o vključitvi Slovenije v EU in zvezo Nato, s čimer bi povečali podporo obema povezavam.

Predsednik sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Fides, dr. Konrad Kuštrín, je sicer napovedal, da bodo stavko obnovili, če vlada ne bo sprejela vseh zahtev sindikata. Toda javnost ne ve, kakšne so pravzaprav zahteve Fidesa. Ta sindikat je skoraj eno leto ustvarjal vzdušje, ki naj bi privedlo k stavki, z zahtevo, da mora vlada zdravnikom in zobozdravnikom zagotoviti take plače, kot jih imajo sodniki. Ko pa je vladna pogajalska skupina dokazala, da so plače obeh kategorij javnih uslužbencev že izenačene, so pogajalci Fidesa nenadoma začeli zatrjevati, da sploh ne zahtevajo zvišanja plač, temveč le spremembe v zdravstvu, ki bi izboljšale organizacijo de-

la v ambulantah, bolnišnicah in v drugih zdravstvenih zavodih, ter zmanjšale obremenjenost posameznih zdravnikov. Slovenska javnost je bila spričo takega sprenevedanja presenečena in ogorčena, zdravniki na čelu s svojim sindikatom pa deležni kritik in obtožb, kakršnih v Sloveniji najbrž še ni bilo. V zvezi svobodnih sindikatov Slovenije so omenili pobudo, da naj ta največja sindikalna organizacija pri nas razgласi stavko zoper sindikat Fides, "da bodo zdravniki in zobozdravniki, ki so v primerjavi z delavci v gospodarstvu zelo dobro plačani, spoznali, da niso sami v državi in da morajo deliti usodo z drugimi". Predsednik Fidesa je zlihljčal na ministra za zdravje dr. Dušana Kebra, ker je ta zanikal upravičenost in etičnost stavke. Ostro je bil zavrnjen tudi dr. Andrej Trampuž, zdravnik, ki je zaposlen v tujini. "Držnil" se je namreč zapisati, "da slovenski zdravniki manj delajo in so boljše plačani kot pa njihovi kolegi v mnogo bogatejši Švici". Prof. dr. Darko Strajn je v članku z naslovom *Mit o visokem poslanstvu zdravnikov*, ki je bil objavljen v soboto, 6. t.m., v zeleni piki, prilogi ljubljanskega časnika *Dnevnik*, zapisal, "da velik del prebivalstva verjame v mit visokega poslanstva zdravnikov. Problem je, ker v ta mit verjamejo tudi zdravniki sami. Pa tudi to ne bi pomenilo težave, če ne bi zdravniki v imenu tega mita zahtevali nesorazmeren delež časti in oblasti". Ugledni znanstveni svetnik na Pedagoškem inštitutu v Ljubljani in predsednik slovenskega društva Liberalna akade-

mija je v omenjenem članku predlagal, "da naj gredo zdravniki, ki se primerjajo s sodniki, do konca in naj uvedejo prepoved sprejemanja daril, kakršna je v veljavi pri sodnikih". Znani slovenski primarij dr. Marko Demšar, ki je bil pred leti kandidat za predsednika države, je v pogovoru za časnik *Dnevnik* glede stavke dejal, "da so v njej odpovedali vsi tisti, ki bi morali stvari razumno urejati. Pri ljudeh, ki so dolgo čakali na neko operacijo ali na specialistični pregled, je bilo mnogo neprespanih noči in stresa, stisk pa je bilo mnogo več kot javnost slutiti. Žalosten sem tudi zato, ker ljudje o zdravnikih in zdravstvu - tu mislim na vse, kar se dogaja - ne bodo več imeli lepega mnenja. Doslej je bila v ospredju etična nota, da zdravnik pomaga drugim, a zdaj je videti, da je tudi v zdravstvu veliko skrbi zase".

V ponedeljek, 15. t.m., se bo v Sloveniji zaključil popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, v katerem se ljudje opredeljujejo tudi o svoji verski in narodnostni pripadnosti. Mariborski časnik *Večer* je v soboto, 6. t.m., objavil razmišljanja ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita dr. Franca Rodeta o pravici biti katoličan. Dejal je naslednje: "Ko vas pri popisu vprašajo tudi po veroizpovedi, kar lepo recite, da ste katoliške veroizpovedi. Priznajte, da ste katoličani, da ste kristjani, da ste člani svete Katoliške Cerkve, in to povejte tudi drugim. Nihče naj ne zataji svoje istovetnosti. Nihče naj se pred nikomer ne ustraši, ampak naj pove, kaj je. Navsezadnje - pomislite - ali ni človeko-

va čast v tem, da to, kar je, to, kar misli, to, kar čuti, to, kar veruje, tudi izpoveduje v javnosti. Hlapci se skrivajo! Hlapci se bojijo! Hlapci imajo občutek manjvrednosti pred drugimi!"

VLADNO LETALO POSTALO POLITIČNO VPRAŠANJE

Politične stranke iz opozicije, posredno pa tudi tiste, ki so na oblasti, vlado obtožujejo, da se obnaša razkošno in bahavo, ko gre za potrebe in blišč predsednika dr. Janeza Drnovškega, ministrov in vrha državne uprave. Časnikarji premiera kar naprej vprašujejo o letalu Falcon 900 EX, ki ga je naročila vlada in velja za zelo razkošno in dragega. Stalo naj bi okoli 42 milijonov ameriških dolarjev, vendar podrobnosti o ceni, davku na dodano vrednost in o domnevnih protidobavah slovenske industrije prodajalcu letala vlada prikriva. Za manipuliranje z javnostjo glede omenjenega letala zlasti dolže Mirka Bandlja, generalnega sekretarja vlade. Zmaga Jelinčič, predsednik Slovenske nacionalne stranke, zaradi tega zahteva, da Bandelj odstopi. Dr. Drnovšku tudi očitajo, da si je omissil nov avto znamke Mercedes, ki pa je preveč luksuzno opremljen. Časnikarji vozila v notranjosti niso smeli fotografirati. Nasploh pa naj bi bil prevozni park vlade in njenih organov prevelik, saj je v njem kar okoli 600 avtomobilov.

Zadeva z vladnim letalom buri duhove in je dobila politična obeležja, zato ni izključeno, da bodo naročilo odpovedali.

POPOTRESNA OBNOVA POSOČJA

SODNE PREISKAVE O DOMNEVNIH GOLJUFIJAH

Na zahtevo okrožnega državnega tožilstva v Novi Gorici poteka preiskava zoper tri osebe, ki naj bi zlorabile denar, namenjen popotresni obnovi v Bovcu oziroma v Posočju. O tem je javnost obvestila generalna državna tožilka Zdenka Cerar. Kaznivo dejanje naj bi povzročili nekdanji vodja referata za odpravo posledic potresa v bovški občini Peter Zamuda, direktor novogoriškega podjetja Ingo inženiring Branko Kuk in župan občine Bovec Siniša Germovšek. Z raznimi nezakonitimi transakcijami naj bi državo oz. tiste, ki so prispevali denar za obnovo, oško-

dovali za štiriindvajset milijonov tolarjev.

Primer sicer še ni v celoti raziskan in okrožno državno tožilstvo zoper omenjene osumljence doslej ni vložilo obtožnice, je pa kljub temu vzbudil neugodne odmeve v javnosti. Bovški župan Siniša Germovšek je sklical časnikiško konferenco in na njej zatrdil, "da v popotresni obnovi ni storil nobenih kaznivih dejanj in da nikomur ni vzel niti tolarja. Kot podpisnik listin nisem vedel za njihovo ponarejanje, prikrivanje podatkov in prirejanje dejstev".

M.

V ŠEMPETRU PRI GORICI

OSEM LET TELEVIZIJE PRIMORKA

Časnikarji, časnikarke ter tehnično osebje regionalne TV Primorka, v Šempetru pri Gorici, so v četrtek, 4. t.m., obeležili osmo obletnico ustanovitve in delovanja te nekomercialne televizijske ustanove. V tem času se je zelo razvila in razširila svojo informativno, politično in kulturno vlogo. Njen signal zajema skoraj vso Primorsko, program TV Primorka pa je viden tudi v Gorici in okolici ter v Beneški Sloveniji. Za Slovence in Italijo so uvedli posebne oddaje z naslovom Med Sočo in Nadižo, ki je na sporedu enkrat tedensko. TV Primorka objavlja v italijanskem jeziku, medtem ko TV Friuli

objavlja prispevke iz Šempetra pri Gorici v slovenščini. Tako spored TV Primorke lahko spremljajo tudi naši rojaki v Benečiji.

Program TV Primorke oblikuje okoli 40 sodelavcev, ki imajo na voljo vso potrebno opremo, vključno z najsodobnejšimi kamerami in reportažami avtomobilom. TV Primorka se lahko neposredno vključuje v programe drugih območnih oz. lokalnih televizij v Sloveniji ali pa sprejema njihove programe. TV Primorka je ustanovil Anton Vencelj, ki je ves čas tudi direktor in odgovorni urednik tega medija.

M.

VIPAVSKI GLAS

V SPOMIN NA LOJZETA BRATUŽA

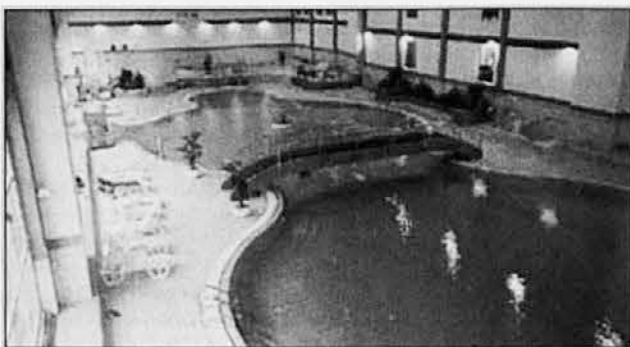
Skladatelj, kulturni in narodnoobrambni delavec Lojze Bratuž je deloval tudi v Vipavi, Ajdovščini, Batujah in drugod v Vipavski dolini, kjer se ga spominjajo tudi kot narodnega mučenika in simbola slovenstva na Primorskem. Ob 100-letnici rojstva mu je spominski zapis namenil tudi Vipavski glas, glasilo krajevne skupnosti v Vipavi. Izhaja v nakladi okoli 730 izvodov.

Ta časnik je zapisal, "da so se goriški Slovenci, ki živijo v Italiji, 27. januarja letos dostojno spomnili 100-letnice rojstva velikega Slovenca Lojzeta Bratuža, ki je bil žrtev fašizma v naših krajih. Spomnila so se ga tudi javna občila pri nas v Sloveniji. Njemu v spomin objavljamo *Magistrale* iz sonetnega venca pesnice Ljubke Šorlijeve, ki ga je napisala v spomin svojemu možu Lojzetu Bratužu, borcu, junaku, glasbeniku in narodnemu mučencu leta 1957 pod naslovom *Venec spominčic možu na grob*. V prispevku so *Magistrale* objavili s poudarkom in na vidnem mestu.

M.

PRIVLAČNA ZA DOMAČE IN TUJE GOSTE

SLOVENSKA ZDRAVILIŠČA ZELO USPEŠNA

Naravna zdravilišča v Sloveniji še doživljajo razcvet. Po pomembnosti in obiskih domačih in tujih gostov se uvrščajo na drugo mesto v turistični dejavnosti obsežnejši je samo turizem ob morju.

Pomembnejših zdravilišč je v državi okoli petnajst, pri čemer je najbolj znano tisto v Rogaški Slatini. Za njihovo posodobitev in razširitev to je za nove naložbe v zdraviliščih, porabijo vsako leto okrog petindvajset milijonov evrov. Zdravilišča so v zadnjih desetih letih svoje vodne površine povečala z osemnajst na kar štiriintrideset tisoč kvadratnih metrov.

Najpomembnejše je seveda, da obisk naravnih zdravilišč v Sloveniji stalno in hitro narašča. V primerjavi z l. 1990 se je število gostov lani povečalo za 60%. Število domačih gostov (to je iz Slovenije) se je povečalo za 87, število tujih pa za 30%. Med slednjimi je bilo lani največ, kar 41,9% Avstrijcev, sledili pa so Italijani, Nemci in Hrvati. Slovenska zdravilišča je lani obiskalo skupaj 468 tisoč gostov. Od tega je bilo domačih gostov 290 tisoč oz. 62%. Sodeč po obiskih v prvih mesecih tega leta, bo tudi letošnja turistična sezona v slovenskih naravnih zdraviliščih zelo ugodna.

M.

MARJAN PODOBNIK

POSLOVNEŽ V BEOGRADU

Marjan Podobnik, ki je bil med najbolj znanimi in vplivnimi politiki, se je odločil za podjetništvo. Kot poročajo nekateri beograjski časniki, njihove prispevke pa povzemajo tudi javna občila v Sloveniji, ima Marjan Podobnik velike načrte v poslovnem svetu. V Beogradu je solastnik in direktor družbe Slovenska hiša, ki naj bi načrtovala gradnjo velikega trgovsko-poslovnega središča, ki bi obsegalo 150 ha površine. Naložba naj bi znašala kar 500 milijonov evrov. Predstavnica družbe Slovenska hiša Ana Bovan je potrdila pisanje beograjskih časnikov o tem, da si Marjan Podobnik močno prizadeva za uresničitev omenjene zamisli. Na slovenskem veleposlaništvu v Beogradu so povedali, da se vse dogaja mimo njih, "saj se veleposlaništvo v stike med posameznimi podjetji ne vmešava." Roman Veras, svetovalec na oddelku Gospodarske zbornice Slovenije, pa je dejal, da ga je Marjan Podobnik pred kakim mesecem seznanil s tem, da ustanavlja družbo Slovenska hiša v Beogradu. Ni pa govoril o načrtovanem trgovsko-poslovnem središču.

M.

DRUŽBA HIT IZ NOVE GORICE

ZABAVIŠČNI CENTER V ČRNI GORICI

Družba HIT (hoteli, igralništvo, turizem) v Novi Gorici je začela izvajati gradbena in druga dela za obnovo hotela Maestral v Pržnem pri Svetem Štefanu v Črni Gori. Hotel s pripadajočimi zemljišči in drugimi

OBVESTILI

KNJIGO ZNASLOVOM Goriza 1001-2001 in podnaslovom *Slovenci v Gorici-Gli Sloveni di Gorizia* bodo predstavili tudi v Goriškem muzeju v gradu Kromberk. Predstavitev bo **11. aprila ob 20. uri**. Knjigo bosta predstavila Damjan Paulin in Aldo Rupel.

VABIMO VAS na poslanski večer, ki ga prireja vipavski poslanec Državnega zbora RS **Ivan Mamič**. Gost večera bo prvi predsednik demokratične slovenske vlade Lojze Peterle. Srečanje je namenjeno perečim vprašanjem, ki jih bodo prireditelji in poslušalci postavljali Lojzetu Peterletu. Poslanski večer bo **v petek, 20. aprila 2002**, v amfiteatralni dvorani Srednje šole Vena Pilon v Ajdovščini z začetkom **ob 20. uri**. Vstop prost, vabljeni!

infrastrukturami je novogoriška družba kupila lani, tam pa bodo uredili najsodobnejši zabaviščni center na južnem Jadranu. Kompleks bo upravljalo podjetje HIT Montenegro, ki bo del poslovnega sistema novogoriške družbe HIT. Prva faza obnove in razvoja infrastrukture bo končana do 1. julija letos. Vsa dela pa bodo opravljena do 30. aprila 2003. Pridobili bodo 4.500 m² novih površin, tako da bo v novem zabaviščnem centru na voljo 171 sob in 9 apartmajev (od teh bodo trije luksuzni), s skupaj 348 ležišči. To bo visoko kakovostni hotelski kompleks kategorije štirih zvezdic, namenjen zlasti zahtevnejšim gostom. Vodja odnosov z javnostmi v HITU Katja Kogej je časnikarje obvestila, da se za letovanje v Pržnem že zanimajo tuji gostje, posebno iz južne Italije, Izraela in Rusije.

V sklopu Hitove razvojne strategije je prenova hotela Maestral in zgraditev zabaviščnega centra ob njem prvi obsežen projekt v tujini. Vrednost naložbe bo znašala skupaj okoli 20 milijonov evrov.

M.

KAJ MORAMO VEDETI O OBRAZCU 730?

SPET SO NA VRSTI DAVČNE PRIJAVE

MARA PETAROS

V kratkem bomo morali prijaviti dohodke, ki smo jih prejeli v l. 2001. Pri tem se bomo lahko poslužili različnih obrazcev, ki imajo različne vsebine, oblike in pomen. Davčne prijave ne izpolnijo osebe, ki v l. 2001 niso imele nobenega dohodka. Ravno tako niso dolžne izpolniti davčne prijave tiste osebe, ki so imele v l. 2001 samo dohodke odvisnega dela pri enem delodajalcu oz. pri več delodajalcih, če je zadnji delodajalec opravil obračun vseh dohodkov in vseh dajatev, razen če ne želijo uveljaviti predvidene terjatve do države zaradi velikih odbitnih stroškov, ki so jih v l. 2001 utrpeli. Najbolj enostaven obrazec za davčno prijavo je model 730, ki se ga lahko poslužijo nekatere skupine davkoplačevalcev, in sicer:

- odvisni delavci in upokojenci
- osebe, ki prejemajo prispevke, ki jih zakon enači dohodkom odvisnega dela, npr. prejemki iz dopolnilne blagajne
- člani zadrug
- duhovniki katoliške Cerkve
- sodniki, državni parlamentarci, deželni, pokrajinski in občinski svetovalci
- osebe, ki opravljajo socialno koristna dela (lavori socialmente utili).

Za osebe, ki imajo začasno delovno pogodbo, pa velja še en pogoj: odvisno delo mora trajati vsaj še do konca julija. Ravno tako te poenostavljene prijave ne morejo sestaviti osebe, ki so sicer zaposlene za nedoločen čas, vendar že sedaj vedo, da se bo delovno razmerje iz tega ali onega razloga zaključilo pred koncem julija. S prijavo 730 pa lahko prijavimo samo nekatere dohodke, in sicer:

- dohodke odvisnega dela
- dohodke, ki jih zakon enači dohodkom odvisnega dela
- dohodki zaradi posesti nepremičnin (stavb in zemljišč)
- dohodki neodvisnega dela, ki izhajajo iz sodelovanja s podjetji, ne da bi pri tem opravljali neko podjetniško dejavnost
- nekatere vrste ostalih dohodkov.

Če ima davkoplačevalec poleg omenjenih še kake druge dohodke npr. dohodke zaradi soudeležb pri družbah oseb ali zaradi kakršnekoli samostojne podjetniške dejavnosti, mora sestaviti davčno prijavo Unico za fizične osebe.

Seveda pa lahko osebe, ki imajo sicer pogoje za prijavo 730, izberejo med poenostavljenim modelom 730 in med modelom Unico za fizične osebe. Pri sestavi prijave 730 ima davkoplačevalec kar nekaj prednosti:

- sestavljanje te prijave je zelo enostavno
- ni nobene težave z računanjem
- najpomembnejše pa je dejstvo, da bo davkoplačevalec, ki ima terjatve do države, prejel pričakovani znesek takoj v juljski plači.

Nikakor ni nujno, da nek davkoplačevalec, ki ima vse pogoje, da izpolni poenostavljeno prijavo, to tudi stori. Če želi, lahko samo izpolni prijavo Unico za fizične osebe ali pa se obrne do najbližjega davčnega svetovalca. Če se odloči za model Unico za fizične osebe, pa bo moral v primeru terjatve do države na povračilo čakati približno tri leta. Še vedno lahko mož in žena predstavita davčno prijavo sku-

paj, če bo iz skupne (družinske) prijave izhajal dolg do države, bo davčna uprava obremenila samo tisto izmed dveh plač, ki jo bosta mož in žena določila v davčni prijavi, ravno tako bo v primeru terjatve do države davčna uprava nakazala odgovarjajoči znesek samo na določeno plačo. To možnost imajo tudi vsi tisti pari, kjer ima samo eden od zakoncev pogoje, da predstavi poenostavljeno davčno prijavo, to je model 730.

Osnovni model 730 sestavlja samo dve strani. Na prvi strani najdemo vse podatke o davkoplačevalcu, njegovem zakonu, o otrocih, ki so mu v davčno breme, in podatke o delodajalcu, ki bo poskrbel za poravnano dolžnega zneska oz. za nakazilo terjatve. Še vedno na prvi strani najdemo razdelek A, v katerega moramo zapisati dohodke, ki izvirajo iz posesti zemljišč, in razdelek B, v katerega moramo zapisati dohodke, ki izvirajo iz posesti stavb. Na hrbtni strani pa najdemo še razdelke: C - dohodek od odvisnega dela in dohodki, ki jih zakon enači odvisnemu delu, D - drugi dohodki, E - odbitni izdatki in bremena ter razdelek F - drugi pomembni podatki. Vse te razdelke mora izpolniti davkoplačevalec sam. Podatke najde na potrdilu CUD za razdelek C. Za odbitne izdatke in bremena pa mora zbrati ustrezna dokazila. Vse dokumente mora davkoplačevalec priložiti osnovnemu obrazcu, ki ga bo izročil delodajalcu, če mu bo davke obračunal delodajalec in če se je prijavil v predvidenem roku, oz. centru za davčno pomoč (centro di assistenza fiscale). Skupaj z osnovnim modelom lahko predstavimo delodajalcu ali centru za davčno pomoč tudi obrazec 730-1, s katerim se odločimo, komu je namenjen naš prispevek 8š.

Če smo se odločili, da nam bo davke obračunal delodajalec, smo se morali že pred časom prijaviti. V tem primeru moramo delodajalcu izročiti osnovni obrazec in dokazila najkasneje do 30. aprila 2002, če pa se želimo obrniti do kakega centra za davčno pomoč, pa moramo osnovni obrazec in dokazila oddati na ustreznem uradu do 31. maja 2001. Letošnja prijava 730 prinaša nekaj novosti. Letos lahko še zadnjič predstavimo davčno prijavo v lirah, od naslednjega leta dalje pa jo bomo morali obvezno predstaviti v evrih. Vsak davkoplačevalec sam izbere, v kateri valuti bo predstavil prijavo. Davkoplačevalec lahko izbere valuto, posledično pa bo izbral tudi obrazec: če se bo odločil za stare lire, bo moral uporabiti obrazec zelene barve, če pa bo želel izpolniti prijavo v evrih, bo moral vzeti v roke obrazec modre barve. Če se odločimo za prijavo v lirah, bodo izpolnili prijavo kot v prejšnjih letih. To pomeni, da bomo zaokroževali na tisoč lir: npr. 7.450 lir bo postalo 7.000 lir, 7.501 lir pa bo postalo 8.000 lir. Pri izpolnitvi prijave v evrih pa se bomo morali naučiti novega postopka za zaokroževanje. Pri tem moramo vedno zaokrožiti na cel evro. Vse zneske, ki imajo cente do 49, bomo zaokrožili navzdol, npr. 7,25 evra bo postalo 7,00 evrov, zneske, ki imajo cente nad 50, pa bomo morali zaokrožiti navzgor, npr. 7,51 evra bo postalo 8,00 evrov.

POGOVOR / ANDREJ ŠIK O NOvem DEŽELNEM ZAKONU IN CILJU 2

PRILOŽNOSTI ZA SLOVENSKE OBRTNIKE

BREDA SUSIČ

Novi obrtni zakon določa, katere organizacije bodo v bodočnosti na deželni in pokrajinski ravni svetovale in soddločale pri najpomembnejših ukrepih v zvezi z obrtnim podjetništvom. SDGZ je doseglo, da imajo poleg CNA in Confartigianato, ki sta dve največji združenji obrtnikov na državni ravni, tudi druga združenja, ki delujejo preko 5 let v korist podjetij slovenske manjšine v Trstu in Gorici, pravico do soddločanja. Trenutno je tako združenje ravno SDGZ. Kaj konkretno pomeni to zjamčeno zastopstvo?

Najprej to pomeni zmago po dolgoletnem boju, ki se je začel že leta 1975, ko se je Slovensko deželno gospodarsko združenje začelo pravdati z Deželno za pravno priznanje prisotnosti oz. vloge predstavnikov slovenskih zamejskih obrtnikov v Furlaniji-Juljski krajini. Kaj to dejansko pomeni? Pomeni, da je SDGZ parificirano velikim italijanskim organizacijam. Naši predstavniki bodo skupaj z njihovimi sedeli v vseh tistih telesih, kjer se oblikujejo pravilniki, kjer se soddloča glede vsega, kar se obrtništvu tiče. To pomeni, da bodo dobili naši obrtniki informacije iz prve roke in da bodo zraven tudi pri vseh tistih odločitvah, ki se tičejo zelo konkretnih zadev, npr. porazdelitve sredstev ipd. Gre torej za pridobitev, ki je že sama na sebi izredno pomembna.

Novi zakon je bil sprejet s soglasjem vseh strokovnih organizacij in političnih sil v Deželnem svetu. To pomeni, da je splošna ocena zakonskega besedila dobra. Katere so najpomembnejše prednosti, ki jih bo zakon prinesel deželnim obrtnikom, ko bodo izdelani tudi pravilniki?

Širok konsenz je posledica vrste dogodkov. Na deželni ravni je do pred kratkim obstajala ustanova za razvoj obrti ESA, ki je bila svoj čas revolucionarna pridobitev na vsedržavnih ravni. Bila je zgled za celotno Italijo. Počasi je ta ustanova izgubila svoj pomen, svojo gonilno silo, svojo propozitivnost. In zato so Deželno ustanovo za razvoj obrti preprosto ukinili. S tem seveda obrtniki niso bili zadovoljni, čeprav so se vsi zavedali, da ustanova - taka, kot je bila - ni bila več kos svojim nalogam. Vendar so obrtniki želeli imeti nekaj namesto tega, to je ustanovo, ki bi skrbela na primer za porazdeljevanje sredstev, za izobraževanje, za organizacijo raznih prireditev in prisotnosti na sejnih v Italiji ter v tujini. V bistvu je Dežela na začetku želela nekako centralizirati vse funkcije, dati vse odločitve v zvezi z obrtjo v roke svojim funkcionarjem, in v bistvu izničiti telesa, kot je bila ustanova za razvoj obrti ESA, kot so bile Pokrajinske in Deželna ko-

Prvega januarja 2003 bo stopil v veljavo novi okvirni zakon o obrti, ki ga je marca odobril Deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Ta prinaša vrsto novosti za stroko, saj pozitivno razrešuje probleme, ki so nastali ob nedavni ukinitvi deželne ustanove za razvoj obrti ESA. Za slovenske gospodarstvenike pa je velika pridobitev ta, da 3. odstavek 2. člena novega obrtnega zakona jamči njihovo zastopanost v Deželni ter tržaški in goriški Pokrajinski komisiji za obrt. Ta uspeh je sad dolgoletnega prizadevanja in dela Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki se je zelo aktivno vključilo tudi v pripravo tega zakona. O tem in obenem še o drugem aktualnem vprašanju za slovenske gospodarstvenike, to je o razpisu za črpanje sredstev iz strukturnega sklada Evropske unije Cilj 2, smo se pogovorili z Andrejem Šikom, tajnikom obrtne sekcije pri Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

misija za obrt - kjer so imeli bistveno vlogo pri soddločanju prav predstavniki kategorije.

Novi zakon je torej to centralizacijo preprečil...

Ja, tu je seveda prišlo do skupnega nastopa predstavnikov obrtnikov. Sila razmer nas je prisilila, da smo nastopili izredno složno. Seveda je morala tudi politika in potem Dežela upoštevati, da je celoten sektor složno nastopil in da so tri organizacije, ki v bistvu predstavljajo ves organizirani sektor, zahtevale, da se nadomestijo deželne ustanove za razvoj obrti. Prav glede tega se mora SDGZ pohvaliti, da je našlo primerno rešitev. Glede na to, da Združenje deluje na več področjih in ima ogromno izkušenj tudi na področju trgovine, turizma itd., smo pač prenesli modele, ki jih poznamo v trgovinskem sektorju, na področje obrti. V trgovinskem sektorju zakonodaja predvideva t.i. CAT, to so centri za tehnično podporo podjetjem, ki so organizirani kar v sklopu stanovskih organizacij. To pomeni, da tudi SDGZ lahko ustanovi svoj CAT. Dežela v bistvu daje na razpolago sredstva za ustanovitev teh centrov, ki potem nudijo podjetjem celo vrsto uslug, npr. pomoč pri izdelavi prošnji za razne prispevke. Predlog, da bi se ti centri ustanovili tudi za pomoč obrtnim podjetjem, smo dali mi oziroma naš ravnatelj Vojko Kocjančič, ki je sodeloval pri izdelovanju obrtnega zakona v deželni komisiji. On je ponudil omenjeno rešitev, ki je bila sprejeta. Zdi se, da bodo sedaj ta predlog prenesli tudi v ostale dele Italije, ker so predstavniki drugih organizacij, CNA in Confartigianato, to idejo posredovali svojim državnim vodstvom, ki bodo skušala to rešitev aplicirati tudi v stvarnosti drugih dežel.

Katere druge novosti predvideva novi deželni zakon za obrt?

Druge pomembna novost, ki jo je tudi ponudilo naše Združenje, prihaja iz izkušenj, ki jih imamo zaradi naše odprtosti in sodelovanja z bližnjimi državami - česar morda druge organizacije nimajo v taki meri. Predsednik obrtne sekcije Ezio Mauri je predlagal, da bi v naši deželi uvedli lik obrtnega mojstra, kot ga predvideva nova slovenska zakonodaja. To daje določen imidž kategoriji. Obrtniki na določeni ravni, z veliko izkušnjami, se bodo odslej lahko po našali s tem naslovom.

Minuli četrtek je na sedežu Tržaške trgovinske zbornice potekal posvet o strukturnem skladu Evropske unije Cilj 2 v Furlaniji-Juljski krajini. Podan je bil obračun preteklega programskega obdobja Cilja 2, govor pa je bil tudi že o naslednjem razpisu za obdobje od leta 2000 - 2006, ki je tik pred zadnji. 25% sredstev iz sklada bo Dežela namenila vlaganju v infrastrukturo, 45% pa podjetjem. Katere podjetja in za kakšne načrte se lahko prijavijo na razpis?

Najboljši projekt glede obrtnišva na prejšnjem razpisu je bila gradnja Obrtne cone Zgonik. To je primer projekta, za katerega se lahko črpajo sredstva iz sklada Cilj 2.

Kako napreduje ta projekt in kdaj bo predvidoma prišlo do odprtja Obrtne cone?

Verjetno bo odprtje v drugi polovici leta. Nekateri obrtniki so se že vselili, gradnjo drugih hal končujejo: dela bi morali zaključiti najkasneje do konca leta.

Pred nami je torej nov razpis za sredstva...

Glavno tezo pri uresničevanju odobrenih projektov nosi Evropska unija, ki prispeva največji delež sredstev. SDGZ ima na področju priprave načrtov oz. prijave projektov za ta razpis ogromno izkušenj. Ob prejšnjih razpisih smo bili najbolj uspešni v celi deželi:

naša organizacija, ki je konec koncev majhna, je pobrala doberšen del sredstev, predvsem za projekte na področju obrtnišva. Na četrtkovem posvetu so razdelili bilten, ki opisuje projekte in daje informacije o prejšnjih projektih: v njem je Obrtna cona v Zgoniku opisana kot najbolj uspešen projekt, ki je bil financiran s sredstvi Cilja 2.

Razpis je - kar se tiče obrti in industrije - namenjen vsem proizvodnim podjetjem, nekaterim storitvenim podjetjem, pa še turističnim podjetjem, to se pravi raznim hotelom ipd. V določeni meri je namenjen tudi trgovskim podjetjem. Sredstva so razpoložljiva tako za direktne investicije kot tudi za druge tipe intervencij, ki so lahko prav tako zanimive. Pomislimo na konzulente: podjetje, ki bi rado pridobilo certifikat o kakovosti ISO 9000, lahko na primer črpa sredstva iz tega sklada. Za konzulente je prispevek 50 odstoten, kar se tiče investicij pa je zadeva malo bolj komplicirana, ker je višina prispevka odvisna od vrste faktorjev. Za sorazmerno majhne investicije lahko kljub vsemu s sistemom "de minimis" dobimo do 50% nepovratnih sredstev. Drugače se bo prispevek sukal od 20 do 25%. Gre torej za zelo zanimiv razpis. Zato pozivamo vse zainteresirane - člane, pa tudi nečlane, ki jih zanima razpis in bi se radi vključili, da kontaktirajo Slovensko deželno gospodarsko združenje. Mislim, da lahko nudimo kvalitetno pomoč, ker pogoje poznamo do potankosti: ob prejšnjih razpisih smo namreč, kot rečeno, imeli 100% uspeh, saj so bile vse prošnje, ki smo jih predstavili, sprejete. Seveda je ob vsakem novem razpisu uspeh odvisen od tega, koliko prošnji je in koliko je razpoložljivih sredstev, sem pa prepričan, da je naša izkušnja dobra garancija za vse, ki jih stvar zanima.

OBRTNI SEJEM SEVEROVZHODNE ITALIJE

Tradicionalni Mednarodni vzorčni sejem, ki je bil v Trstu navadno julija meseca, bo letos spremenil ime, obliko, datum in trajanje. Imenoval se bo Obrtni sejem severovzhodne Italije, trajal bo samo 4 dni, potekal pa bo od 8. do 12. maja. To pomeni, da se čas za prijavo obrtnikov, ki bi radi razstavljali na sejmu, že izteka. Slovensko deželno gospodarsko združenje še ta teden zbira prijave svojih članov, saj namerava zanje pripraviti poseben razstaveni prostor. Okvirna cena za opremljeni prostor bo 90 evrov + IVA na kvadratni meter. SDGZ obenem opozarja, da se lahko obrtniki, ki se bodo odločili za udeležbo na sejmu, poslužijo komaj odobrenega deželnega pravilnika za dodeljevalne prispevkov za sodelovanje na sejemskih prireditvah. Ta omogoča povrnitev stroškov v višini do 50%. Vsi zainteresirani naj se za prijave in informacije čimprej oglašijo v uradih SDGZ ali na telefonsko številko 040 6724811. Organizatorji sejma so se za te spremembe odločili v upanju, da bodo tako boljše dostopni potrebam in pričakovanjem razstavljalcev in obiskovalcev.

DVE ZMAGI OLYMPIE

OLYMPIA TISKARNA BUDIN

ROIALESE 3:1

(Olympia: Geotti, B. Šiligoj, J. Terpin, Dorn, Graunar, Pintar, Špacapan, Maraž, Hlede, G. Šiligoj.)

Proti nevarni ekipi iz Reane je Olympia Tiskarna Budin osvojila zelo važno zmago in tako na lestvici obdržala četrto mesto za uvrstitev v play-off. Prvi set je bil popolnoma enosmenen. Roialese ni znala odreagirati na napade in bloke Olympie, ki je tako zaključila niz z visoko prednostjo. V nadaljevanju so gostje pričeli igrati bolje, Conzevi varovanci pa so popustili in niso nikakor uspeli priti v vodstvo. Rezultat je ostal izenačen do konca, krajši konec pa je potegnila Olympia pri rezultatu 27:25. V tretjem nizu so naši spet zaigrali tako, kot znajo. Graunar je bil z desnega krila res neustavljiv tako, da je Roialese klonila in prepustila zmago Olympii. Igra je potekala podobno tudi v zadnjem setu. Gostje so sicer igrali nekoliko bolje, kar pa ni bistveno stanje na igrišču. V vrstah Olympie so tokrat stopili na igrišče tudi nekateri mlajši igralci, za katere so take izkušnje izredno pomemb-

ne! Naslednja tekma bo za določitev ekipe, ki bo igrala v play-off, izrednega pomena, saj se bosta pomerili Olympia in Soritecna, ki skupaj s Sočo zasedata četrto mesto na lestvici.

ADRIAVOLLEY - OLYMPIA

AGRARIA TERPIN 1:3

(Olympia: Hlede, Bernetič, Špacapan, M. Klanjšček, E. Komjanc, Pintar, Škorjanc, L. Klanjšček, Mucci.)

Ekipa prve moške divizije je zmagala tudi tretjo tekmo proti tržiški ekipi Adriavolley. Pot do zmage je tokrat bila nekoliko naporna, saj je naša šestorka podcenjevala nasprotno ekipo. Prvi set je Olympia osvojila brez večjih težav. Tržičani so igrali slabo zlasti v napadu, Gorici pa so v napadu bili neustavljivi. V drugem setu so naši popustili: domačini so nadaljevali s konstantno igro in tako spravili v težave Olympio, ki ni znala odreagirati. Ko je bilo stanje v setih izenačeno, je naša šestorka ponovno začela igrati kot v prvem nizu. Po odličnem začetku pa jo je Adriavolley dohitel in rezultat je ostal izenačen do konca, ko so naši z res lepimi napadi s krila določili končni rezultat. Zadnji set je spet potekal v znamenju premoči Olympie, ki je tako osvojila pomembno zmago za boj za prvo mesto, ki se kljub prednosti našega Praporja še ni zaključil!

PŠ

BARCELONA IN BAYER V POLFINALU

Ko zaključujemo naš časopis in ga oddajamo v tiskarno, sta znana že dva nogometna kluba, ki bosta igrala v polfinalu najbolj prestižnega evropskega pokala, in sicer v Ligi prvakov. To sta sloviata Barcelona in Bayer iz Leverkusna. En španski in en nemški klub torej, medtem ko je najbrž bilo izjemno zanimivo srečanje med madridskim Realom in nemškim Bayernom sinoči, v sredo, 10. t.m., ki so ga nekateri imeli za pravi finale lige prvakov, saj sta Real in Bayern daleč najboljša evropska nogometna kluba danes in tudi nogometna zgodovina govori njima v prid.

Španska Barcelona, ki je doma večni tekmecek Realu, je doma premagala s tri proti ena grški klub Olympiakos, s katerim so igralci Barcelone v prvi tekmi v Atenah izgubili s tesnim ena proti nič. Junak tekme v Barceloni na znanem stadionu Nou Camp je gotovo bil Luis

Enrique, ki je dal dva gola in tako Grke poslal domov z dolgim nosom, pa čeprav so najprej Grki povedli z izjemnim strelom Konstantinou od daleč. Tretji gol za Barcelono je dal Saviola in Grki bodo sedaj lahko počivali. Barcelona pa je z igro pokazala, da je vsaj za razred boljša od grškega kluba.

Gotovo je bila tekma v Nemčiji dosti bolj zanimiva, saj se je Bayer iz Leverkusna pomeril s slovitim Liverpoolom in ga pre-

magal z zgovornimi štiri proti dva, kar je bilo dovolj za končno zmago. Nemci so namreč v Liverpoolu izgubili z ena proti nič. Ta tekma je bila prava poslastica za ljubitelje moškega in dobrega nogometa, saj so najprej z Ballackom povedli Nemci, nakar je za Liverpool izenačil Abel Xavier. Pa so se domačini končno le prebudili in napadali Angleže z vseh strani, padel je drugi Ballackov gol in takrat se je vse začelo znova. Za Bayer je zadel še Barbatov in domačini so že mislili, da so v polfinalu, ko jim je vedro mrzle vode na vroče glave zli s svojim golom Čitmanen, ki je zadel v 79. minuti. Liverpool bi s tem rezultatom bil v polfinalu, če... Lep je nogomet, ko se stvari in odločitve dogodijo šele na koncu in konec za Liverpool je prišel z golom Lucia v 84. minuti igre. Lepa predstava, moška, trda, a poštena nogometna igra.

SKUPINSKO VESLANJE PO SOČI S KAJAKI

V soboto, 13. aprila 2002, bo Kajakaško društvo Šilec prevzelo v upravljanje od goriške pokrajine plavajoči privez na Soči v Pevmskem parku. Dogodek je pomemben in predstavlja enega izmed ciljev v razvoju in uveljavljanju našega kajakaštva v Gorici. Hkrati je to priznanje za opravljeno delo in dejstvo, da predstavlja Kajakaški klub Šilec edino organizirano obliko športne rekreacije na Soči in Vipavi na italijanski strani meje. Kot je znano, so tudi člani tega kluba edini, ki z gledno povezujejo kajakaše z obeh strani državne meje in prireajo vsako leto mednarodne kajakaške prireditve na Soči.

Bralce pozivamo, naj se slovesnosti, ki se bo pričela ob 11. uri, udeležijo kot gledalec ali, če imajo plovilo, kot veslači (v tem primeru je zbirališče ob 10. uri) na plavajočem privezu pod javno vago v Pevmi.

Na sporedu bodo skupinsko veslanje po Soči od mostu do priveza, godba, pozdravni nagovori, izročitev pergamen in zdravica ter ljudska zabava.

KK Šilec zato res toplo vabi k čim večji udeležbi.

GORIŠKA KRONIKA

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

V DIMNICAH IN HRASTOVLJU

HARJET DORNIK

Za Skupnost družin Sončnica se je sezona prevesila v spomladansko pohajkovanje in raziskovanje okoliša. Istra, ki nam je razkrila delček svoje lepote že pred dvema letoma, nam je v nedeljo, 7. aprila, podarila še nekaj naravoslovnega in umetniškega užitka.

Z avtobusom smo pripotovali najprej do jame Dimnice pri Slivju. Skozi vhodno brezno smo se v spirali spustili za vodničem v "hudičevu prekašvalnicu mesa" in si po turistični poti ogledali del te pretočne jame, ki jo je oblikoval Ločki potok. V tem kraškem podzemlju je kapniških tvorb za Guinnessovo knjigo rekordov! V soju karbidov smo prešli Belo dvorano s številnimi, v smeri prepriha ukrivljenimi stalaktiti, in dospeli mimo Kiklopov, ki so med najvišjimi kapniškimi stebri v Evropi, v Vilinsko dvorano, kjer je na podrtih skalah "gozd" cipresastih in svečastih kapnikov. Prehod skozi sigovo kopo nam je omogočil vstop v toplejšo Podorno dvorano z eno največjih kapniških zaves v Sloveniji in dalje do dvorane s sigovimi ponvicami in navijuganimi kanali na stropu.

Po povratku iz jame smo se ustavili v cerkvi sv. Martina v Slivju. Župnik nam je po maši prijazno pojasnil freske, ki jih je v letih 1941-43 poslikal Tone Kralj. Neumorni slikar je v biblijskih zgodbah simbolično upodobil tudi trpljenje primorskega človeka in propadanje fašistične prevlade.

Avtobus nas je peljal naprej. Z lepe razgledne ceste se nam je odpiral pogled na brkinske vasi, stisnjene na rob slepih dolin. Pot nas je vodila čez najvišjo točko slikovitih Brkinov,

mimo kljubujočega ostanka gradu in cerkvice sv. Jurija. Za njo se odpira brezovska dolina, ki je pred štiristo leti slovela kot pračara s kar šestimi duhovniki.

Na turistični kmetiji Pri Filetu v Slopah smo potešili svojo opoldansko lakoto. Tam so otroci imeli tudi priložnost, da so s pesmicami počastili materinski dan in obdarili svoje mame.

Naslednji cilj je bila hrastovelska cerkva Sv. Trojice, skrit dragulj v trdnem obzidnem oklepu. Njena dragocena triladijska arhitektura skriva na notranji steni fresko, ki je tej cerkvi prinesla posebno slavo. Mrtvaški ples, zanimiv in redek odblek svojega časa. Ko so v času

nastajanja poslikav leta 1490 Evropo surovo preplavljali valovi epidemij in na široko kosili s smrtno koso, se je v tedanjem človeku močno razvil občutek o minljivosti vsega živega in neizbežnosti smrti: vsi plešemo skozi življenje v nevidnem in neizprosni poprijemu koščene končne gospodarice nad živ-

ljenjem - proti neprestano odprtemu grobu. Po ogledu še ostalih fresk mojstra Janeza iz Kastva smo na povratku imeli še dovolj časa, da smo stopili v grad Socerb in sprožili aparate za zadnje spominske posnetke o zelo prijetnem počitniškem izletu.

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA MOJE GLEDALIŠČE

ZDRAHE UJELE VIŠJEŠOLCE V SVOJ VRTINEC

Tretjič so se v letošnji sezoni v sredo, 3. t.m., goriški višješolci podali v gledališki hram, tokrat v Kulturni dom, da bi jim po svoji spregovorila modrica, ki domuje na odrskih deskah. Po dveh delih iz slovenske dramatike, vrtoglavici komediji *Matiček se bo ouženu* (SSG) in ekspresionistični drami *Dogodek v mestu Gogi* (PDG), je bilo na programu Goriškega vrtiljaka v abonmaju Moje gledališče znano delo velikega italijanskega komediografa Carla Goldonija *Le baruffe chiozzotte - Primorske zdrahe* -, ki jih je po prevodu dr. Mirka Rupla priredil režiser Vito Taufer in jih spreminil kar v *Zdrahe*. S tem je poudaril univerzalnost preprirov, ki nastanejo včasih zaradi malen-

stnih vzrokov. *Zdrahe* v izvedbi mlajših igralcev Primorskega dramskega gledališča z gosti so pred našimi višješolci doživele že tretjo odrsko različico. Njihovo prvo premiersko prizorišče je bil julija lani Turšičev trg v Piranu na Primorskem poletnem festivalu, v lanskem septembru pa je bila njihova jesenska premiera na odru Primorskega dramskega gledališča. Takrat so gledalci spremljali odrsko dogajanje na odru kot na nekakšnem boksarskem ringu, tokrat pa so nekateri dijaki sedeli na manjših tribunah ob obeh straneh odra, ostali pa v dvorani. Vročekrvni liki ribičev in njihovih žena, ki so v polnokrvni režiji Vite Tauferja zadočili značilnosti živih karikatur,

so posrkali v svoj prepirljivi vrtinec mlade gledalce, ki so pazljivo sledili dramskemu zapletu in razpletu, pri katerem se trenutno pobotanje spet sprevrže v zdraharsko zmešnjavo. Nedvomno so tudi dijaki razbrali vso svežino Tauferjevega svojrskega režijskega branja, ki zna vsaki svoji odrski postavitvi vtisniti neizbrisen pečat, ki je vidno razpoznaven tudi iz njegovih skoro golih scenskih prizorišč, na katerih imajo zmeraj igralci glavno besedo. Upravičeno ga je za režijo *Zdrah* na letošnjih Dnevih komedije v Celju strokovna žirija proglasila za zlahtnega režiserja. Poleg njega je z naslovom zlahtni komedijant bil ovenčan Radoš Bolčina, ki je v *Zdrahah* čudovito poosebil prebrisanege postavljaja in zlobudra Tomaža Cavato Curlo, ki je s svojim "dželatonom" sprožil zdraharski plaz.

IK

KONČAL SE JE MEDNARODNI NATEČAJ MARCOSIG

GLASBA RES BREZ MEJA

Glasba je moč, ki more prebiti filtre racionalnosti, sproža domišljijo in čustva, ki človeka oblikujejo. Glasba je univerzalna, vsem dojemljiva govorica, ki povezuje, gradi mostove, ruši pregrade. To so prireditelji letošnjega že 20. mednarodnega natečaja Alpe-Jadran za mlade violoniste in 10. natečaja za mlade čeliste še posebno poudarili, saj živimo v času, ki ga na poseben način zaznamujejo sovraštvo med narodi in vojna žarišča. Zato sta imela pokojna goriška pedagoga Alfredo in Vanda Marcosig, po katerih je poimenovan

in kulture drugačnega. Medeot je tudi povedal, da bo s prihodnjim letom natečaj presegel okvire prostora Alpe-Jadran; pa še to: odpira se nova perspektiva, saj bo meseca oktobra stekel prvi mednarodni natečaj za komorno glasbo, kar bo v že bogatem goriškem glasbenem mozaiku nov bleščeč kamenček.

Po pozdravu predsednika žirije Valterja Daga, predstavnikov krajevnih oblasti Nosellija in Marangona so mladi glasbeniki prejeli zaslužena priznanja. V kategoriji A sta prejela drugo nagrado ex aequo mala čelista Joseph

Novakovič in Valentina Črnjak, najboljša najmlajša violinistka pa je bila Ju-dith Fliehl. Prvo nagrado kategorije B si je prislužila violinistka Anamarija Milič, med čelisti pa Janina Ruh. V kategoriji C sta bili najboljši violinistki ex aequo Maria Yukiko Meuthen in Julia Maly, v kategoriji C pa je bila med čelisti podeljena druga nagrada

FOTO BUMBACA

natečaj, posebno posrečeno intuicijo, "genialno zamisel", kot je na sklepem večeru uvodoma poudaril predsednik združenja Glasba brez meja Rodolfo Medeot. Zahvalil se je pokroviteljem Deželi F-Jk, Delovni skupnosti Alpe-Jadran, goriški pokrajinski in občinski upravi ter vsem - tudi vodstvu Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer je natečaj potekal -, ki so omogočili, da je tudi letošnja izvedba že utečene in kakovostne pobude tako lepo stekla.

Prav tako. Iz besed prirediteljev, članov mednarodne žirije in sinov zakoncev Marcosig je bilo namreč znano prav prijetno in plodno prijateljsko vzdušje, v katerem lahko mladi glasbeniki res rastejo v ljubezni do glasbe

da Marjetki Hribnik iz Slovenije. Martina Molin je prejela drugo nagrado v kat. D za violiniste in hkrati nagrado W.A. Mozart, prvo nagrado v isti skupini pa odlični Sergej Malov. V kategoriji D je bil najboljši čelist Eldar Saparajev. Končno so nagajenci s slavnostnim koncertom pokazali svoje talente in v marsikom vzbudili vtis, da sta bila nekaterim tudi roso mladim glasbenikom violina ali čelo nekako "usojena", s tako spontanostjo so njihove duše "plesale" po strunah... Ob koncu še ugotovitev: zdi se, da prerašča natečaj Marcosig v eno najzanimivejših in najbolj perspektivnih pobud, ki so v Kulturnem centru že prav doma. Čestitamo!

DD

OSMA ŠTEVILKA PASTIRČKA

VESELJE OB NASTOPU
POMLADI

IVA KORŠIČ

Kdo najpristnejše odseva brstenje cvetoče pomladi? Prav gotovo otroci! In prav tem najzlahtnejšim cvetkam je Pastirček posvetil veliko barvno fotografijo, ki zaobjema kar dve središnji strani njegove osme, aprilske številke. Na njej je mogočen združen zbor mladih pevcev, ki so se udeležili revije otroških oz. mladinskih zborov Pesem mladih v Kulturnem domu v Trstu 17. marca letos in so zapeli ob spremljavi instrumentalne skupine Glasbene matice pod vodstvom Štefana Joba Harejevo *Pesem primorske mladine*. Še druga barvna fotografija izžareva vedrino zamejskih otrok: na njej so učenci večstopenjske šole Doberdob, ki so skupno nastopili pod vodstvom učiteljice Alenke Radetič na prireditvi ob Dnevu slovenske kulture v sovojenjski telovadnici. Tam je bil prisoten tudi Pastirček, saj

je njegov urednik Marjan Markežič predstavil novo Pastirčkovo pesmarico, zgoščenko in kaseto *Eno si zapojmo... ali pa vse*, ki so jo posamezne šole prejele v dar od Zadrugne banke Doberdob-Sovodnje. Ker je Pastirčkova pošta odstopila mladim glom nekaj svojega prostora, so tokratni pisni prispevki le na šestih straneh. Kra-

sega daleč pod sončno nebo, radovedno mravlji v dramskem prizorčku, in drobne ptice v stihih *Pomlad* V. T. Arharja. Raznovrstne opice pa so opisane v rubriki *Ali nas poznaš?* Najmlajši bralci bodo na svojih straneh našli Zlato ptico, pomladne rože in debele miške v siru; vse bodo lahko pobarvali. Knjižna polica vabi k prebiranju knjige Veliki pravljicarji in njihove najlepše pravljice, ki je izšla lani pri Mladinski knjigi.

Pomlad je spodbudila Packa, da je skočil na kolo in zasanjal o zmagi na "Giro di Taglia". Njegove spakedranke so še kako prisotne v vsakdanji govorici naših otrok, a prav oni jih bodo lahko popravili s pomočjo Pastirčkovega slovarčka o kolesarstvu. To bo izvrstna jezikovna vaja. Delavne in spretnosti ročice pa bodo izdelale večnamenski obešalniki po navetih Anke Černic in spekle jabolčno pito po sladkem receptu SuperKuharHarja.

S tem se zdalec ni izčrpala bogata Pastirčkova vsebina. Še veliko lepega, poučnega in zabavnega je v njej, le prelistati jo je treba!

PESNIŠKA ZBIRKA TRŽAŠKEGA PISATELJA IN PESNIKA RENZA CIGOIA

KRAS, VEM, DA SI
MORJE

JOLKA MILIČ

Pri videmski založbi Campanotto, kjer radi tiskajo svoja dela tudi slovenski pesniki in pripovedniki (recimo Marko Kravos kar dvakrat, Kristjan Verbič, Kajetan Kovič, Dušan Jelinčič pa še kdo) je nedavno izšla druga pesniška zbirka tržaškega pisatelja in pesnika Renza Cigoia, in sicer *Riva dei capitani* (*Obrežje kapitanov*), s spremno (uvodno) besedo znanega tržaškega pesnika in pripovednika Stelvia Mattionija, ki pa je medtem že davno umrl, in s sklepni misli mi furlanskega pesnika in kritika Luciana Morandinija.

Že iz naslova je razvidno, da je morje in vse, kar je z njim v posredni in neposredni zvezi, tudi pogostoma trdo in nemilo, da ne rečem surovo mornarsko življenje, tema te zelo zanimive in komunikativne zbirke, zlasti za vse tiste, ki smo tako rekoč zrasli ob morju, dihalo z njim že od mladih nog in se kratkoma pustili uročiti od njega, da je slednjič postalo nekaj, brez česar si življenja ne moremo niti predstavljati, saj njegova strahljiva in mamljiva prostranost, spreminjaste barve, slanost, butanje in šumljanje se že pretakajo in klokotajo v naši nemirni krvi.

Iz zbirke sem izbrala v ... pokušnjo dve pesmi - *Veter s kopnega* in *Razglednico s pozdravi* - ki se mi zdita maloda-

ne enkratni in bosta, vsaj upam, utegnem se seveda motiti, tako Tržačanom kot Kraševcem posebno pri srcu, saj govorita o stvarih, ki jih od nekdanj poznajo in so nam posebno blizu, le jih nismo doslej znali povedati s tako preprostimi, izvirnimi in občutnimi besedami.

VETER S KOPNEGA
Kras, ne moreš me prevarati:
vem, da si Morje,
da so sivi pasovi ostrih
grebenov, morske pene

in vali
okamneli
kot Lotova žena,
in da visoko valovje, pomole
in otočja zdaj preletevajo
črni in bleščeči galebi;
vse je, kot preden
si stopil iz svojih globin.
Saj niti ni moglo biti

drugače:
vedel sem, da si mornarje
vedno

sprejemal v svoje okrilje,
mornarji ne morejo umreti
za okensko šipo
in gledati neskončno
sejanje vodnih cvetov.
Ljubi Kras,
tega še ne ve nihče,
a jaz odhajam.
Ne bom slišal več
tvojega globokega

vzhodnega diha
in niti tvojih kamnitih voda
na svojih žilah,
nič več tvojih plazov
dehtečih trav
v svojih možganih
kot spreletavanje taščic.

RAZGLEDNICA S POZDRAVI
Miramar ni samo ležeči
dinozaver

iz skal in črnih smrek,
z glavo na Krasu in repom
v morju.

Miramar je črček,
ki že použiva diamantno
nebo,

zalito od poznega
popoldanskega

sonca,
je eksplozija zelenega
somraka,

Miramar
so kamni suhega zidu onkraj
obronkov:
Miramar je široko dihanje
vetra

med prsti temačnega
smrekovega

gaja,
je tragična morska globina
in vonj po pohojenem resju
pod hladnimi kipi.

Miramar, ah, kako je
Miramar

poltena akacija,
vlačugarske vrtnice,
mesečniško

bezgovje,
kristavci in žajblji, ki plešejo
ob zvokih Panove piščali!

Plešejo na kosteh pobitih
golobic,

medtem ko v zraku polzi
med

iz glicinijinih cvetov,
odetih z vijolično strastjo.
Miramar je slavčkovno
ihtenje,

ki na obzorju prižiga
rdeče sveče noči.

16
ČETRTEK,
11. APRILA
2002

www.sovvenire.it televideo Rai pagina 418

Veliko dobrega ste storili, mnogim.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

CEI Conferenza Episcopale Italiana

Odloči se in nameni Osem od tisoč katoliški Cerktvi s tem, da podpišeš
v poseben prostorček na svojem obrazcu davčne prijave 730-1 ali Unico 2002

Vsi tisti davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, vseeno lahko sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč s svojim obrazcem CUD. Dovolj je, da podpišejo v prostorček Chiesa cattolica in na dnu obrazca, nato morajo zapreti obrazec CUD v belo ovojnico in nanjo napisati svoj priimek in ime ter davčno številko z napisom "Scelta per la destinazione dell'Otto per mille dell'Irpef - Anno 2002". Pismo nato oddajo ali na pošti ali pa v banki do 31. julija letos. Vsepotrebne informacije za podpis na obrazcu CUD se lahko dobijo na zeleni telefonski številki (Numero Verde) 800 256 937.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi
Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD